

2

A FELSŐBARANYAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

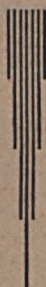
1942. ÉVI OKTÓBER HÓ 8-ÁN
PÉCSETT TARTOTT RENDES

KÖZGYŰLÉSÉNEK

ÉS AZ 1942. ÉVBEN TARTOTT
EGYHÁZMEGYEI TANÁCS- ÉS
BÍRÓSÁGI ÜLÉSEINEK

JEGYZŐKÖNYVE.

A FELSŐBARANYAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE
HIVATALOS KIADVÁNYA.

Felelős kiadó: Nagy Ákos.

Cserni József „Drávavölgyi“ könyvnyomdája, Siklós. 7862
1942.

Csak helyben
használatra

3 002841 404822

A FELSŐBARANYAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1942. ÉVI OKTÓBER HÓ 8-ÁN
PÉCSETT TARTOTT RENDES

KÖZGYŰLÉSÉNEK

ÉS AZ 1942. ÉVBEN TARTOTT
EGYHÁZMEGYEI TANÁCS- ÉS
BÍRÓSÁGI ÜLÉSEINEK

JEGYZŐKÖNYVE.

A FELSŐBARANYAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE
HIVATALOS KIADVÁNYA.

140482

Felelős kiadó: Nagy Ákos.

Cserni József „Drávavölgyi” könyvnyomdája, Siklós. 7862
1942.

1. A közgyűlést megelőző istentiszteleten Melegh Dezső tanácsbíró a Fil. 2, 13. alapján hirdette az Igét, majd Halász Imre esperes a Jel. 2, 1—11. Szentige felolvasása után buzgó imádságban ad hálát Istennek eddigi áldásaiért és könyörög további különös megsegítő kegyelméért.

Ezután Fáji Fáy István egyházmegyei gondnok a következő beszéddel nyitja meg a közgyűlést:

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Elnöksámmal együtt szeretettel üdvözlöm közgyűlésünk igen tisztelt, megjelent tagjait.

Egy nagy világfelfordulás közepette, súlyos megpróbáltatások elé állítva éli ma nemzetünk rendkívüli feladatokkal teljes életét, — de egy percig sem szabad szem elől téveszteni, férfiasan kitarva — kötelességeink teljesítését.

Egyházmegyénk is halad tovább a kötelességteljesítés útján. Isten szent akaratában való megnyugvással és így ma szokás szerint tanácskozásra jöttünk egybe, hogy foglalkozhassunk anyaszentegyházunk egyházmegyénket érintő ügyeivel.

Nem az a mi feladatunk, hogy keressük az okokat, amelyek ez elé a nagy megpróbáltatás elé állítottak bennünket. Csak a mindenható Isten, aki belát a szívek rejtelmes mélységeibe, aki ismeri az emberek gondolatait, szándékait és utait, egyedül a megmondhatója annak, hogy miből eredt és honnan indult el ez a minden emberi értéket megsemmisítéssel fenyegető orkán.

Nekünk az a kötelességünk, hogy odaadó buzgósággal keressük a gyógyító forrásokat, Istentől nyert tehetségünk mértéke szerint összes erőink felhasználásával törekedjünk enyhíteni ennek a világfelfordulásnak fájdalmas következményeit, mindazt a sok keserűséget, mely ennek nyomában jár.

Tudnunk kell túrni, szenvedni annak meggondolásával, hogy földi halandó nem illetékes arra, hogy irányt szabjon a Mindenható akaratának és kijelölje utainak irányát.

Minél mélyebb lesz bennünk az Isten akaratában való megnyugvás érzése, minél mélyebb lesz vallásos hitünk, annál képesebbek leszünk a vállainkra nehezülő terhek hordozására.

Mély fájdalommal kell megemlékeznem egy — csak mélységes hittel elviselhető rettenetes csapásról, — mely Kormányzóhelyettesünk, — vitéz nagybányai Horthy István Úr Ő Főméltósága hősi halálával — hódolattal és ragaszkodással tisztelt és szeretett Kormányzó Úrunkat és családját érte, — de az egész nemzetet gyászba borította.

A magyar történelemben Várna és Mohács óta nem volt példa arra, hogy államfő a harctéren áldozza fel drága életét — a nemzetért!

Életében mindig meleg érdeklődéssel támogatta egyházunk ügyeit, mint annak hú fia, — elrendelt hivatását buzgó kötelességtudással mél-

tóan töltötte be és fenkölt személye biztos és szilárd fundamentuma volt a magyar jövőnek.

Isten szent akaratából mindez másképp rendeltetett.

Legyen emléke áldott és világító példa késői nemzedékek előtt is, hogy miként kell és lehet a legnagyobb áldozatot is meghozni a hazáért.

Kormányzó Urunk és családja mellett az egész nemzet ott áll mély hódolattal és együttérzéssel, — fájdalomukban és gyászukban osztozik minden magyar, imádkozva a Mindenhatóhoz, hogy adjon megnyugvást sokszor kimagyarázhatatlan intézkedéseiben és vigasztalást az ő benne való rendíthetetlen hitben.

Az életben a kultúra a hajtó erő, — a hitbeli a bölcséleti elmélyülés a nyugtató erő, — ez adja a lélek nyugalját, boldogságát. Aki mai nemzeti életünk kultúrájában és filozófiai elmélyedésében — nemzeti érzés — és gondolatvilágunk egyik legmagasabb reprezentánsa, — szeretett Püspök Urunk — a közel napokban töltötte be életének 60. évét. Büszke örömmel, igaz szeretettel és ragaszkodással üdvözljük Ravasz László Püspök Úr Ő Nagyméltóságát ennél a határkönél. Az Ő nagy alkotásokra hivatott nemes egyénisége, társadalom nemesítő és építő nagy arányú munkássága, nagy tudása és nemesen érző szíve, a lelkében élő csodálatos szépségek mind-mind biztosítékát képezik annak, hogy nehéz feladatok elé állított anyaszentegyházunk Isten segítségével a kitűzött uton továbbra is bizalommal, erővel és az óhajtott eredményekkel fog hitünk és hazánk érdekében munkálkodni. A jó Isten áldó kegyelmét kérjük ezen az évfordulón Ő Nagyméltósága drága életére és működésére.

Ezekben a nehéz időkben, amelyekbe a Végzet az emberiséget sodorta, mindenki fokozott felelősség súlya alatt él és cselekszik.

Olyan időket élünk, amikor az egyénnek minden lépése, még a legbensőbb magánéletébe tartozó is érinti az összesség, a nemzet egészének nagy érdekeit. Ma mindenkinek ki kell termelnie a benne rejlő erők és értékek superlativusát, hogy így pótolassék az a hiány, amelyet az ország megváltozott területi viszonyai és megváltozott közgazdasági élete kívánnak. Pótolassék úgy, hogy a kitermelt értékek a nemzet nagy érdekei szolgálatába állíttassanak.

Ma nem a jogoknak, nem a közülettől várható előnyöknek, hasznoknak — ma a köteleességnek idejét éljük.

A most megtartott országos hatholikus nagygyűlésen azt mondotta a vallás- és közoktatásügyi miniszter: „Nemzetünk és fajtánk ellen vétené az, aki az egyház nevelő és tanító munkáját a magyar életből száműzni akarná, vagy csupán a templom falai között túrné meg. És mert hittel hiszünk a magyar jövőben, ezért ragaszkodunk ahhoz, hogy épüljön még több egyházi iskola a magyar földön...”

Szavait azzal végezte, „minden intézkedésemben azt kívánom szolgálni, hogy legyen a magyar közoktatás alapja a vallás!”

Nagy örömmel vesszük tudomásul mi magyar reformátusok is a kultuszminiszter nyilatkozatát, mert egyházunk és iskoláink erősítését és fejlesztését is jelenti. A magyar református egyház érdekében végzett munka egyúttal az egész magyar nemzeti művelődés munkája, amely az ország nagy, általános és egységes érdekeinek és feladatainak szolgálatában áll.

A mi munkánk nem az ütköző pontokat keresi, amelyek bennünket magyarokat egymástól elválasztanak, hanem azokat a kapcsolatokat

iparkodik erősíteni és fokozni, amelyek bennünket összefűznek és nemzetünket a súlyos megpróbáltatások esztendei után előbbre viszik és megerősítik.

Hittel bízunk a magyar jövőben, ezért dolgozunk és ezért imádkozunk!

Végül Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés — most is mint minden napon, emlékezzünk meg harctéren küzdő magyar katonatestvéreinkről! — A Kegyelmes Úr Isten tartsa fölöttük az Ő hatalmas védő karját és mielőbb vezérelje őket vissza egészségben és testi ép-ségben családjuk körébe, — a sokat szenvedett emberiséget pedig lehetőleg mielőbb ajándékozza meg egy tartós béke áldásaival.

Ezzel a fohással közgyűlésünket, Elnöktársammal együtt ezennel megnyitom.

Egyházmegyei közgyűlés a gondnoki megnyitó beszédet teljes egészében jegyzőkönyvébe beveszi és vele kapcsolatban a következőket jelenti ki:

Egyházmegyei közgyűlés Isten iránt való mélységes hálával emlékezik meg Főtiszteletű és Nagyméltóságu dr. Ravasz László Püspök Úrnak 60-ik születési évfordulójáról.

Mély tisztelettel és ragaszkodó szeretettel köszönti püspökét. Áldja a Mennyei Atyát, hogy őt nekünk adta és életét megtartotta. Érezzük és valljuk, hogy életéből minden év Istennek egy-egy kegyelmi ajándéka. Kérjük Istent, hogy még igen-igen sokszor ujítsa meg rajtunk: magyarokon és reformátusokon ezt a kegyelmi ajándékát is.

2. Közgyűlésen megjelent lelkeszi és világi alkotó tagok:

a) elnökség:

Halász Imre esperes

Fáji Fáy István gondnok

b) egyházmegyei tanácsbírák:

Csukás Endre	(1930)	Dr. Keck László	(1936)
Garbai Imre	(1940)	Dr. Kenessey Aladár	(1918)
Hideg János	(1928)	Morvay Ferenc	(1911)
Kulifay Elek	(1928)	Nagy Ferenc	(1941)
Melegh Dezső	(1933)	Dr. Szücs Ernő	(1923)
Nagy Ákos	(1936)	B. Tóth Antal	(1934)
Ruzsás Lajos	(1934)		
Sipos Lajos	(1920)		

c) egyházmegyei tisztviselők:

Nagy Ákos lelkeszi főjegyző	Dr. Szücs Ernő világi főjegyző
Horváth Antal lelkeszi jegyző	Albert Áron világi jegyző
Kovácsy József lelkeszi jegyző	Dr. Saortay Árpád jegyző

Dr. Szücs Ernő ügyész
 Dr. Varga Károly ügyész
 Kulifay Elek számvevőszéki elnök
 Garbai Imre tanügyi bizottsági elnök
 Kovácsy József missziói biz. ügyv. elnök
 Sipos Lajos egyházmegyei pénztáros
 Kálmán Farkas lel. nyugdíjint. pénzkezelő
 Nagy Sándor egyházmegyei levéltáros

d) egyházak képviselői:

Egyházak:	Lelkipásztorok:	Világiak:
Adorjás:	— —	— —
Babarc:	Szendrey Gyula	— —
Baranyahidvég:	Bay Jenő	Tóth Sándor
Becsefa-Zsibót:	Hatvani Lajos	Pap József
Belvárdgyula:	Mohácsy József	— —
Besence:	Berényi István	Kovács Kálmán
Bisse:	Horváth Zoltán	Kelemen János
Bogdása:	Nagyréti József	Mózs József
Botykapeterd:	Simon Zsigmond	Kovács István
Cun:	Csánky Gábor	N. Czene János
Csarnota:	Horváth Antal	Molnár János
Csányoszló:	vitéz Varga László	Hegedűs József
Dencsháza:	Bódis Lajos	Faragó György
Diósvizsló:	Soós István	Erdősi Antal
Drávacsehi:	Szalay Antal	— —
Drávacsepely:	Fehér József	— —
Drávafok:	— —	— —

Drávaiványi:	F. Szabó Sándor	Hegedűs Sándor
Dráwapalkonya:	Gyenis János	Kásádi Lajos
Drávaszabolcs:	Csukás Endre	Baranyai József
Drávaszerdahely:	Gubacsy Gábor	— —
Egyházasharaszti:	Kovács László	Juhász János
Garé:	v. Morvay Lútar S.	Kovács Sándor
Gordisa:	Halász Imre	B. Gécz János
Gyöngyfa:	nyéki Zeke Gyula	Bráda Lajos
Harkány:	Kulifay Elek	Kann Lajos
Hirics—Veji—		
Kisszentmárton:	Dr. Tomanóczi János	Szabó József
Ipacsfa:	Ádor Sándor	Horváth Gábor
Katádfa:	Bocsor Lajos h.	Nagy István
Kákics:	Dr. Kiss Géza	Farkas István
Kémes:	Ócsay László	Miksa Lajos
Kisharsány:	Szöke János	Éles Kálmán
Kistótfalu:	Kovácsy József	Vitéz István
Körös:	Erdélyi Imre	Szalai János
Kovácskőhida:	Paksy Sándor	Szabó János
Kölked:	Vikár Zoltán h.	— —
Luzsok:	Aszalós Gyula	— —
Magyarmecske:	Sipos Lajos	Sumani József
Matty:	Melegh Dezső	Ilka Dezső
Márfa:	Szabó Gyula	Tóth József
Máriagyűd:	Kálmán Farkas	Boda Dezső
Mohács:	Vikár Zoltán	Mohai János
Nagyharsány:	Hideg János	Ábrahám Sándor
Nagypeterd:	Pátkay János	Kakas János
Nagyótfalu:	Derzsi Endre	Zsilli Jenő
Nagyvát—Kacsóta:	Nagy Ákos	Lőrinc István
Nyugotszenterzsébet:	Kovács Sámuel	Kasza József
Okorág:	— —	— —
Old:	Bagó Bálint	K. Balog József
Páprád:	Lutár Tihamér	ifj. Konczos Pál
Peterd:	Mogyorós István	Szabó Ferenc
Pécs:	Nyáry Pál	Makkai Miklós
Piskó:	Dizsery Sándor	Konkoly Thege Dezső
Rádfalva:	Szabó József	Herendi János
Rózsafa:	Garbai Imre	Bonyár Sándor
Sámod:	Bocsor Lajos	Magda János
Sellye:	Dr. Kudar Dezső	— —
Siklós:	Lőrincze Géza	Czompó Sándor
Siklósnagyfalu:	Ruzsás Lajos	Szenczi Lajos
Sósvertike:	Szigethy Károly	Zsebe István
Szaporca:	Domján József	ifj. Vass János
Szava:	Szalay Károly h.	Szabó Balázs
Terehegy:	Józan Ignác	Györkő Sámuel
Tésenfa:	Nagy Sándor	Comóthy György
Turony:	Horváth Rezső	Magdó János
Vajszló:	Dr. vitéz Kiss János	Lovas Lajos
Zaláta:	Takács Sándor	Szojtkó József
	C. Horváth János	Nagy S. János

Tanácskozási joggal:

Beremend:	— —	— —
Drávapiski:	— —	— —
Kemse:	— —	— —
Kisszentmárton:	— —	— —
Magyarbóly:	Bács Géza s. lelkesz	Sólyom György
Markóc:	— —	— —
Marócsa:	— —	— —
Nagycsány:	— —	— —
Szentlőrinc:	— —	Bálint János
Vejti:	— —	— —

e) tanár és tanító képviselők:

Dizsery Sándor polgári leányiskolai képviselő

Soós Gusztáv, Szalay János és Vecsey Sándor tanító képviselők.

Egyházmegyei közgyűlés a megjelent lelkeszi és világi tagjainak fenti sorrendben történt szokásos igazolása után a határozatképességét megállapítja és a megalakulását kimondja.

3. A múlt évi és mostani közgyűlésről távolmaradásukat igazolták: Szendrey Gyula közlekedési akadállyal, Tóth Sándor baranyahidvégi presbiter hirtelen megbetegedésével és dr. Mándy Sándor tanácsbíró betegségével.

Egyházmegyei közgyűlés az igazolásokat tudomásul veszi.

4. Jegyzőkönyv vezetésével közgyűlés

a jegyzői kart és a szólni kívánók neveinek feljegyzésével Horváth Antal jegyzőt bizza meg.

5. Jegyzőkönyvhitelesítőkké az elnökség és a jegyzői kar mellé elnökség javaslatára

közgyűlés megválasztja Csukás Endrét és dr. Kenessey Aladárt.

6. Szavazatszedő bizottság tagjaiul a közgyűlés tartamára megválasztatnak:

Kulifay Elek elnökle alatt Morvay Ferenc és Józan Ignác.

7. Olvastatott a felsőbaranyai református egyházmegye 1941. évi közgyűlésének 10. számú határozatával kiküldött szavazatbontó bizottság üléséről Siklóson 1941 december 12-én felvett jegyzőkönyve. Jelen voltak Halász Imre esperes elnökle alatt dr. Keck László és Melegh Dezső bizottsági tagok.

Bizottság megállapítja, hogy beérkezett 65 anyaegyház 120 szavazata, melyekből a bizottság 120 szavazatot talált érvényesnek. Érvénytelen szavazat nem volt. Szavazat nem érkezett Márfa és Rózsafa egyházakból.

Az érvényes szavazatok következőképpen oszlottak meg:

1. A világi főjegyzői tisztségre dr. Szűcs Ernő 116, Morvay Ferenc 2, dr. Hegyi István 2 szavazatot kapott.

2. A világi tanácsbírói tisztségre Nagy Ferenc 108, Szabó József sámodi körjegyző 4, dr. Varga Károly 4, Mándy György 2 és dr. Saortay Árpád 2 szavazatot kapott.

Szavazatbontó bizottság a szavazatok általános többségét elnyert dr. Szűcs Ernő urat megválasztott egyházmegyei világi főjegyzőnek, Nagy Ferenc országgyűlési képviselő urat megválasztott világi tanácsbírónak nyilvánítja és

a választás végleges megerősítése céljából a jegyzőkönyvet az egyházmegyei közgyűlésre felterjeszti.

Egyházmegyei közgyűlés amidőn dr. Szűcs Ernő m. kir. kormányfőtanácsos urat egyházmegyei világi főjegyzői tisztségében megerősíti, a köszönet és hála szavaival emlékezik meg kiváló tisztviselőjének immár három évtizedet meghaladó szolgálatairól, melyet mint az egyházmegye ügyésze példaadó pontossággal, lelkiismeretességgel és hűséggel végzett s Isten gazdag áldását kéri további működésére.

Örömmel és bizakodással köszönti Nagy Ferenc világi tanácsbíró, kit tisztségében megerősít s egyházmegyénk érdekében végzendő munkájára a jó Istennek áldását kéri.

8. Megválasztott új tisztviselők eskütétele.

Dr. Szűcs Ernő újonnan megválasztott egyházmegyei világi főjegyző és Nagy Ferenc világi tanácsbíró

a közgyűlés előtt hivatalos esküjüket letették.

9. Olvasatott Csukás Endre lemondó levele, melyben szellemi és testi erőinek gyöngülésére való hivatkozással a missziói előadói tisztségéről lemond.

Egyházmegyei közgyűlés a lemondást sajnálattal veszi tudomásul, de a folhozott indokok előtt meghajolva azt elfogadja. A tizenkét éven át teljesített leglelkiismeretesebb, hűséges szolgálatáért, mely alatt egyházmegyénkben a missziói munka hatalmasan neki-lendült, megizmosodott és kitereljesedett, — hálás köszönetét nyilvánítja. Bár 12 év jegyzőkönyvei beszélnek Csukás Endre előadói munkájáról, érdemét ezen jegyzőkönyvében is felírja s örül ama hitében, hogy neve fel van írva a mennyben is.!

10. Dr Szűcs Ernő főjegyzővé történt megválasztására való hivatkozással ügyészi tisztéről lemond.

Egyházmegyei közgyűlés dr. Szűcs Ernőnek ügyészi tisztéről való lemondását tudomásul veszi és elfogadja. A 34 éven át oly odaadó hűséggel és buzgósággal teljesített áldozatos, nehéz, de eredményes ügyészi szolgálataiért legteljesebb elismerését és hálás köszönetét fejezi ki.

Bölcsességét és tanácsát továbbra is kéri és igényli.

11. Szavazások elrendelése.

Egyházmegyei közgyűlés a megüresedett missziói előadói tiszt betöltésére nyilvános szavazás rendeltetvén el, missziói előadónak egyhangú közfelkiáltással Kovácsy József kistótfalusi lelkipásztort választja meg.

Kovácsy József megköszönné az egyhangú bizalmat, a választást elfogadja s eddig viselt lelkészi jegyzői tisztéről lemond. Közgyűlés a lemondást elfogadja.

Szavazást rendel a megüresedett ügyészi és lelkészi jegyzői tisztség betöltésére.

Presbiteriumok szavazataikat 1942. év december hó 1-ig küldjék be az esperesi hivatalba.

A szavazatbontó bizottság tagjaiul esperes ur elnöklete alatt Rúzsás Lajos és dr. Keck László tanácsbírákat választja meg.

Felhatalmazza a bizottságot esetleg szükségessé váló szűkebb szavazás elrendelésére.

12. Esperesi jelentés.

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Isten kegyelméből és szent segedelmével a legszörnyűbb világégés közben készítem harmadik esperesi jelentésemet. Milyen nagy kegyelem, hogy míg északon és délen, keleten és nyugaton, körülöttünk mindenfelé, szárazon, vízen és levegőben tombol a harc: mi megnövekedett magyar hazánk határain belül nyugodtan élhetünk és dolgozhatunk; dicsérhetjük a jó Istent éneklésben, imádságban és végezhetjük kötelességeinket zavartalanul. Legyen hát ez évi esperesi jelentésünknek legelső gondolata, mintegy bevezető nyitánya a mély-séges hála érzésének kifejezése a mi gondviselő Istenünk iránt, akiről így szól a bizonyágtétel: Isten a mi oltalmunk és erősségünk! Igen, bizonyos segítség a nyomorúságban. A seregek Ura velünk van. (Zsolt. 46.)

De hálával és nagy szeretettel kell gondolnunk a mi vitéz honvédeinkre is, akik a rettenetes orosz tél emberfeletti kínszenvedéseit épen olyan hősi lélekkel viselték el, mint amilyen hősi lendülettel űzik egyre távolabb a bol-sevizmus romboló démonait. Isten után, hatalmas szövetségeseink oldalán küzdő hős honvédeinknek köszönhetjük, hogy hazánk megszabadult a fenyegető rémtől, hogy városainkon, falvainkon, termőföldjeinken nem zúgott végig a szörnyű világégés mindent romhalmazzá változtató vérzivatar. Ez a vérzivatar, sajnos, egyre több áldozatot követel tőlünk is, ismét folyik a drága magyar vér, egyre több ismét a hősi halottunk. Örökössük meg jegyzőkönyvünkben a magyar hazáért hősi halált halt dicső honvédeinknek emlékét, az érettünk tovább harcolók számára pedig kérjük Isten oltalmát és győzelmes erejét!

Ámde a hazáért hősi életüket áldozó vitéz honvédeink sorából, fájdalom, ki kell emelnünk, névszerint is fel kell jegyeznünk a legbátrabb, a legdaliásabb vitéz honvéd nevét: a nagybányai Horthy István repülő főhadnagyét, Magyar-ország kormányzó helyettesét. Mennyi boldog bizakodás és megnyugtató reménység töltötte be minden, hazája sorsát féltő, jó magyar szívét, amikor ez év februárjában az országgyűlés mindkét háza igazán impozáns szép egyetértéssel Őt választotta meg édesatyja mellé kormányzóhelyettségé és mennyire bebizonyította e rövid félévi szereplésével, valóban példás hősi magatartásával, hogy fiatal, tetterős személyében a legméltóbb embert állította oda az ország közbizalma a legelső magyar ember mellé! Még azoknak is be kellett látniok ezt, akik előbb talán másképen óhajtották volna elrendezni ezt a problémát. Hiszen ránézve, a magas közjogi méltóságot betöltő férfiúra nézve nem volt kötelező a harctéri szolgálat és ő mégis elment, hogy bátorságával, hazaszeretetével és önfeláldozó hősiességével világító, ragyogó példát mutasson nemzetünknek e sorsdöntő napjaiban. Ott a messze Szarmata síkon elszenvedett hősi halálával porba hullott az életéhez fűzött sok szép remény és boldog bizakodás. Mélységes gyásszal látogatta, próbálta meg ismét, sokat szenvedett magyar népét a hatalmas Isten; de hitünk és az Ő Igéjének bizony-sága szerint: „akit szeret az Úr, megdorgálja, megostoroz pedig mindent, akit fiává fogad.” (Zsid. 12: 6.) Hajtsuk meg alázattal és gyermeki bizalommal fejünket dorgáló keze alatt; sirassuk meg nemzetünknek ezt az új nagy halott-ját, vessük szívünkbe szép, daliás emlékét és kérjük az ostromlásban is ben-nünket szerető gondviselő Isten vigasztalását, megsegítő kegyelmét a nagyon megpróbált édes Apára, minden magyarok édesatyjára és sok vihart látott magyar hazánkra! „Bármely fenytés ugyan jelenleg nem látszik örvendetes-nek, hanem keservesnek, ámde utóbb az igazságnak békességes gyümölcsével fizet azoknak, akik általa gyakoroltatnak.” (Zsid. 12: 11.)

Egyetemes egyházunkat is nagy veszteség érte Farkas István tisztáninne-

ni püspök korai elhunytával. Lelkes, tüzes magyar temperamentumával és szerető szívével nemcsak szűkebb egyházkerületében, hanem egyetemes magyar református egyházunk életében is világított, buzdított és tanított. Hálás kegyelettel jegyezzük fel kedves emlékét mi is jegyzőkönyvünk lapjaira.

Késő öregségében költözött át ama jobb hazába Pálóczi Czinke István volt felvidéki püspök is, aki a csehek által elrabolt területen, azokban a nehéz időkben, gerinces magyarságával állt őrt az ő magyar református népe felett, miáltal örök érdemeiket szerzett. Érdemeit mi is örökítsük meg hálás kegyelettel.

Jelentésem kinyomatása után vettük a szomorú hírt, hogy meghalt Gr. Teleki Tibor koronaőr, a pesti egyházmegye gondnoka. Magas közjogi méltóságában is hűséges szolgálatkész fia volt anyaszentegyházunknak. Fejezzük ki mély részvétünket a halála által legközvetlenebbül sujtott testvér pesti egyházmegyének.

A Farkas István halálával megüresedett tiszáninneri püspöki székbe a fiatalon is már régen nagy nevet szerzett Dr. Enyedy Andort ültette az egyházkerületének egyhangú bizalma. Püspökké választása nemcsak a tiszáninneri egyházkerületnek, hanem egyetemes egyházunk számára is nagy nyereség. A tudós és lelkes ifjú püspököt köszöntjük mi is jó reménységgel és kívánjuk munkálkodására Isten gazdag áldását.

Egyetemes egyházi életünkben egyik legkimagaslóbb megmozdulás volt az elmúlt év folyamán, hogy lelkes férfiak kezdeményezésére megalakult a Magyar Bibliaterjesztő Társulat. A nagy világégés közben talán kicsi jelentőségűnek látszik ez a megmozdulás, de a magyar református egyház szempontjából annál értékesebbnek kell tartanunk. Épen a nagy világégés hozta magával, hogy a Britt és Külföldi Bibliatársulattól már nem számíthattunk további segítségre a magyar Biblia terjesztésénél; de jogosan feltehetjük a kérdést, hogy szabad-e a jövőben is számítanunk erre a segítségre és nem volna-e szégyen ránk nézve elfogadni ezt a segítséget egy olyan nemzettől, amely a saját önző világhatalmi érdekeiért kész volt az Isten-tagadó bolsevizmussal szövetkezni ellenünk és az egész európai keresztyénség ellen? Bibliára pedig szükségünk van továbbra is, mert az Isten ígéje volt a múltban is a mi legerősebb fegyverünk, de az lesz a jövőben is épen az istentelenséggel szemben. Ezért ebből a nagyjelentőségű megmozdulásból nekünk is ki kell venni a részünket. A harkányi lelkészi körnek erre vonatkozó javaslata tárgysorozatunkon van. Kérem, hogy e javaslatot megszívlelni és e fontos tárgyban hozzánk illő határozatot hozni méltóztassanak.

Nem kis jelentőségű eseményként kell feljegyeznünk, hogy a tél folyamán Kecskeméten megnyílt dunamelléki egyházkerületünk első népfoiskolája. Bár egyik körlevelemben idejében közzétettem az erre vonatkozó felhívást, sajnos, egyházmegyénkből egy ifjú sem jelentkezett a két téli hónapig tartó népfoiskolai tanfolyamon való részvételre. Pedig a feltételek igazán könnyen teljesíthetők lettek volna nemcsak jobbmódu, de szegényesebb anyagi helyzetben élő gazdaifjaink részéről is. A kevés áldozathozatal pedig nagy áldásokat hozhatna a mi kis gyülekezeteinkbe is. Ezt a jogos feltevést váltja ki belőlünk a kecskeméti népfoiskola két hónapos tanfolyamán más egyházmegyéből résztvevő gazdaifjaknak a Ref. Jövőben megjelent nyilatkozata és bizonyágtétele. Tudjuk, hogy a testvér finn népet és a kis Dániát a hitvallásos szellemben alapított és vezetett népfoiskolák emelték fel a hitélet és az anyagi jólét magaslatára. Kérem a közgyűlést, hogy hívja fel a lekipásztorok, tanítók és presbiterek figyelmét e fontos körülményre, hogy lelkes buzdításuk ered-

ményeképen a jövő Téli Tanfolyamra már a mi egyházmegyénkből is menjenek minél többen a mi ifjaink is és részesítsék a mi gyülekezeteinket is az ott nyert áldásokban.

Rátérve egyházmegyénk életében történt nevezetesebb eseményekre, ezek közt első helyre kívánkozik annak feljegyzése, hogy boldogult Dr. Narancsik József elhunytával megürült világi főjegyzői tisztségre a presbitériumok csaknem egyhangú lelkesedéssel Dr. Sztücs Ernő ügyész és tanácsbíró urat választották meg. Ez a szép, lelkes választás bizonyára szerény elismerése kíván lenni annak a több, mint harminc évi önzetlen munkásságnak, amellyel Dr. Sztücs Ernő úr öméltsága, mint ügyész és majd tanácsbíró is egyházmegyénket szolgálta. Ez újabb megbízatására, köztünk való további értékes szolgálataira és egész életére a jó Isten megsegítő és megáldó kegyelmét kérjük.

Hasonló szép választással töltötték be presbitériumaink a Dr. Narancsik József halálával szintén megüresedett egyik világi tanácsbírói tisztséget is Nagy Ferenc országgyűlési képviselő úrral. Ő ugyan eddig még nem vett részt egyházmegyénk hivatalos életében, de még sem új és főképen nem idegen a mi számunkra. Presbiteri és különösen ifjúsági konferenciákon már több ízben szolgálta egyházmegyénk érdekeit értékes előadásaival és nagy hozzáértésről tanuskodó felszólalásaival. Úgy érezzük, hogy tanácsbíróvá választásával még közelebb lesz szívéhez ez a mi egyházmegyénk, amelynek szülöttje, hiszen benne épen a kíváló falusi kis embert emelte az egyházmegye közbizalma a tanácsbírói székbe. Nagy várakozással és jó reménységgel nézünk egyházmegyénk hivatalos életében leendő forgolódása elé és kívánjuk, hogy legyen Istennek gazdag áldása közénk jövetelén.

A mult évi jelentésemben rámutattam arra a törekvésre, jobban mondvacsak vágyakozásra, amely az alsóbaranyai visszacsatolt 10 református eklézsia részéről megnyilatkozni látszott olyan irányban, hogy a mi egyházmegyénkhöz kívánnak csatlakozni. Úgy látszik, nem volt egységes ez a törekvés, mert tudtommal semmi komoly lépés ez irányban nem történt. Országos zsinatunk májusi gyűlése meghozta határozatát e gyülekezetek hova tartozandósága tárgyában, amely azonos az eddig visszacsatolt egyházakra vonatkozó határozatokkal, nevezetesen: „minden egyházközség visszatér abba az egyházi szervezeti kötelékbe, amelybe az elszakítás előtt tartozott.” E határozat folyományaképen nemcsak a 10 visszacsatolt alsóbaranyai gyülekezet marad benne régi szervezeti kötelékében, hanem a trianoni határvonal megvonása után itt maradt és 21 éven át hozzánk tartozott Babarc, Kölked és Mohács is visszatér az Alsóbaranya-Bácsi egyházmegyébe. A zsinati határozatnak e logikus következményére mind a három egyház presbitériuma előtt rámutattam az egyházlátogatás alkalmával és egymástól függetlenül, minden befolyásolástól menten, mindhárom presbitérium egyhanguan kifejezésre juttatta azt a kívánságát, hogy továbbra is itt szeretnének maradni a mi egyházmegyénk kötelékében, ahol az elmúlt 21 év alatt meleg otthonra találtak. Nekünk mindenestre nagyon jól esik a ragaszkodó szeretetnek ez a spontán megnyilatkozása, aminek az egyházlátogatásaim alkalmával kifejezést is adtam és mivel ez irányban utbaigazításaimat kérték, rámutattam arra, hogyha továbbra is a mi egyházmegyénkben óhajtanának maradni, erre vonatkozó, jól megindokolt presbiteri és egyházközségi határozattal alátámasztott kérelmüket terjesszék be az egyh. megyei, illetve egyh. kerületi közgyűlés elé az I. tc. 83. §. és 140. §. p. pontja értelmében. Jelentésem e pontjának írásig azonban csak Babarc küldte be alaposan megindokolt kérvényét. Mi kétségtelenül igazat adunk neki, de a döntés az egyházkerület közgyűlését illeti, amelynek bölcsessége bizonyára megtalálja a megfelelő megoldást. Minthogy Kölked és Mohács nem

adták be ilyen irányu kérvényüket, sőt e jelentés kinyomatása után beküldött presbiteri határozatukban örömmel veszik tudomásul a régi egyházmegyéjükbe történő visszacsatolásukat, ezzel kifejezésre juttatták, hogy alávetik magukat a zsinati határozatnak. Így nincs más hátra, mint hogy közgyűlésünk tudomásul veszi a zsinat rendelkezését és e két, illetve ha az egyházkerület Babarcot is visszacsatolja, e három egyházközséget 1942 december 31-ével elbocsátja az egyházmegye kötelékéből. Hálát ad Istennek, hogy e 21 év alatt otthont adhatott e három elárvult gyülekezetnek és kívánja, hogy visszatérve a régi kötelékbe érezzék ott is jól magukat és legyen rajtuk a gondviselő Isten áldása és megsegítő kegyelme.

E gyülekezetek kiválásával egyházmegyénk még mindig egyike a legtöbb eklézsiát magába foglaló egyházmegyének, mert így is marad 76 egyházunk a 2 társ-, a 8 leány- és egy fiók egyházat beleszámítva. Ha sok is a kis, sőt törpe gyülekezetünk, ez az egyházmegye esperesi igazgatása szempontjából előnyt egyáltalán nem jelent; sőt az a tapasztalatom, hogy az egészen kicsiny gyülekezetek rendszerint több dolgot adnak, mint a rendben tartott és helyesen vezetett nagyobb lélekszámú egyházak. Egyébként a törpe gyülekezetek sorsa és kérdése mind több gondot okoz felsőbb egyházi hatóságainknak is, egyelőre nem annyira a lelkipásztorokkal, hanem sokkal inkább a tanítókkal való elláthatásuk szempontjából. Még a közelmúltban is a lelkész-tanítóságok számának minél gyorsabb szaporításával gondolták a legcélszerűbben megoldhatónak a törpe gyülekezetek nehéz problémáit. De egyrészt az egyre fokozódó teológus hiány, de még inkább a tanítóképzés új rendjét és a népiskola VII.—VIII. osztályát létesítő országos törvény megérlette felsőbb egyházi hatóságainkban is annak belátását, hogy a lelkész-tanítói intézmény idejét multta. Ezért egyházkerületünk mult évi közgyűlése 31. sz. határozatával beszüntette a lelkész-tanítói tanfolyamot; sőt a népiskola VII.—VIII. osztályának megnyitása következtében egyházkerületünk tanácsa, a mi egyházmegyei tanácsunk felterjesztésére március 24-én tartott ülésének 12. sz. határozatában elfogadta és kimondotta azt az általunk már régóta hangoztatott tételt, hogy egy ember nem láthatja el a mai lelkipásztori és pedagógiai követelményeknek megfelelő mértékben a kettős, a lelkipásztori és tanítói munkát. Minthogy kis gyülekezeteink és ezzel együtt egyházmegyénk jövő életének kialakulása szempontjából ezt az egyházkerületi tanácsi határozatot sorsdöntő értékűnek és irányt jelzőnek tartom és mivel ez a határozat majd csak a jövő télen megjelenő egyházkerületi jegyzőkönyvben lát napvilágot, ezért szükségesnek látom a szószerint való idézését: „Egyházkerületi tanács a törpe gyülekezetek sorsát társítás útján véli megoldhatónak. A törpe gyülekezetek társítása elodázhatatlan érdeke az egyetemes egyháznak. Ha a tanítás alól mentesítetik a lelkipásztor, a társított gyülekezetek lelki gondozását minden fennakadás nélkül el tudja látni. A nyolc osztályú elemi iskola felállításával egy ember nem fogja tudni ellátni a tanítói és lelkipásztori munkát. Ellenben társítás esetén a lelkész számára megmaradna a társított gyülekezetek pásztori munkája, a tanítást pedig ott, ahol erre a lehetőség megvan, a tanítói állás fenntartásával, ahol erre a lehetőség megszűnik, ott iskola központosítással lehetne megoldani. Egymáshoz közel fekvő községekben egy központi református iskola létesülne így, ahová a környékbeli községekből a református növendékek átjárnának. Ez nem is új és nem kivihetetlen megoldás. A Duna-Tisza közén sok olyan tanyai iskola van, ahová a gyermekek 4—5 kilométer körzetből iskoláznak be. Az időjárás és a közlekedés nehézségei leküzdhetők úgy, hogy a kemény téli időben a gyermekek szülői felváltva kocsin fuvaroznák az iskolába és haza a gyermekeket. Ez a megoldás azért is célravezető, mert biztosítja a református gyermekeknek református szellemben leendő nevelését, nem kényszerülve

azok más jellegű iskolába járásra, ugyanakkor pedig a központosított református iskola benépesülése is biztosítva volna."

Íme a határozat, mely előre látja azt a nehéz helyzetet, amibe kis gyülekezeink jutnak hamarosan ázáltal, hogy nem lesz tanítójuk. De lelkipásztoruk még lesz valameddig, mert a nyugdíjba menés elé állított tilalom miatt sok segédlelkészünk várja az elhelyezkedés lehetőségét még kis gyülekezetekben is. Bizonyosága ennek a megüresedett katádfai lelk. állásra meghirdetett pályázat eredménye. Ez pedig arra int bennünket, hogy amíg egy ilyen kis gyülekezetbe 10 pályázó akad, addig nem zárhatjuk le a sorompókat és nem kezdhetjük el kis egyházaink kényszer társítását, mert ennek az lenne a nagyon valószínű és nagyon szomorú következménye, hogy egy csomó kis gyülekezetünk nemcsak tanító, hanem lelkipásztor nélkül is maradna. Jó néhány éve már annak, hogy főjegyző koromban Csukás Endre missziói előadó úr segítségével elkészítettem egyházmegyénk kis gyülekezeteinek társítási tervzetét, mégpedig két féle módon, úgy is ha az állam továbbra is adja a kongruát, de úgy is, ha az államsegély teljesen elmaradna. Előbbi esetben egyházmegyénkben 27 lenne a lelkészségek száma és egy-egy lelkészség területére 800—1100 lélek esnék; az utóbbi esetben pedig 21 lelkészség 1200—1700 lélekszámmal. Ezek a társítási tervzetek készen vannak, nemsok módosítással mindenkor életbe léptethetők, mihelyt arra a kellő időpont elérkezik; ez idő szerint azonban, az előbb kifejezett aggodalom miatt, végzetes és elhamarkodott intézkedés lenne. Mert kis gyülekezeteink társítása csak úgy vihető keresztül, ha már nem lesz egy csomó, önálló fészek után vágyakozó segédlelkészünk, viszont nem fenyeget a sajnos még egyre súlyosabb méreteket öltő tanítóihiány. Ez pedig csak megfelelő mértékű fizetésrendezéssel, külön kántori javadalommal és a nyolcosztályos osztatlan iskolánál működő, tehát kétségtelenül több és idegörlőbb munkát végző tanító külön megjutalmazásával remélhető és érhető el. Már a mult évi közgyűlési határozatunk alapján készített felterjesztésünkben is rámutattunk erre, sajnos, eredménytelenül. Mindazáltal jónak látnám, ha a közgyűlés ilyen értelmű felterjesztésben újra felhívná az egyházkerület útján az illetékes tényezők figyelmét a kis falusi osztatlan iskolákra egyre fenyegetőbbben nehezedő tanítóihiány elleni sürgős intézkedésre.

Mert a tanítás ügye, a mai népiskolai nemzedéknek az életre való megfelelő előkészítése veszélyben forog. Ha az egyébként már tisztos gyakorlatot szerzett lelkésztanítóiink is lehetetlen feladatnak tartják a lelkipásztorkodás mellett a nyolc osztály tanítását, milyen megterhelést jelent ez azokra a lelkipásztorokra, akiknek sem tanítói oklevelük, sem gyakorlatuk nincs a tanításra. De kire bizzuk, kitől várjuk ezt a munkát azokban a kis gyülekezetekben, ahol tanító hiány van és ahol a lelkipásztorokon kívül nincs más iskolázott ember? Épen ezért a legnagyobb tisztesség adassék azoknak a derék lelkipásztoroknak, akik már az elmúlt iskolaévben is helyt állottak és végeztek ezt az erejük feletti munkát.

De népiskolai oktatásunkat és nevelésünket fenyegető veszedelemről lévén szó, rá kell mutatnom e tekintetben egy másik, nem kisebb veszedelmet magában rejtő körülményre is. Ez a felső tagozat nagyon megrövidített szorgalmi ideje. Én úgy látom, hogy az a VIII. osztályt elvégzett falusi gyerek, ha a négy felső osztályban csak 6 hónapig jár iskolába, 6 hónapig pedig felügyelet nélkül lézeng, jóval kevesebb tudással, de főleg sokkal kevesebb neveltséggel kerül ki az életbe, mint az az eddig hat éven át 10 hónapig mindennapi és három évig továbbképző iskolába járt ifjú, vagy leány. Úgy látszik a legfelsőbb tanügyi hatóságok is csakhamar rájöttek erre, mert, bár a törvény lehetővé teszi a túlnyomóan földműves gyermekekből álló iskolák felső tagozatánál a

6 hónapig tartó oktatást, a V. K. O. miniszter úr e tárgyban kiadott rendelete mégis arra hívja fel az illetékes isk. hatóságokat, hogy a népiskolák felső tagozatának szorgalmi idejét lehetőleg minél jobban meghosszabbítani igyekezzenek. Az ez ügyben kibocsátott körlevelemre beérkezett felterjesztésekből egyáltalán nem alakult ki egységes kép. Az egyik ragaszkodik a 6 hónaphoz, a másik 7, a legtöbb 8 hónapban, van néhány, aki 9 hónapba kívánja megállapítani a felső tagozat szorgalmi idejét. Talán a mi falusi földműves népünk helyzetének és érdekeinek legjobban megfelel az a pár iskolaszék részéről felterjesztett javaslat, hogy az V—VI. osztály szorgalmi ideje legyen annyi, mint az alsó tagozaté, a VII—VIII. osztály pedig 6—7 hónapig járjon iskolába. Az bizonyos, hogy amíg egy 10—11 éves gyereknek még alig vehetik hasznát a szülők a mezőgazdaságban, a 13—14 évesnek már összehasonlíthatatlanul inkább.

A kir. tanfelügyelőségtől is hozzám áttett felterjesztések alapján, a püspöki hivatal útján javaslatot kellett volna tennem a V. K. O. minisztériumhoz népiskoláink felső tagozata szorgalmi idejének megállapítására. Ezt azonban nem tehettem meg épen a felterjesztések sokfélesége miatt. Hiszen egyházmegyénk népiskolát fenntartó egyházai úgyszólván teljesen egységes jellegűek, földműveléssel foglalkozó lakósokból tevődnek össze; nem volna tehát indokolt, hogy az egyikben 6, a másikban 7, a szomszédban 8, vagy 9 hónapban legyen megállapítva a felső tagozat szorgalmi ideje. Ezért kérem a közgyűlést, hogy akár e jelentéssel, akár a tanügyi jelentéssel kapcsolatban, méltóztassék egységesen megállapítani az egész egyházmegyére kiható érvénnyel népiskoláink felső tagozatának szorgalmi idejét, szem előtt tartva ifjúságunk oktatási és nevelési színvonalának nagyjelentőségű kérdését. Az így egységes elvek és szempontok figyelembevételével megindokolt határozatot kérem aztán felterjesztetni végleges jóváhagyás végett.

A várható még nagyobb mérvű tanító-hiány leküzdésére történt intézkedésnek kell tekintenünk a V. K. O. Miniszter úrnak azt a rendelkezését, mellyel minden állami tanítóképző melletti internátusban már az új iskolaévben 12 ingyenes helyet létesített. Erre hasonló intézkedést kellett tennie egyházkerületi vezetőségünknek is a nagykörösi tanítóképző intézetre vonatkozólag, hogy az állami intézetekkel szemben hátrányban ne maradjunk. A 12 ingyenes helyből ötnek a fenntartását a nagykörösi egyház vállalta, a többi hétnek a fenntartása pedig az egyházmegyékre hárul, de úgy, hogy a mi egyházmegyénk csupán egy negyed résznek elvállalása jut évi 125 P értékben. Az esperesi értekezletnek erre vonatkozó javaslata Püspök úr felhívásával kapcsolatban tárgysorozatunkban van, kérem a közgyűlés megértő határozatát.

Polgári leányiskolánk kibővítésének, illetve továbbfejlesztésének kérdésével az igazgató tanács jelentése bizonyára bőven foglalkozik. Itt csak azt jelentem, hogy Gondnok urunk intézkedésére a V. K. O. miniszter úr a főépülettel szomszédos telek és ház megvételével felmerült kiadásaink részbeni fedezésére 20.000 P segélyt adományozott, ami lehetővé tette, hogy a vételárból készpénzzel fizetendő tartozásunkat a kitűzött időre pontosan ki tudtuk egyenlíteni. Nagy kő esett le ezzel az iskola ügyeit intézők szívéből, amiért a magam részéről ezúton is hálás köszönetet mondok Gondnok urunknak. De kérem a közgyűlést is, hogy fejezze ki köszönetnyilvánítását azért a megértő támogatásért a V. K. O. miniszter úrnak is, aki ezen felül 15000 P-t adományozott a régóta esedékes szép, imozáns új tornaterem megépítésére. A hatalmas épület elkészült, ott áll a kettős telek végében. Ezzel hosszú esztendőök vágya, törekvése megvalósult. Köszönjük meg a sok fáradságot és utánjárást az igazgató tanács buzgó, kedves elnökének, valamint a fáradhatatlan igazgatónőnek is. De mindenképp fölött áldjuk és magasztaljuk érte a jó Isten meg-

segítő kegyelmét, aki a Benne bízokat íme most sem hagyta el! Köszönetünket kell nyilvánítanunk még az Egyetemes Konventnek is azért a támogatásért, amit a 2000 P egyszersmindenkori közalapi segélyben és a nagyon előnyös amortizációs részletekben visszafizetendő 20.000 P közalapi kölcsönben és szépen fejlődő iskolánk számára juttatott. Ezekre az összegekre is nagy szükségünk volt, mert a tornaterem természetesen jóval többbe került, mint a V. K. O. miniszter úr által adományozott 15.000 P. Viszont a miniszter úr csak egy ilyen méretű tornaterem felépítéséhez volt hajlandó ezt a segélyt nyújtani.

Iskolai ügyeink után nagy vonásokban érinteni kívánom a misszió ügyét is. Itt első helyre kívánczik annak a fájdalmas ténynek a bejelentése, hogy egyházmegyénk köztisztviselőiben és szeretetben álló missziói előadója Csukás Endre, az esztendő végével megvált ettől a 12 év óta oly nagy buzgósággal és páratlan hozzáértéssel viselt tisztségétől. Bár személyesen igyekeztem álbírni ez elhatározásának megváltoztatására, ő gyakori gyöngékedésére és előhaladott korára hivatkozva megmaradt amaz elhatározása mellett, hogy végleg visszavonul a missziói ügyek intézésétől. Kérem a közgyűlést, hogy azért a lelkes munkáért, amit egyházmegyénk missziói ügyének intézésében olyan nagy hűséggel végzett, nyilvánítsa teljes elismerését és fejezze ki köszönetét Csukás Endre nagytisztviselőtől úrnak. A közgyűlés jóváhagyó tudomásulvételét kérem ahhoz az intézkedésemhez is, hogy a missziói előadói tisztséggel Kovács József nagytisztviselőtől urat, egyházmegyei lapszerkesztőnket bízam meg. Az ő eddigi tevékenységében és missziói lelkületében a legteljesebb biztositékot láttam arra, hogy a Csukás Endre kezéből a legméltóbb kézbe adom át ezt a nagyfontosságú munkát amit a tőlem nyert megbízatása óta valóban a legdicséretreméltóbban látott el. Most a közgyűlésre vár a feladat, hogy ezt az ideiglenes megbízást véglegesítse.

Bár a háborús viszonyok sok akadályt gördítettek missziói összejöveteleink, konferenciáink megtarthatásának útjába, azért tőlünk telhetőleg igyekeztünk az akadályok ellenére is megtartani a megszokott, kedves összejöveteleinket. Október 8—9 napjain a már akkor „csendes” Harkányfürdőn jöttünk össze lelkészi csöndes napokra; igaz, hogy nem sokan voltunk, de annál mélyebb és közvetlenebb volt az Igével való tápláltságunk. Távolból jött kedves előadóinknak: Bereczky Albertnek, Konrád Györgynek és Szabó Balásznak szíves fáradozásukért mondjunk köszönetet.

Itt kívánok rámutatni arra, hogy milyen áldott hatásokat nyerhetünk ezeken a baráti kapcsolatokon nyugvó összejöveteleinken; ezért kívánatos a szűkebb körű összejövetelek minél gyakoribb megtartása még a mai nehéz helyzetben is, sőt éppen ezért szükséges, hogy egymás hitével erősödve, acélozottabb lélekkel nézzünk szembe az egyre súlyosodó napokkal. Ezuton is kérem a lelkészi körök elnökeit, hogy legalább két hónapban egyszer hívják össze körük tagját körzetük egy-egy jobban megközelíthető gócpontjára, hogy a mi örökké való Urunk zsámolya előtt letelepedve újabb és újabb erőt nyerjünk további nehéz szolgálatunkra. A közös étkezés nehézségét mindig megoldhatjuk a magunkkal vitt „hazai”-val!

Új dolog volt ifjainkra, de a vezető lelkipásztorok jelentéseiből, sőt a résztvevő ifjak nyilatkozataiból megállapíthatólag nagyon jól sikerült a vármegegyei iskolánkivüli népművelési hatóság által Pécsen a január hó második felében megrendezett népfőiskolai tanfolyam. Bár nem mi rendeztük, de a két ifjúsági megbízottunk felváltva ott volt és ezáltal a mi ifjaink számára biztosítottuk a bibliai alapot és levegőt. Nyilvánítsuk köszönetünket a vármegegyei hatóság iránt, hogy a mi földműves ifjaknak is lehetővé tette a hitben, a hazaszeretettben, a másvallású magyar testvér megbecsülésében nyert értékes gyarapodást és kérjük a tanfolyamok további folytatását.

Május 3-án rendeztük meg egyházmegyei presbiteri konferenciánkat Pécsen, mintegy 150 presbiter részvételével, akik közt jól esett látnunk és megismernünk több alsóbaranyai gyülekezetből jötteket is. Nagy nyereség volt számunkra, hogy a konferenciát megelőző istentiszteleten Agoston Sándor püspök úr hirdette az ígét és hogy a konferenciára félretéve országos gondjait, Gondnok urunk is lejöhetett és értékes biznyságtételével megnyithatta azt. Szebbnél-szebb és magvas előadások, megnyilatkozások hangzottak el Sebestyén Andor kelenföldi lelkipásztor, Fodor Sándor csúzai presbiter, Nagy Ferenc orsz. gyül. képviselő és Nyáry Pál tb. esperes úr ajkairól, melyeknek építő, lelkesítő hatása kétségtelenül megállapítható volt a jelenlevőkön. Maradandó emlékü lesz az a kedves jelenet is, amikor az egyházmegye elnöksége a legalább 25 év óta példát adó hűséggel szolgáló presbiter atyánkfiai egy-egy, külsőleg bár egyszerű kivitelű, de benső tartalmánál fogva annál értékesebb elismerő okirattal tüntette ki. Örökössük meg itt is ezeknek a kitüntetett kedves presbiter atyánkfiaiainak neveit: Dr. Kenessey Aladár és Morvay Ferenc Pécs, Csöme Sámuel Tésenfa, Kovács Lajos Kisszentmárton, Szabó Ferenc Peterd és Tóth József Márfa. Kívánjunk nekik továbbra is hűséges kitartást presbiteri szép tisztüknek betöltésére.

Felejthetetlen élményben volt részünk mindazoknak, akik a pécsi egyház 50 éves jubileumi ünnepélyén és a másnapi lelkészi összejövetelen résztvettünk és meghallgathattuk Püspök urunk igehirdetését, illetve a mai nehéz időkben jelentkező nagy problémáinkra oly frappánsan rávilágító előadását. Bár már akkor kötelességemnek éreztem hálás köszönetet mondani, hogy az akkori sok oldalú, nagy szolgálatai között hozzánk is lefáradt és Istentől nyert talentumaiban minket is részesített; de úgy érzem, hogy ezt a köszönetet itt is meg kell ismételni és nyilvánítanom kell az ő hűséges kísérőtársa Dr. Nagy Sándor egyh. ker. tanácsos úrnak is kedves szolgálatáért.

A már megszokott nagy arányokban és bizonyára maradandó eredményekben gazdagon folyt le június 21-én az egyházmegyei közös női konferencia. Isten Igéjét Lőrincze Géza sellyei lelkipásztor hirdette, azután az asszonyoknak Mucsi Jolán diakonissza, Nagy Ákosné és Nyáry Pál, a leányoknak pedig Novák Olga vallástanár és Hatvani Lajos tartottak értékes, megható előadásokat. A konferencia után megtartottuk az egyházmegyei nőszövetség közgyűlését, melyen az egyház kerületi választmányban egyházmegyénket képviselő Nyáry Pálné nt. asszony számolt be a központi választmány ülésén történekről. A nőszövetség közgyűlése elhatározta, hogy az ügyviteli, a konferenciai költségek, de legfőképpen az egyházkerületi nőszövetségi titkár javadalmának rájuk eső része fedezésére önmagát megadóztatja olyképen, hogy a legkisebb gyülekezet nőszövetsége is legalább évi 5 pengőt, a nagyobbak természetesen többet is tartoznak befizetni a nőszövetség pénztárosához: Horváth Antalné nagytiszteletű asszony kezeihez Csarnótára. Ez igazán olyan minimális áldozat e magasztos célok szolgálatáért létesült nőszövetség támogatására, hogy azt akár tojás gyűjtési akcióval, még a legkisebb gyülekezetből is könnyen teljesíteni lehet. Kérem a közgyűlést, hogy a nőszövetség jelentésével kapcsolatban ezt a határozatot egyházmegyei megerősítéssel is támassza alá és hatalmazza fel a közpénztáros urat, hogy ahonnan a nőszövetség pénztárosának kimutatása szerint legalább ez az 5 P november 30-ig be nem érkezik, az egyházközség terhére számolja el és küldje el a nőszövetség pénztárosához.

Külön elismerést érdemel ismét Hatvani Lajos ifjusági megbízottunk, aki az elmúlt kemény télen is több gyülekezetünk ifjúságát látogatta meg. De elismerést érdemelnek azok a lelkipásztorok is, akik a kemény, katonai kiképzést igénylő levante parancsnoki 6 hetes tanfolyamon résztvettek: Derzsi Endre,

Hatvani Lajos, Szőke János és Boross Ferenc s. lelkész. Résztevő tanítókról nem kaptam jelentést. Áldozatos, nehéz munkájuknak bizonyára meg is látják majd jutalmát, mert az ifjúságot kezükben fogják tartani. Ezért kívánatos volna, ha fiatalabb lelkipásztoraink minél nagyobb számmal jelentkeznének majd, ha esetleg a jövő nyáron is rendeznek ilyen tanfolyamot, annyiival inkább, mert egyházi főhatóságaink is nagy súlyt helyeznek erre.

Ezt igazolja az is, hogy a leány-levente vezetők számára is megrendezték Bpsten a Baár-Madas intézetben a konferencia jellegű tanfolyamot augusztus 10—17 napjain, melyre egyházmegyénkből 6 jelentkezőt hívtak be. Jól látják az illetékes tényezők, hogy mindkét nembeli ifjúságunk fegyelmezett, bibliás és hitvallásos nevelésén fordul meg egyházunk sorsa az eljövendő, válságos időkben. A levente parancsnokság is dicsérő elismerésben részesítette azokat a lelkipásztorokat és tanítókat, akik a levente kiképzésben és a levente egyesületi életben az elmúlt kiképzési évben kiváló eredménnyel közreműködtek, névszerint: Derzsi Endre, Szőke János, Paksy Sándor, Garbai Imre, Gubacsi Gábor, Ruzsás Lajos, Ocsay László, Gyenis János, Hideg János lelkészek és Fehér Ferenc, Bódi Dezső, Szalay János, Bárdos Sándor, Miksa Lajos tanítók.

Ifjúságunkat az alsóbaranyai csúzai és vörösmarti, ez a két, már valóssággal összeépült gyülekezet hívta meg nyári táborozásra, augusztus utolsó napjaira. Mikor ezeket a sorokat írom, még ez az időpont nem érkezett el, így az eredményről itt nem számolhatok be; de az ifjúsági munkáról szóló missziói jelentésben bizonyára benne lesz az erről készített beszámoló is.

Értékes missziói szolgálatot tett a baranyai telepítés ügyének Mogyorós István peterdi lelkipásztor, aki a rádióban tartott előadásával mutatott rá erre a nagysúlyosságú kérdésre. Nyilvánítsuk érte teljes elismerésünket.

A missziói mozgalmakkal kapcsolatban beszámolok a „Ravasz László jubileumi alap“-ra egyházmegyénkben begyűlt adományokról is. Már utána voltunk mult évi egyházmegyei közgyűlésünknek, amikor az intéző bizottságtól megkaptam a felhívást, hogy egyházmegyénk is járuljon hozzá megfelelő összeggel a létesítendő jubileumi alaphoz. Az egyházmegyei közgyűlést ezért már nem hívhattuk egybe és minthogy az egyházmegye közpénztárában egy megfelelő összegre fedezet úgysem mutatkozott, nem tehettem mást, felhívtam a lelkipásztor urakat, hogy megértőbb és tehetősebb híveink közt indítsák meg a gyűjtést és a begyűlt összeget, mint egyházközségük adományát fizessék be a közpénztárba. Ez meg is történt és bár 23 gyülekezetünkben nem volt eredménye felhívásomnak, mégis 1185 P 23 fillér gyűlt be erre a szép célra, mely összeget a közpénztáros úr, mint az egyházmegye adományát befizette a pesti hazai első takarékpénztár 983. sz. csekkszámlájára. Nem hallgathatom el, hogy az aránylag szép összegben benne van úgy a volt, mint a jelenlegi Gondnok uraink e célra szánt adománya is, akik e nemes gesztussal segítették egyházmegyénket, hogy mégis megfelelő összeggel járuljon hozzá Püspök urunk jubileumi alapjához. Közpénztáros úr elkészítette a befizetésekről a pontos kimutatást és ha a közgyűlés úgy látja jónak, elrendelheti a jegyzőkönyv mellékleteként való közzétételét. Én mindenesetre kérem a közgyűlést, hogy e tárgyban megtett intézkedéseimet utólagosan jóváhagyni méltóztassék.

Nagytisztelendő Egyházmegyei Közgyűlés!

Még mielőtt rátérnék az egyházlátogatások alapján az egyes gyülekezetekről szóló jelentésemre, beszámolok a lelkészi és tanítói karban, a mult évi közgyűlésünk óta történt változásokról. Hosszú, de példás békétűréssel viselt betegség után elköltözött a földi életből a kölkedi gyülekezet 42 éven át hű-

ségesen szolgáló lelkipásztora, mindnyájunk kedves bátyja: Ádám Imre. Magányos, csöndes, de nagy tudású és mély hitű ember volt; akik közelebbről megismerték, tisztelték és nagyon szerették. Valóban „hű volt a kevesen”, hisszük, hogy „többre is bízott.” Örökössük meg kedves emlékét a jegyzőkönyvünkben.

Turonyban egyhangú meghívással töltötték be a lelkésztanítói állást vitéz Kiss János Budapest-baross-téri s. lelkésszel, aki azóta az államtudományi doktori fokozatot is megszerezte. Katádfán a Batta Árpád elmozdításával, illetve azóta bekövetkezett nyugdíjaztatásával, pályázat útján egyhangúlag Sipos Károly szigetszentmiklósi s. lelkészt választották meg.

A lelkési nyugdíjintézet intéző bizottsága saját kérelmére, az egyház-megyei és kerületi tanácsok véleményező határozatai alapján Kájel L. István szaporcai lelkipásztort is nyugalomba helyezte 1943 január 1-i hatállyal. Kívánjunk neki csöndesebb és békésebb esztendőket, mint amilyeneket az utóbbi időkben szolgálatában átélt. Úgy a kölkei, mint a szaporcai lelkési állás betöltésére a törvényben előírt intézkedéseket megtettem.

A tanítói karból nyugalomba ment Kajdy Lajos zaláti tanító 41 évi szolgálata után. Kötelességtudó, volt derék tanítónknak hosszú szolgálata után kívánjunk Istentől megáldott, csöndes pihenésben eltöltendő számos éveket. Utódjául: Varga Sándor b. mindsenti tanítót, Drávapiskiben Karsay Ferenc s. lelkész távozásával Szabó József okl. lelkésztanítót, Ipacsán Döme József eltávozásával Horváth Gábort, Harkányban Peti Lőrincet, Terehegyen Szilágyi Dezső utódjául Pomóthy Györgyöt, Kispeterden Boross Ferenc okl. lelkésztanítót, Kovácshidán K. Bagoly József távozásával Bódi Dezsőt, Máriagyűdön a férjhez ment Kálmán Magda helyett Kálmán Ilonát, Marócsán az eltávozott Gulyás Lajos helyett ideiglenes minőségben Kelemen Kálmánné Bálint Ilonát, majd Aracs János ny. tanítót, Hiricsen Bakos Gyula távozásával Demeterné Szunyogh Esztert választották meg. Eltávoztak még Zeles Benjámin drávacsehi-i, Dobosi Andor egyházasharaszti-i, Pinkóczy Károly mattyi tanítók.

A hozzánk jött új lelkipásztorokra, tanítókra és köztünk végzendő munkálkodásukra Isten megsegítő kegyelmét kérjük és kívánjuk, hogy az eltávozottakon is legyen Isten áldása.

Még egy dolgot kell szövétennem, ami lelkési karunkat érdekli és érinti közelebbről. Ez a lelkészeknek O. T. B. A. tagsági ügye. Régóta vajudó, elrendezetlen, meglehetősen kínos ügy ez. Országos törvény intézkedett, hogy a lelkési kar is tagja lehessen az O. T. B. A.-nak és részesülhessenek annak kedvezményeiben, súlyos betegségek, műtétek alkalmával. Egyetemes Konventünk Elnöksége személyesen is közbenjárt a V. K. O. miniszternél a törvény életbeléptetése érdekében és még ma sem tudjuk, hogy miért és hol akadt el az ügy? A legkellemetlenebb, hogy a tudakozódó, sürgető kérdésekre nem is lehet mit válaszolni. Vannak lelkipásztorok, akiknek családjukban súlyos, költséges műtéteket kellene végeztetni, de halogatják, hátha hamarosan megoldódik már az O. T. B. A. tagság ügye, mert anélkül nincs tehetségük a költséges műtét elvégzésére. Kérjük egyházi hatóságainkat, hogy az évek óta elhuzódó ügy állásáról tájékoztatni és tekintélyükkel odahatni méltóztassanak, hogy ez a kínos kérdés az ennyi támogatást és kedvezményt igazán megérdemlő lelkészi karra nézve végre kedvező megoldást nyerjen!

Jelentés az egyes egyházakról.

Miután esperesi szolgálatomnak két első évében Isten szent segedelmével egyházmegyénk összes gyülekezeteit meglátogattam, az idén már én is áttértem arra a gyakorlatra, miszerint az esperes maga évenként az egyházak $\frac{1}{3}$ -át látogatja meg. Így is 26 gyülekezetben kellett személyesen megjelennem, ami teljes három hetet vett igénybe. Eltekintve egy-egy heti út fáradalmaitól, nem könnyű feladat az esperes távolléte alatt felhalmozódó munkák elvégzése sem. Erre csak azért tartottam szükségesnek rámutatni, hogy az ilyen sok gyülekezetből álló egyházmegyében feltétlenül szükség van arra, hogy az egyházlátogatások nagy munkájából a tanácsbíró urak is vegyék ki részüket és legyenek segítségére az esperesnek, nehogy az egyházmegye adminisztrációjában nagyobb zökkenés álljon be. A tanácsbíró urak és kísérő társaik ezt a munkát az idén is készséggel és nagy buzgósággal teljesítették, amiért ez uton is hálás köszönetemet nyilvánítom.

Ez évben újra az egyházmegye keleti részén kezdtem meg a gyülekezetek meglátogatását. Első körutamra Gondnok urunkkal együtt indultunk el, aki Magyarbólyon és Mohácson vett részt az egyházlátogatáson. Nagymérvű hivatalos elfoglaltsága miatt, sajnos, ez évben nem jelenhetett meg több gyülekezet egyházlátogatásán, de e két gyülekezetben teljesített igazán körültekintő és mindenre kiterjedő figyelmes munkásságát is mély tisztelettel megköszönjük és reméljük, hogy jövőre már több gyülekezetünket ki fogja tüntetni látogatásával.

E 26 egyházunkban teljesített látogatás munkájában kísérő, illetve segítő társaim voltak: Horváth Antal, Kovácsy József e. m. jegyzők, Kovács László e. m. számvevő és Horváth Zoltán. Fáradozásukért és értékes segítségükért nekik is köszönetet mondok.

Az általam teljesített egyházlátogatásoknál a látogatás sorrendjében; a tanácsbíró urak által végzeteknél pedig betűrendben sorolom fel a gyülekezeteket, természetesen ismét csak azokat, ahonnan van valami — már akár jó, akár kellemetlen — jelenteni való.

Magyarbóly. Erről az új gyülekezetünkről Isten iránti hálaadással jelenthetem, hogy örvendetesen fejlődik. Már 308 a lélekszáma; 3 halálesettel szemben 17 volt a születés és 68 gyermek jár az iskolába. Készen van már a szép új két tantermes állami iskola és külön a két tanító számára elkészült modern tanítói lakás. Most már ki van nevezve az új református férfi tanító is és így biztosítva lesz a kántori szolgálat ellátása is. Már a múlt évben jelentettem, hogy a Földmívelésügyi Miniszter úr lelkészi, kántori, harangozói javadalmi célra, valamint az egyház szükségleteire összesen mintegy 47 kat. hold szántóföldet adományozott azzal az óhajtással, hogy a missz. fiók egyház önálló egyházközséggé alakuljon át. A gyülekezet ennek eleget is tett, kimondotta anyagyégyházzá alakulását, elkészítette lelkészi díjlevelét és ezeket a határozatokat már az egyh. kerületi tanács is megerősítette azzal, hogy a lelk. állás csak akkor tölthető be, ha a V. K. O. miniszter úr a kérelmezett kongruát engedélyezi. Ez a kérelmezés folyamatban van és minden reményünk megvan arra, hogy ez exponált helyen létesült gyülekezetünknek ez a jogos kérése mielőbb teljesülni fog. Egyházlátogatásunk alkalmával arra is felhívtuk a presbiterium figyelmét, hogy a templom céljára adományozott magtárt szakértővel vizsgálta meg és készítesse el a templom tervezetét.

Mohácson igen jó hatással volt az egyházlátogatásra a 3360 P költséggel szépen kitatarozott templom, mely összegből majd 800 P közadakozásból jött össze. Az előre meghirdetett esti istentiszteleten feltűnő szép számú gyülekezet figyelt az Isten Igéjének hirdetésére.

Kölkeden szomorú hatással volt reánk az a fájdalmas körülmény, hogy a gyülekezet régi hűséges szolgáját, egyházmegyénk legidősebb lelkipásztorát, mindnyájunk által szeretett és tisztelt Ádám Imre bátyánkat nagy betegen, ágyban fekvve találtuk. Sajnos mint fentebb említettem, a nagybeteg lelkipásztor augusztus 19-én elhunyt. Ezzel kapcsolatban jelentem, hogy — tekintettel a tavasszal mutatkozott nagy káplán hiányra — engedélyt adtam Peti Sándor nyug. lelkész atyánkfiának a kölkedi lelkészi szolgálat ellátására, mely intézkedésemhez Püspök úr is hozzájárult. Itt külön ki kell emelnem a tanító pár búzgóságát, akik a leányok és ifjak közt végeznek dícséretre méltó szép munkát. Rajtuk kívül köszönetünket nyilvánítjuk Albrecht főhercegné fenséges asszonynak is, aki szegény iskolás gyermekek felruházására 100 P-t adományozott.

Belvárdgyuláról csak azt jegyzem fel, hogy az egyházlátogatáson a gondnokok kívül mindössze csak két presbiter jelent meg. Egyik egyházlátogatást végző tanácsbíró úr pedig azt jelentette, hogy egy pár helyen még a gondnok sem jelent meg az egyházlátogatáson. Ezek a szomorú jelenségek azt bizonyítják, hogy sok gyülekezetünkben még most sem veszik komolyan az egyházlátogatás fontosságát. Ezzel kapcsolatban arra intem lelkipásztor testvéreimet, hogy igyekezzenek megértetni a presbiterekkel, miszerint az egyházlátogatás az egyetlen alkalom, amikor a gyülekezet kormányzó szerve, a presbitérium az egyházmegye hivatalos küldöttségével találkozhatnak. Ez az alkalom esztendőnként csak egyszer jön elő. Igaz ugyan, hogy ez az alkalom az időjárási viszonyok miatt rendszerint összeesik a tavaszi nagy munkák idejével — rendszerint ezzel szokták mentegetni az egyházlátogatásról elmaradókat — de, hogy nem ez az igazi ok, arra fényes bizonyítékot nyújtanak azok a gyülekezetek — Istennek hála ilyen is van elég — ahol a presbiterek kötelességüknek tartják az egyházlátogatáson való megjelenésüket. Az a pár óra évenként igazán nem jelent áldozatot egy egyházat híven szolgáló, hivatása magaslatán álló presbiter számára. Legyen lelkipásztori célkitűzésünk egyike: ilyen presbiterek nevelése.

Kistótfalu. Új iskolájának építéséből még fennállott 500 P adósságát kifizette. Itt egy másik öröndetes jelenteni való az, hogy gyülekezetének lélekszáma egyszerre több, mint kétszeresére emelkedett a szomszédos puszták felosztásával odatelepített népes tiszántúli családokkal. Minthogy a telepítés most tavasszal történt, az erre vonatkozó pontos adatok majd csak a jövő évi jelentésbe kerülhetnek bele. De már most kifejezhetjük azt az óhajtásunkat, bárcsak sikerülne meggyökereztetni az Isten áldotta baranyai földön ezeket a keménykötésű Hajdumegyei magyarokat úgy, amint az Magyarbólyban már sikerült a Szabolcsmegyei vajaiakkal!

Bissén a tanító katonai szolgálata miatt mintegy 5 hónapig kellett a lelkipásztornak végeznie a tanítás nehéz munkáját, minthogy más helyettest kapni nem lehetett. A lelkipásztor kérelmére utasítottuk a presbitériumot, hogy a tiszti fizetést is élvező és itthoni szolgálatot teljesítő tanító helyi javadalmából részesítse méltányos díjazásban a tanítót helyettesítő lelkipásztort.

Turonyban felépült az új lelkésztanítói lakás a szép nagy tanteremmel együtt. Az új díjlevél ügye végre elrendeződött s az új lelkésztanító július 1-én el is foglalta állását, de nyomban meg kellett kezdenie két hónapi katonai szolgálatát. Szeptember 1-én azonban megkezdte turonyi működését. Minden reményünk megvan, hogy ez a sok nehéz esztendőt átélt gyülekezetünk, lelkes, ifjú lelkipásztorának vezetésével elindul egy szebb jövő felé. Itt azonban nem mulaszthatom el, hogy rá ne mutassak arra a hűséges, odaadó szolgálatra és eredményes munkára, amit a romokban fekvő gyülekezetünk

megépítésében az adminisztrátori teendők ellátásával megbízott szomszédos csarnótai gyülekezet lelkipásztora Horváth Antal 4 év óta végzett. Amellett, hogy saját gyülekezetét és iskoláját mintaszerűen vezette, Turonyban is az ő bölcs, tapintatos, céltudatos, nem hangos szavakban, hanem csöndes, kitartó munkában megnyilvánuló tevékenységének köszönhető az eddig elért eredmény. Erről hálátlanság volna meg nem emlékezni és ezért neki köszönetünket nem nyilvánítani.

Mattyon az új iskola telkét szép kerítéssel vették körül, tehát az áldozatkészség nem lanyhult meg ebben, az új iskolájáért már sokat áldozott gyülekezetben. Tavaly a legeltetési társulatot dícsértük meg az új iskolatelek adományozásáért, most meg az erdőbirtokosságnak mondunk köszönetet, mert az új iskolakert kerítéséhez 66 drb. oszlopot ajándékozott 400 P értékben.

Oldnál meg kell emlékeznünk arról a buzgó szolgálatról, amit a lelkipásztor az október 1-én katonai szolgálatra bevonult tanító helyettesítésével az egész iskolai év folyamán végzett. Szép munkájával a világi tanfelügyelet is teljes mértékben meg volt elégedve. Itt az iskolai W. C. építésére 950 P-t fordítottak.

Beremend leányegyházban is sok nehézséget okoz a preoráns tanító gyakori katonai szolgálata. A tavaszi bevonulása óta a tanító úr leánya foglalkozott az iskolás gyermekekkel; vasárnaponként pedig Fartély Mária a leánykör buzgó vezetője gyűjti össze az iskolába az ifjúságot az Ige köré, mely alkalmakra újabban már a felnőttek közül is többen eljárnak. Mindketten résztvettek az egyházlátogatáson is és beszámoltak munkálkodásukról. Már ott kifejeztem köszönetemet önzetlen fáradozásukért, de szívesen megismétlem azt ez alkalommal is.

Kisharsánynál csak azt jegyzem meg, hogy paróchiális könyvtárából 2 kötet hiányzik; miután a lelkipásztor igazolta, hogy ő már ezzel a hiánnyal vette át, az elődje pedig meghalt, így az egyházat kellett kötelezni a hiányzó kötetek beszerzésére. Ezt azért tartottam szükségesnek felemlíteni, mert bizony több helyen tapasztalnunk kellett, hogy a par. könyvtár állományában, kezelésében és főleg elhelyezésében hiányok vannak. Kérem közgyűlési határozattal utasítani a lelkipásztor urakat a Konvent által minden lelk. hivatalnak megküldött „törzskönyv“-ben olvasható szabályzat pontos betartására.

Szava. Itt is, csaknem az egész iskolai év alatt távol volt a tanító katonai szolgálata miatt. Minthogy kiegészítő tanerőt alkalmazni nem tudtak, a lelkipásztor végezte a tanítást igazán lelkiismeretes szorgalommal minden díjazás nélkül, bár a tanító itthoni könnyű szolgálatot teljesített tisztí fizetéssel. Kérem a Közgyűlést, hogy több ilyen esetből kifolyólag intézzen felterjesztést az egyh. ker. közgyűléshez, azzal a kérelemmel, hogy az egyházi főhatóság tegyen lépést az irányban, hogy az ilyen könnyebb, itthoni katonai szolgálatra történő behívásoknál nélkülözhetetlen tanítóinkat mellőzzék, mert helyettesítésük nagy akadályokba ütközik, sőt sok esetben teljesen lehetetlen.

Diósvizlón megnyílt a róm. kat. iskola, így a református iskolának évek óta kifogásolt túlszűfolttsága egyszerre megszűnt. Az egyh. épületek nagyobb tatarozására ez évben 2153 P-t fordítottak, adósságukat pedig teljesen kifizették.

Pécs. Isten iránti hálaadással emlékezem meg e helyen is ennek a nagyra nőtt és még sokra hivatott gyülekezetünknek 50 éves jubileumáról. A pünkösdi ünnep hetében tartott jubileumi örömmünnap értékét nagyban emelte, hogy azon Püspök urunk és Gondnok urunk is résztvettek magas megjelenésükkel. A pécsi egyház maga is megörököltette ezt a nevezetes évfordulót ez alkalomból kiadott emlékiratával és bár a jubileumi díszközgyűlésen már

szerencsém volt az egyházmegye nevében köszöntésemet elmondani és jókívánataimat kifejezésre juttatni, de illőnek tartom, hogy egyházmegyénk közgyűlése is örökítse meg e jegyzőkönyvében úgy a pécsi egyház 50 éves fennállásának emlékét, mint az egyház történetével összeforrott, jobban mondva azzal egyet jelentő Nyáry Pál lelkipásztor úrnak 40 éves szolgálatát is. Nagy eredmények bizonyítják ennek a hűséges szolgálatnak az útját. Fejezzük ki köszönetünket ezért az eredményes szolgálatért és kérjük a jó Istent, hogy még hosszú ideig tartsa meg Nyáry Pált a pécsi gyülekezetnek, hogy töretlen erővel és buzgósággal vezesse szívéhez nőtt gyülekezetét egyre feljebb Isten dicsőségének útján.

A tanácsbíró urak által meglátogatott egyházakról és az azokról készített beszámolókból a következőket jelenthetem:

Becefán kiemelkedő a lelkes missziói tevékenység; megértő presbitérium támogatja a lelkipásztort, akik valóban előljárnak a nép között. Ime lehet jó irányban vezetni a mi presbitereinket is, akik csakis így lesznek a lelkipásztorok segítő társaivá az egyház építésében és vezetésében. Itt 2000 P költséggel tatarozták az iskolát és tanítói lakot.

Cunban az egyház igazgatásának menetére nem kis mértékben zavarólag hatott, hogy a lelkipásztort még az ősz elején tábori lelkészi minőségben front-szolgálatra hívták be. Előbb a szomszédos szaporcai lelkipásztort, aztán az ő megbetegedése után a dráwapiski-i s. lelkészt, végül a kémesi lelkipásztort bízta meg az adminisztrátorsággal. Bár az adminisztrátoroknak ez a kényszerű, gyakori változtatása bizonyára zökkenővel járt, úgy látszik, nagyobb bajt mégsem idézett elő, mert az egyházlátogatást végző kiküldött nem tett róla jelentést. Mindenesetre kíváncsian volna, ha a lelkipásztor hosszú frontszolgálatát után már átvehetné gyülekezete vezetését, ami hála Istennek azóta meg is történt.

Drávacsehiről azt írja a megbízott tanácsbíró úr, hogy míg új iskola és tanítói lak nem lesz, még tanító bőség esetén sem fognak tanítót kapni. Valóban, az ősszel eltávozott tanító helyébe, többszöri hirdetés ellenére sem jelentkezett pályázó. Már a múlt évi jelentésemben rámutattam, hogy már öt éve benyújtott iskolaépítési államsegély kérvényük még most sem nyert elintéztést. A helyzet most is ugyanaz. Tanító hiányában a 71 éves lelkipásztor végezte az isk. év nagyobb felében a tanítást lelkiismeretes hűséggel, igazán példát mutató buzgósággal. Méltó, hogy elismerésünket fejezzük ki ezért az egyik legidősebb lelkipásztorunknak.

Drávafokon azonban már meg is épült az új iskola és tanító lakás, a kultusz-kormánytól kapott 20.000 P segítségével. A kiküldött tanácsbíró úr jelenti, hogy e gyülekezetben minden tekintetben lélekemelő, erőteljes fejlődést tapasztalt. Itt nem hallgathatom el, hogy van itt az esperesi kérdőpontok közt egy szomorú jelentés is, nevezetesen: a róm. kat. vallású jegyző a ref. egyház híveit, ahol csak lehet háttérbe szorítja — házhelyek, földkiosztás — az „Oncsa”-hoz irányuló kérelmeknél a lelkipásztort nem hallgatja meg. Bár ezek kétségtelenül bántó jelenségek, de ilyen általános panaszok formájában nem elegendők arra, hogy mint vallásfelekezeti sérelmet a felsőbb egyházi hatóságok elé terjesszük. Azért indítványozom, hogy hívja fel az e. m. Közgyűlés a presbitériumot, hogy foglalkozzék részletesen és tárgyilagosan e sérelmekkel és az így megállapított konkrét adatokat egyenként felsorolva és megindokolva terjessze be az esperesi hivatalba további intézkedés végett.

Drávaiványiban még mindig elintézetlenül van a Ványi Gyula közs. tanító, mint ref. kántor ellen megindított fegyelmi ügy, mert a tanító fegy. ügyének kitűzött tárgyalása előtt bevonult katonai szolgálatra. Julius 15-re

ismét kitzüztem a tárgyalást, de a lelkipásztor azzal a jelentéssel küldte vissza a kézbesítő ívet, hogy a panaszlott Oroszországban van. Így ügyének elintézése függőben marad.

Drávapalkonyán az egyházlátogatási jegyzőkönyvre azt az utasítást írta rá a látogatást végző tanácsbíró: „presbitérium felhívatott arra, hasson oda, hogy úgy a presbitérium, mint a gyülekezet buzgóbban éljen Úrvácserával.” A 334 lélekszámú gyülekezetben valóban feltűnően kevesen: 95-en éltek Úrvacsorával a 6 alkalommal. Ez igazán mélyen alatta van a baranyai átlagnak. Mint szomorú és fájdalmas ellentét jelentkezik ez a sívár eredmény épen annak a buzgó lelkipásztornak gyülekezetében, aki olyan lelkesen és talpraesetten oktatja ki a presbitereket kötelességeikre az ősszel megjelent „Presbiterek könyvében.”

Drávaszerdahelyen az iskolaépület, de maga a tanterem is olyan, hogy szégyene annak az egyébként rendezett viszonyok közt lévő egyházközségnek, írja az egyházlátogatást végző tanácsbíró ur. Aztán így folytatja: olyan rossz levegő volt most is az iskolában, hogy onnan pár év múlva egészséges gyermek nem igen kerül ki. Az egyházlátogatás alkalmával a lelkipásztor ugyan ígéretet tett a nagyobb mérvű javításra, de kíváncsnak tartamán, ha az egyházmegyei közgyűlés utasítaná az egyházközséget egy, a mai követelményeknek megfelelő új tanterem építésére és a tanítói lak alapos rendbehozására.

Katádfán is úgy látszik, lassan tisztul a helyzet. A sokáig húzódott tanítói áthelyezés az iskolai év elején elintézést nyert. K. Bagoly József helyére Vörös Etelt helyezte át Kovácshidáról, az egyházkerületi elnökség. Batta Árpád lelkipásztort pedig az egyházkerület fegyelmi bírósága, majd fellebbezés után az egyetemes Konvent rendes bírósága azon helyről való elmozdításra ítélte. Így a lelkészi állás is megüresedett. Az állás betöltésére vonatkozólag a presbitérium a pályázat mellett döntött, melynek eredményét már jelentésem előző részében ismertettem. Ezek után ismét csak azt kívánhatjuk, amit már múlt évi jelentésemben is kifejezésre juttattam; adja a kegyelmes Isten, hogy ebben a békességet évek óta nélkülöző gyülekezetünkben is helyre álljon a jó rend és épüljön a szívekben Isten országa.

Kemse egyik legkisebb gyülekezetünk, de talán legtöbb baj és gond volt vele ebben az esztendőben és mindezt egy megtévedt, lelkiismeretlen ember okozta. Nagy reménységgel alkalmazta a presbitérium az iskolai év elején Lakatos L. István állásnélküli okl. lelkészt előkészítő tanfolyamának vezetésére, hiszen előző évben már senkit sem kaptak e tisztségre, miért is az iskolás gyermekeknek a lúzsoki iskolába kellett átjárniok. Itt senki sem ismerte ezt az embert, nem tudták róla, hogy eredetileg r. kat. pap volt és hogy már pár évvel ezelőtt, mint dunavecsei ref. vallásokatatót abból az állásból fegyelmi ítélettel elmozdították. De itt is csakhamar megismertette magát. Kisebb-nagyobb összegű kölcsönöket kért, amiket vagy egyáltalán nem, vagy csak esperesi beavatkozásra fizetett vissza; nem létező búza készleteket adott el több helyre is, az árát felvette, de leszállítani nem tudta. Jöttek a panaszok és feljelentések, melyekre a Püspök ur azonnal visszavonta s. lelkészi kirendelését, az egyházmegye elnöksége pedig felfüggesztette tanítói megbízása alól, elrendelte és lefolytatta ellene a fegyelmi vizsgálatot. Az ítéletet azonban már nem várta meg, lemondott kemsei tisztségéről, sőt családjával együtt visszatért a róm. kat. egyházba. Erre az egyházi főhatóság utasította az egyházmegyei bíróságot, hogy fossa meg ref. lelkészi jellegétől és oklevelét érvénytelenítse. De közben mennyi izgalmat kellett kiállania és mennyi keserű tapasztalatot kellett szereznie annak a kis gyülekezetnek. Kívánjunk neki zavar-

talánabb és nyugodtabb életet, amit annnyival inkább is remélhetünk, mert előkészítő tanfolyamának vezetésére és a preoráns teendők végzésére egy tisztességes multu nyug. íg. tanítót sikerült választaniok: Ladányi Lajos személyében.

Kispeterd leányegyházunk iskolája részére sikerült megnyerni a tanítói fizetés kiegészítő államsegélyt, amit mint a közigazgatásilag egyesített Botyká-peterd község ref. elemi iskolájánál szervezett II. sz. tanítói állás államsegélyét folyósítja a V. K. O. miniszter ur. Illesse hálás köszönetünk Gondnok urunkat az ügy kedvező elintézéséért.

Kovácsbidán is kívánatos volna már egy megfelelő új tanterem építése. Ugy tudom, hogy a lelképásztor e célra felajánlotta a lelkész kertnek az utca frontjára eső, a tanítói lakkkal szemben lévő részét. Egy tanterem megépítése, államsegéllyel még a mai állapotok mellett sem jelentene elviselhetetlen terhet. Indítványozom, hívja fel az egyházmegyei közgyűlés ezt az iskolafenntartó egyházat is ilyen irányú sürgős intézkedésre.

Lúzsokon sajnos nem sikerült lecsökkentetni a V. K. O. miniszter ur által a tanítói fizetés helyi hozzájárulásának 50 %-ra felemelt mértékét. Ennyit azonban nem hajlandó, de nem is igen képes ez a kis egyház fizetni a tanítóknak, akinek számára még külön lakásról is kell gondoskodni. De nem is kaptak még kisegítő tanerőt sem. Ugy hogy itt is a lelképásztornak kellett végeznie a tanítást, akinek pedig nincs tanítói képesítése. Arra hivatkozva, hogy most már nem tanító, hanem lelkész végzi a tanítást, kéri a presbitérium a tanítói nyugdíj járulék törlését, sőt kéri azt is, hogy az e kérdésben érdekelt egyházak együtt szólaljanak fel és kövessenek el mindent e teherből leendő megszabadulás érdekében. Annak megjegyzésével, hogy az ezuton kifejezett kérelem ilyen formában nem képezheti hivatalos eljárás tárgyát és legfeljebb csak mint kegyes óhajlás jöhet számításba, szerintem csak olyan esetben remélhető a megindokolt és külön-külön felterjesztett kérelmek kedvező elintézése, ahol már tényleg és jogilag is megszűnt a tanítói állás. A lúzsoki nehéz helyzeten is csak a lelkésztanítói állás visszaszervezésével lehetne segíteni, amire azonban ez idő szerint nincs lehetőség.

Markóc leányegyház s. lelkész tanítója is front-szolgálatra vonult be, mint tart. tábori lelkész. De a tanítás munkája itt zavartalanul folyt tovább, mert a hadbavonult férjet az okl. tanítónő felesége helyettesíti.

Nyugotszenterzsébeten úgy a lelkész, mint a tanítólakot életveszélyes állapotban találta az egyházlátogató bizottság. Az épületek életveszélyes voltát az államépítészeti hivatal is megállapította. Ezért; mihelyt az egyházvizsgálatról szóló jelentést megkaptam, azonnal utasítottam a presbitériumot, hogy sürgősen intézkedjék legalább a lelkészlak újjáépítése iránt. Minthogy Nyugotszenterzsébeten ezelőtt lelkésztanítóság volt, a még aránylag elég új és épen azért még jó karban lévő tantermet a lelkészlakhoz építették. Ezért célszerű a lelkészlakot újjáépíteni, mert akár lelkésztanítóság, akár praeorancia lesz az egyház, az iskola kéznél lesz.

Piskó öt hold O. F. B. földet szerzett iskolai terheinek csökkentésére. Itt tényleg sok rendkívüli terhet okozott, sőt nagyon kellemetlen helyzetet teremtett a tanítónak évek óta húzódó betegsége. A mi szolgálati pragmatikánk 189 §-a alapján már a mult ősszel megindult ellene az eljárás, de az ügy elakadt a királyi Tanfelügyelőségen az országos Törvény vonatkozó §-ainak labirintusai-ban. Ennek kihasználásával egyre késik ennek a hol szolgálatképtelennek minősített, hol az ellenkezőjét igazoló tanító ügyének érdemi elintézése. Ez év májusában Tanfelügyelőséggel történt tárgyalás után felszólítottam nyugdíjaztatása iránti kérelmének sürgős beterjesztésére, ahelyett sok huza-vona után ismét tisztí orvosi bizonyítványt küldött be, amivel azt igazolta, hogy

nem szenved fertőző tüdőgümőkörben. De egyuttal ígéretet tett arra, hogy elpályázik Piskóról, ami meg is történt, mert szept. 1-i hatállyal lemondott állásáról.

Rózsafa a néhány évvel ezelőtt létesített gyülekezeti terme mellé most ifjúsági szobát épített 1000 P költséggel. Egyébként is, a tanácsbírói jelentés szerint, ígéretes szép munka folyik, úgyhogy dicséretet érdemel a pásztor is, a gyülekezet is.

Sellyén a vihar által megrongált templomtető, az iskola és tanítói lak átépítésére 3548 pengőt fordítottak. Ugy ez az áldozatkészség, mint Csurgay Gábor presbíter ur 450 P adománya elismerést és külön dicséretet érdemel.

Sósvertike esperesi kérdőpontjaiban az adakozás rovatban csak ezt az egy számot láttuk beírva: Isten dicsőségére 7 P, sem persely, sem más adakozás nem szerepel. Az egyházlátogató bizottság be is jegyezte a jegyzőkönyvbe ezt az észrevételt: az adakozást (perselyezést) a presbitérium által különös figyelmébe ajánljuk a gyülekezetnek. Mi pedig megkérdezhetjük jogosan, hogy hát Sósvertikén még nem tudják az illetékesek, hogy az adakozás szerves, alkotó része a gyülekezeti istentiszteletnek?

Vejtiben tanítói lakás javítására 1490 pengőt fordítottak.

Az egyes gyülekezetekről készített részletes beszámoló után az új espereslátogatási kérdőpontok sorrendjében még a következő összesítő jelentést legyen szabad előterjesztenem: Egyházmegyénk lélekszáma az újabb megállapítások alapján történt bejegyzések összegezésére szerint: 26.807. A múlt évben kimutatott 27.512 lélekszámmal szemben 705 csökkenést mutat, ami azt jelenti, hogy vagy a múlt évi, vagy az idei, vagy talán mind két évi adatszolgáltatás megbízhatatlan. Sajnos ez így is lesz, amíg a hivatalos népszámlálás adatai közzé nem lesznek téve. A presbíterek száma: 818. Uri szent vacsorával éltek összesen 21.540-en, 1388-al többen, mint az előző évben. Százalékszám szerint legtöbb volt az úrvacsorázók száma: Babarcon, Drávacsepelyen, Kistótfalun, Tésenfán és Siklósnagyfalun, a legkevesebb Besencén, Bogdásán, Drávapalkonyán, Katádfán, Lúzsokon, Máriagyúdon, Vejtiben és Vajszlón. Az istentiszteleteken résztvevők aránya legjobb volt Peterden (45%), Szentlőrincen (41%), Gyöngyfán (38%) és Mohácson (35%); a legrosszabb: Kispeterden (7%), Bogdásán, Botykán, Ipacsán, Gordisán, Nagyvátyon és Mattyon (8–10%); a gyülekezetek túlnyomó részében, mintegy 50 helyen 11–20% között van az istentiszteletekre rendszeren járók száma. Bizony ez a régi baranyai templomlátogatáshoz viszonyítva, amikor még hétköznap reggeleken is megteltek a kis talpas szentegyházak, nagyon nagy süllyedés; szomorúan mutatja az idők változását, azt, hogy népünk kivetkőzött egyszerű kis falusi mivoltából, piacozó, divatozó, csak a világi javak után futó néppé lett.

Született 209 fiú, 187 leány, összesen 396 gyermek, öttel több, mint az előző évben. Meghalt 285 fi, 253 nő, összesen 538, ez viszont 59-el kevesebb a múlt évinél, de még így is 142 volt a fogyás. Konfirmált 150 fiú és 154 leány, összesen 304, a múlt évinél 33-al kevesebb. Egyházi házasságot kötött 108 tiszta és 112 vegyes, összesen 220 pár, 3-al több, mint a múlt évben. Reverzálást adott javunkra 74, 21-el több, mint az előző évben; kárunkra 37, 4-el több a múlt évinél. Hozzánk áttért 40, tőlünk kitért 30. Az Úrvacsorától eltiltatott 32, ebből pécsi 23 és mohácsi 9 volt, természetesen ebben a két gyülekezetben legerősebb a katolikus nyomás.

Biblia, illetve vasárnapi iskolába járt a kimutatás összegezésére szerint 1287 gyermek. Az egyéb iskolai adatokat a tanügyi jelentés tárja fel részletesen.

A kimutatott nőszövetségi tagok száma 1179. Itt meg kell jegyezni, hogy gyülekezeteink jórésze nem jelentette be a nőszövetségi tagok számát, holott egyházmegyei és egyházkerületi határozatok alapján már minden egyházban meg kellett szervezni a nőszövetséget. Kérem a közgyűlést, hogy az erre vonatkozó határozatot újítsa meg és utasítsa presbitériumokat, hogy a jövő évi espereslátogatási kérdőpontokban ezt az adatot is pontosan jegyezzék be.

A leánykőri tagok száma 592, az ifjúságé pedig 708. Szeretetvendégség volt 28, vallásos összejövetel 1253, ifjúsági összejövetel 878.

Az adakozások kimutatása:

Persely helyi célokra	6220·06 P
Persely más célokra	1145·16 „
Isten dicsőségére	3846·— „
Egyébb célokra.	12699·20 „
Közmunkák értéke	1900·— „
Összesen:	25810·42 P

Építkezésre fordítottak: 46.217 pengőt.

Az egyházközségek vagyonértéke: 6,516.476 P, adósságainak összege pedig 148.882 P. 5000 pengőn felüli adóssága van Cúnak 11000 P (O. F. B.), Drávafoknak 5300 P, Katádfának 10.320 P (O. F. B.), Nagycsánynak 17983 P. Tésenfának 6353 P (O. F. B.), Túronynak 6000 P és Vajszlónak 7340 P. Az egyházi épületek jók 56 helyen, javítandók 23 gyülekezetben.

Nagytisztelétű Egyházmegyei Közgyűlés!

Ime egyházmegyénknak egy évi képe, nehéz helyzete, súlyos problémái. Részben elvégzett, vagy elvégzetlen munkái tárulnak elénk e jelentés soraiból. Ha látunk is itt-ott egy kis biztató derűt, sajnos most is több az elszomorító jelenség. Egyházmegyénk népe, ez a szép ősi magyar fajta, még mindig egyre fogy. Templomainkban egyre halkabban zeng a zsoltár. A szórványos telepítés, néhány tiszántúli családnak, vagy ifjúnak áthozatala távolról sem elegendő a fogyás pótlására és az egyházmegye szerte tapasztalható nagy munkahiány kiküszöbölésére. Ezért aztán megfeszített erővel dolgozik ez a mi szorgalmas népünk, ezért nincs vasárnapja sem, hogy kevés munkaerővel el bírja végezni a ráváró sok munkát; ezért látszik úgy, mintha csak a jelenvaló világnak élne és elfelejtkeznék a lélekről és annak eledeléről. Pedig a lelke mélyén még ma is Isten-féltő, evangéliumi református hitét szerető és anyaszentegyházához még súlyos áldozatok árán is hűségesen ragaszkodó ez a mi baranyai népünk.

Épen ezért nem szabad elcsüggednünk a sokszor kétségtelenül bántó jelenségek láttára sem, hanem végezzük mi lelkipásztorok, tanítók, igehirdetők nagy kitartással, türelemmel kötelességeinket és pásztoroljuk szeretettel ezt az Istentől reánk bízott népet; hirdessük neki az örökkévaló Istennek Igéjét „alkalmatos és alkalmatlan időben.” Igen, a mai alkalmatlan, nehéz napokban különösen és kétszeres erővel kell gondoznunk a mi népünket, mert a háború szörnyű vérzivatarra egyre több áldozatot követel a mi népunktől is. A hadba-vonultak, a harctéren küzdők családját, itthon maradottait vegyük hűséges gondozásunkba, tanácsoljuk őket, legyünk segítségükre mindenben, hiszen erre kötelez Isten igéje is: „Tiszta és szeplő nélkül való Istentisztelet az Isten és az Atya előtt ez: meglátogatni az árvákat és özvegyeket az ő nyomorúsá-

gukban.“ (Jakab 1:28.) „Annak okáért míg időnk van, cselekedjünk jót mindenekkel, kiváltképen pedig a mi hitünknek cselédeivel.“ (Galata 6:10.)

A jobb magyar jövődőért a harctéren küzdő és vérüket ontó hős katonáinkhoz mi itthon maradtak akkor leszünk méltók, ha életünket, napjainkat ennek a szolgálatnak szenteljük. Egyházi és világi előjáróknak egyaránt az a legszentebb hivatásuk e nehéz időkben, hogy vigasztalják, csöndesítsék, békefűrésre intsék és megnyugtassák a zúgolódókat és viharban remegőket, „meglévén győződve arról, hogy Aki elkezdette bennetek a jó dolgot, elvégezi a Krisztus Jézusnak napjáig.“ (Filip. 1:6.) Ezért imádkozunk és dolgozunk naponként!

Jelentésem tudomásulvételét kérve, vagyok mély tisztelettel:

Gordisa, 1942 szeptember 5.

Halász Imre s. k.

esperes.

Egyházmegyei közgyűlés az előre kinyomatott és minden közgyűlési alkotó tagnak megküldött esperesi jelentést felolvasottnak tekinti, azt tudomásul veszi és vele kapcsolatban a következőket jelenti ki:

a) Teljes szívéből áldja a Mindenható Istent, a Seregek Urát, hogy hazánk földjét ez évben is megoltalmazta az ellenség prédálásától.

Büszke örömmel néz a diadalmasan küzdő honvéd hadseregére. Megáldja őket és imádkozik értük.

Hálás kegyelettel emlékezik meg a hősi halottakról, vallván felőlük, hogy „nincsen senkiben nagyobb szeretet annál, mintha valaki életét adja az ő barátaiért.“ Az élőket hívja az igaz istentisztelet gyakorlására: „meglátogatni az árvákat és özvegyeket az ő nyomorúságukban!“

Névszerint is feljegyzi a legnagyobb hősi halott nevét: vitéz nagybányai Horthy Istvánét. Nagy ígéret volt ifjúsága, bizakodás és közmegnyugvás kormányzóhelyetlensége. Példaadás volt az élete, példaadás lett a halála is. Hódolattal és ragaszkodó szeretettel tekint föl az ország Kormányzójára, a szíven sujtott szülőkre. A Vigasztaló Szentlélek Istenhez könyörög, erősítse meg a gyászoló apát és gyászoló nemzetet.

b) Egyházmegyei közgyűlés fájó kegyelettel emlékezik meg gróf Teleki Tibor egyházmegyei gondnok, koronaőr elhunytáról, az anyaszentegyházunkat és hazánkat ért veszteségről. Nyugvó porait megáldja, emlékét megőrzi.

A testvér pesti egyházmegyének együttérzését és részvételét fejezi ki.

Testvéri részvétellel osztozik a Tiszáninneni egyházkerület ketős gyászában, amely Farkas István és Pálóczi Czinke István püspökök elhunytával érte. Erős bátyái voltak ők a magyarságnak, mert hűséges őrállói voltak az anyaszentegyháznak. Legyen áldott emlékezetük!

c) Tisztelettel és szeretettel köszönti dr. Enyedi Andort, a nagy elődök méltó utódát, az új tiszáninneni püspököt. Eddig is az egyetemes egyház missziói életének megújítását szolgálta hatálmánosan. A Kegyelem Istene, ki eddig is oly gazdagon megáldotta szolgálatát, áldja meg püspöki szolgálatát is.

d) Szeretettel köszönti dr. Szücs Ernőt a világi főjegyzői és Nagy Ferencet a világi tanácsbírói székben. Mindkettőjük életére és munkájára Isten megáldó kegyelmét kéri.

e) Testvéri szívvel vesz búcsút a régi egyházmegyéjünkbe visszatérő mohácsi és kőlkedi gyülekezetektől, azok pásztorától és tanítóitól, kiknek köszönetet mond egyházmegyénkben végzett értékes szolgálataikért. Isten áldása és kegyelme kísérje őket tovább.

f) Egyházmegyei közgyűlés felhívja a gyülekezeteket, hogy áldozatok árán is ragadják meg az alkalmat és minél több baranyai fiút küldjenek egyházkerületünk kecskeméti nép főiskolájának téli tanfolyamára.

g) Egyházmegyei közgyűlés esperes úrral együtt egyre fájdalmasabban érzi a törpe gyülekezetekben mind jobban növekedő tanítóihiányt, miért is ismételten kéri az egyházkerületi közgyűlést, ne szűnjön meg sürgetni az államkormánytól a megfelelő intézkedést, mint aminő a kántori és tanítói fizetések szétválasztása, osztatlan iskoláknál működő tanítók külön jutalmazása stb.

h) Egyházmegyei közgyűlés örömmel látja leánypolgári iskolájának és a vele kapcsolatos internátusnak szép fejlődését. Hálás érte Istennek, Aki a növekedést adja, de nem feledkezik meg a plántálókra és az öntözőkre sem.

Hálás köszönetet mond Hóman Bálint volt kultuszminiszter úr önmagyméltóságának a polgári iskolának nyújtott állami segélyekért.

Hálás köszönetét fejezi ki Gondnok úr öccsellenciájának a megértő és hathatós támogatásért; az Egyetemes Konventnek a 2000 P-ös közalapi segélyért és a 20000 P-ös amortizációs kölcsönért.

Jegyzőkönyvi köszönetét nyilvánítja és a legteljesebb elismerését fejezi ki az igazgatótanács elnökének, Mátyás Györgynek a kitartó és céltudatos vezetésért, hűséges, fáradhatatlan buzgalmaért; valamint Mjssisovits Margit igazgatónőnek erejét megpróbáló tevékenységéért.

i) Hálás köszönetét fejezi ki Főtiszteletű Püspök úrnak és kíséretársának, dr. Nagy Sándor egyházkerületi tanácsos úrnak a tavaszi lelkészi értekezleten végzett áldott szolgálataikért.

j) Hálás köszönetet mond Bereczki Albert, Konrád György és Szabó Balázs lelkipásztor uraknak a lelkészi csendes napokon való szolgálatukért.

Köszönetet mond Hatvani Lajos becefai lelkipásztor úrnak, mint ifjúsági megbízottnak a gyülekezetek ifjúságainak téli látogatásáért.

Elismerését fejezi ki Hatvani Lajos, Derzsi Endre, Szőke János és Boros Ferenc lelkipásztoroknak a levele parancsnoki tanfolyam elvégzéséért. Parancsnoki munkájukat áldja meg az Úr!

Ugyancsak elismerését nyilvánítja Horváth Antal csarnotai lelkésztanítónak Túrony adminisztrálása körül kifejtett sikeres tevékenységéért; Szalay Antal drávacsehii lelkipásztornak az iskolában egész éven át kifejtett oktatói tevékenységéért; Mogyorós István péterdi lelkipásztornak a baranyai telepítésekről tartott rádiós előadásáért.

k) Köszönetét nyilvánítja Baranya vármegye iskolán kívüli népművelési bizottságának a télen Pécsen megrendezett nép főiskolai

tanfolyamért, hol minden résztvevő ifjú a hitben, a hazaszeretetben és a különböző felekezetűek egymás testvéri megbecsülésében nyertett értékes gyarapodást.

Legyen az Isten gazdag áldása a Bizottság további munkáján is!

l) A presbiteri szövetség által kitüntetett presbitereket: dr. Kenessey Aladár és Morvay Ferenc pécsi, Csöme Sámuel técsenai, Kovács Lajos kisszentmártoni, Szabó Ferenc peterdi és Tóth József márfai presbitereket egyházmegyei közgyűlés is meleg szeretettel köszönti, életükre és további szolgálatukra Istennek meg nem szűnő kegyelmét kéri.

m) Fájó kegyelettel emlékezik meg Ádám Imre kölkedi lelkipásztor elhunytáról.

A nyugalom számos éveinek békességes és megelégedett eltöltését kívánja Batta Árpád katádfai és Kájel István szaporcai lelkipásztoroknak, valamint Zaláta hűséges tanítójának, Kajdy Lajosnak.

n) Szeretettel és bizakodó reménységgel köszönti vitéz Kiss János túronyi és Sipos Károly katádfai ujonnan választott lelkipásztorokat. Szolgálatukra Isten áldását kéri.

o) Aldáskivánással búcsúzik Karsay Ferenc drávapiskii, Döme József ipacsfai, K. Bagoly József kovácshidai, Gulyás Lajos marócsai, Bakos Gyula hiricsi, Zeles Benjamin drávacsehii, Dobozi Andor egyházasharaszti és Pinkóczi Károly mattyi tanítóktól.

Jó reménységgel és szeretettel köszönti új tanítóit: Dráwapiskin Szabó József segédlelkészt, Kispeterden Boross Ferenc segédlelkészt, Ipacsán Horváth Gábort, Terehegyen Pomóthy Györgyöt, Kovácshidán Bódi Dezsőt, Máriagyűdön Kálmán Ilonát, Hiricsen Demeterné Szunyogh Esztert, Harkányban Peti Lőrincet. A kegyelem Istene tegye áldottá működésüket!

p) Egyházmegyei közgyűlés fájdalmasan látja, hogy a lelkészi karnak annyira fontos OTBA ügye még mindig nem nyert elintéztet. Kéri az Egyházkerületi közgyűlést, illetve az Egyetemes Konventet kedvező megoldás sürgős eszközzésére.

r) Egyházmegyei közgyűlés megilletődéssel veszi tudomásul a lelkésztanítóságok megszüntetését célzó egyházkerületi határozatot s örömmel köszönti az általa mingig sürgetett, törpe gyülekezeteiket társító egyházkerületi tanácsi javaslatot.

A társítások azonnali életbeléptetését ugyan nem tartja célszerűnek, sem lehetségesnek, de a fokozatos keresztülvitel érdekében már most kiküld egy bizottságot, hogy az egyházmegye gyűlékezeteinek társítására tervezetet készítsen, azt nyomassa ki s 1943. év május 1-ig küldje meg minden lelkészi hivatalnak a presbiteriumban való tárgyalás végett. A presbiteriumok észrevételeiket ugyanezen év június 1-ig küldjék az esperesi hivatalhoz, hogy a jövő évi közgyűlés megfelelő előkészítés után érdemben is tárgyalhassa.

A bizottság az egyházmegyei elnökség elnöklete alatt 8 tagból áll.

A bizottság tagjaiul a következőket választja:

Nagy Ákos lelk. főjegyzőt, dr. Szücs Ernő vil. főjegyzőt, Csukás Endre, Melegh Dezső, Nagy Ferenc, Garbai Imre és Kulifay Elek tanácsbírákat, Kovács József missziói előadót.

A bizottságot napidíj nem illeti, csak készkiadásainak megtérítése. Állomáshoz fuvart az illetékes gyülekezet szolgáltatja.

s) Egyházmegyei közgyűlés felhívja a lelkipásztorokat a paróchiális könyvtár törzskönyvének kitöltésére, rendszeres vezetésére, a szabályzat pontos megtartására és esperes urat a végrehajtás ellenőrzésére.

t) A drávafoki sérelemmel kapcsolatos esperesi javaslatot magáévá teszi és azt közgyűlési határozatra emeli.

v) A kovácshidai gyülekezetet felhívja, hogy ragadja meg lelkipásztora ajánlatát s egy megfelelő tanterem felépítése érdekében hozza meg a maga áldozatát.

x) Az iskolánál nélkülözhetetlen tanítók könnyű katonai szolgálatuk alól való felmentését esperes urral együtt egyházmegyei közgyűlés is szükségesnek tartja s felkéri az elnökséget az esetenként való megfelelő intézkedésre.

y) A „Ravasz László Jubileumi alap“ sikere érdekében tett esperesi intézkedést legteljesebb elismerése mellett jóváhagyja.

Az adakozók névsorát, — hogy a 23 elmaradt gyülekezetnek is időt és alkalmat adjon mulasztásuk pótlására, — ez évben még nem nyomtatja ki.

z) Végezetül egyházmegyei közgyűlés Isten iránt való mély-séges hálaadással emlékezik meg a pécsi gyülekezet 50 éves fennállási és lelkipásztora, Nyáry Pál tb. esperes 40 éves szolgálati jubileumáról. Ez alkalommal is szeretettel köszönti mind a gyülekezetet, mind a pástort. Öröme és dicsekedése mind a kettő. Megáldja az utolsóból elsővé lett, legfiatalabb, de isteni bölcsességben legöregebbnek ismert gyülekezetet, a mustármagból nőtt terebélyes fát, melynek enyhet adó lombjai alatt az egyházmegye ösgyülekezeteinek annyi tagja talált eddig is pihenést és felüdülést.

Megáldja a plántálót és az öntözőt, a Krisztus követségében járó, Annak foglyát és jó vitézét, a látások férfiát és a hit emberét.

„Áldjon meg titeket az Ur a Sionról, a ki teremtette az eget és a földet!“

13. Tárgysorozat megállapítása.

Egyházmegyei közgyűlés az előre kinyomatott tárgysorozatot a következő változtatásokkal állapítja meg:

A 9. pont után 10. pontnak felveszi Szücs Ernő dr. lemondását, harkányi lelkész beadványát visszavonta, tehát a 27. pontot törli.

Az iskolafelügyelet helyett az iskolai könyvtárak gyarapodásáról szóló jelentést tárgyalja. 41. pont alá beveszi a körfelügyelői értekezletről szóló jelentést. Törli a 42., 52., 54. és 56. pontok alatt felvett ügyeket.

Igy a tárgysorozatot 59 pontban állapítja meg.

14. Lelkészválasztások.

A nyugdíjazás folytán megüresedett túronyi lelkészi állásra 1942 április 26-án vitéz Kiss János segédlelkészt meghívás útján lelkésztanítóvá,

a bírósági ítélet alapján megüresedett katádfai lelkészi állásra 1942 aug. 9-én Sipos Károly szigetszentmiklósi segédlelkészt lelkipásztorrá pályázat útján egyhangulag megválasztották.

Egyházmegyei közgyűlés a törvényes rendelkezések betartásával megejtett és fellebbezéssel meg nem támadott túronyi lelkész-tanítói meghívást és katádfai lelkészválasztást megerősíti, v. Kiss János lelkésztanító és Sipos Károly lelképásztor életére és munkásságára Isten áldását kívánja.

15. Tanítóválasztások

A lemondás folytán megüresedett máriagyüdi kántortanítói állásra 1941 augusztus 31-én Kálmán Ilona okl. kántortanítót rendes tanítóvá,
a lemondás folytán megüresedett ipacsfai kántortanítói állásra 1941 okt. 7-én Horváth Gábor okl. tanítót rendes tanítóvá,
a lemondás folytán megüresedett terehegyi kántortanítói állásra 1941 október 8-án Pomóthy György okl. tanítót rendes tanítóvá,
a lemondás folytán megüresedett harkányi kántortanítói állásra 1941 nov. 2-án Peti Lőrinc okl. tanítót rendes tanítóvá,
az üresedésben lévő kispeterdi előkönyörgő tanítói állásra, mint a botykapeterdi II. sz. tanítói állásra 1942. szeptember 20-án Boross Ferenc tanításra képesített s. lelkészt rendes tanítóvá,
a lemondás folytán megüresedett kovácshidai kántortanítói állásra Bódi Dezső okl. kántortanítót rendes tanítóvá,
a nyugdíjazás folytán megüresedett drávaszerdahelyi kántortanítói állásra 1941 december 17-én Balázs István okl. kántortanítót rendes tanítóvá,
a lemondás folytán megüresedett drávapiskii előkönyörgő tanítói állásra 1942 augusztus 9-én Szabó József tanításra képesített s. lelkészt rendes tanítóvá,
a nyugdíjazás folytán megüresedett zalatai kántortanítói állásra 1942 augusztus 23-án Varga Sándor okl. kántortanítót rendes tanítóvá,
a lemondás folytán megüresedett hiricsi kántortanítói állásra 1942 szeptember 6-án Demeterné Szunyogh Eszter okl. tanítónőt rendes tanítóvá megválasztották.

Egyházmegyei közgyűlés a törvényes rendelkezések betartásával megejtett és fellebbezéssel meg nem támadott máriagyüdi, ipacsfai, terehegyi, harkányfürdői, kispeterdi, kovácshidai drávaszerdahelyi, drávapiskii zalatai és hiricsi tanítóválasztásokat megerősíti, a még esküt nem tett tanítókat felhívja tanítói esküjük letételére, végül felhívja a kispeterdi egyházat, hogy a botykapeterdi II. sor-számú tanítói állás új díjlevelét megerősítés végett 4 példányban terjessze fel a legközelebbi egyházmegyei tanácsüléshez.

16. Új tanítók eskütétele:

Boross Ferenc kispeterdi, Pomóthy György terehegyi, és Szabó József drávapiskii tanítók hivatali esküjüket letették.

17. egyházmegyei tanács választása.

Egyházmegyei közgyűlés az egyházmegyei tanács tagjaiul egy évi időtartamra a következő közgyűlési tagokat választja meg:

Nagy Ákóst, Sipos Lajost, Kulifay Eleket lelkészi, Morvay Ferencet, dr. Szücs Ernőt és Káta Józsefet világi tagoknak.

18. Lelkészjelölő bizottság választása:

Egyházmegyei közgyűlés a lelkészjelölő bizottság tagjaiul egy évi időtartamra a következő urakat választja meg:

a) rendes tagok: Rúzsás Lajos és dr. Kenessey Aladár.

b) póttagok: Hideg János és dr. Keck László.

19. Harkányvidéki lelkeszi kör javaslatot terjesztett be, hogy egyházmegyénk a Magyar Biblia Társulat alapító tagjai sorába ezer pengővel lépjen be úgy, hogy 200 P-t a közpénztár fizessen, 800 P-t pedig az egyes gyülekezetekre vessen ki.

Egyházmegyei közgyűlés a Magyar Biblia Társulat megalakulását korszaknyitó eseménynek tartja, azt a legmelegebben üdvözlő, alapítóira és vezetőire Isten áldását kéri. Felhívja a gyülekezeteket, valamint azok pásztorait, tanítóit és presbitereit, hogy rendes tagnak lépjenek be a Társulatba s híveink közül is igyekezzenek minél több rendes, illetve segítő tagot szerezni.

Maga az egyházmegye erejéhez képest mint alapító tag 200 P-vel óhajta kivenni részét a támogatásból.

20. Az Országos Református Szeretetszövetség az egyházmegyei közgyűléshez intézett kérvényében jelenti, hogy siklósi árvaházát az épület roskadozó és alkalmatlan volta miatt kénytelen volt bezárni és az épületet eladás útján értékesíteni. Az árvaházat azonban továbbra is Baranyában kívánja működtetni s ezért egyik részét Nagypallra, a másik részét pedig egyházmegyénk kebelébe tartozó Bogdására helyezte át. Utalással arra, hogy a bogdásai árvaház a megszűnés veszélye előtt álló ottani református népiskolát menti meg, miután a beiskolázott árvák az iskola szükséges létszámát biztosítják: kéri Egyházmegyei Közgyűlést, hogy a Bogdásán megnyílt árvaház részére is változatlan összegben ugyanazt a fenntartói segítyt folyósítsa, mint amennyit eddig a siklósi árvaház részére juttatott.

Együttal arra is kéri közgyűlést, hogy az egyházmegye „saját árva“ válalásával csatlakozzék a Szeretetszövetségnek cselekvő keresztyénségre nevelő, sok áldást hozó „saját árva“ mozgalmához.

Egyházmegyei közgyűlés az Országos Református Szeretetszövetség bejelentését tudomásul veszi. Örömet fejezi ki, hogy a kényszerítő okok miatt megszűnt siklósi árvaház egy részét sikerült ismét egyházmegyénk területén elhelyezni s általa biztosítani a bogdásai református népiskola fennmaradását és további életképes működését. Ezen missziói nemes cél szolgálatának elismeréséül és méltánylásául a mai rendkívüli módon megnehezült gazdasági viszonyokra hivatkozással egyházmegyei közgyűlés egyelőre teljesíti az Országos Református Szeretetszövetség kívánságát és a Bogdásán megnyílt árvaháza részére változatlan összegben folyósítja a 27/1934. sz. közgyűlési határozatával vállalt évi 2500 pengő fenntartói járulékot. Ezzel szemben árvaházba jelentkezés esetén elsősorban a felsőbaranyai hadiárvák felvétele biztosítandó. Azonban tekintettel a bogdásai árvaháznak a siklósihoz viszonyítva sokkal alacsonyabb, kb. 50 %-ra csökkent létszámára, egyházmegyei közgyűlés a maga számára fenntartja annak lehetőségét, hogy a gazdasági körülmények, illetve a gyülekezetek teherbíró képességének megváltozása nyomán árvaházi segélyének ezt az összegét is arányos mértékben bármikor leszállíthassa, vagy az egyházmegye területén esetleg megnyíló másik árvaházzal megoszthassa.

Egyházmegyei közgyűlés úgy érzi, hogy árvaházi fenntartó segélyének további vállalásával fokozott mértékben gyakorolja már régóta azt a cselekvő keresztyénséget, amit Szeretetszövetség a „saját árva“ mozgalmával oly áldásthózan végez. Erre az áldást-jelentő szolgálatára is őszinte szívvel kéri Istennek előmenetelt biztosító segedelmét.

21. Mohács és Kölked betérjesztett presbiteri határozatukban örömeiket fejezik ki a felett, hogy visszatérhetnek régi egyházmegyéjükbe. Boldogok, hogy leomlottak az erőszak emelte gátak. Köszönik a 21 éves testvéri gondozást.

Mohácsot és Kölkedet fájdalmas sorscsapás sodorta hozzánk. Osztottunk a közös fájdalomban. Örülünk a közös örömben, hogy az erőszakos határsorompók hadseregünk dicsőséges fegyverei előtt leomlottak.

Szeretettel bocsátja őket vissza az Alsóbaranya-Bácskai egyházmegyébe, ősi otthonukba. Köszönetet mond nekik és pásztorainak, tanítóinak egyházmegyéinkben végzett értékes szolgálataikért.

Isten áldása és kegyelme kísérje őket és szabaddá lett testvéreiket!

21/a. Babarc presbiteriuma és egyházközségi közgyűlése kéri a Felsőbaranyai Egyházmegyébe való végleges bekebelezését. Indoka, hogy mind gazdaságilag, mind közlekedésképpen az egyházmegye központjának, Pécsnek az életteréhez tartoznak, ellenben az Alsóbaranya-Bácskai egyházmegye bármelyik gócpontjától is oly távol fekszenek, hogy csak a közgyűléseken való egyszeri részvétel is a 39 lélekből álló gyülekezetre elviselhetetlenül magas közigazgatási költséget róna.

Egyházmegyei közgyűlés a Dunamelléki egyházkerület eme legkisebb gyülekezetének, a végnapjait élő Babarcnak kérelmét megértő szeretettel veszi szívére, őt hajlandó véglegesen is bekebelezni, miért is a kérelmet a legmelegebb pártfogás mellett terjeszti a végleges döntésre illetékes egyházkerületi közgyűlés elé.

22. A missziói bizottság jelentése.

Nagytiszteltű Egyházmegyei Közgyűlés!

79 egyházközség jelentőive fölé hajolva furcsa megilletődés vesz rajtunk erőt. Mintha orvosként beteg mellett állnánk és órával kezünkben számlálnók érverését. Vajjon hogyan ver a szív: bírja-e még a nagy munkát, vagy lassan kimerül? A mi vizsgálódásunk tárgya is a szív, a hit és a lélek forrása, a szeretet és a szolgálat életereje. Milyen öröm, ha feldobog, ám szent kötelességünk, erősíteni ha gyengén ver. Ez missziói feladatunk.

Ebből következik, hogy a lelkigondozói munka nem szünetelhet külső körülmények gátlása miatt, legfeljebb módosul. Lehetetlen elképzelni olyan ideális egyházközséget a földkerekségen, ahol valamilyen baj ne jelentkeznék, ahol ne lenne szükség bűnösök megtérítésére, könnyek letörlésére. Az élet maga gondoskodik róla, hogy ki ne fogyjon a szegény és amíg bűn és halál van ezen a földön, addig van nyomorúság és szenvedés. Így támad vágyakozás Szabadító után, aki meggyógyít. Így világosodik meg újra előttünk Jézus bölcsesége: Nem az egészségeseknek van szükségük az orvosra, hanem a betegeknek.

Íme a betegség tünetei. A szörnyű világégés közepén totális háború részesei vagyunk. Cün ifjú lelkipásztora csaknem egy álló esztendőt töltött a szovjet pokolban. Markóc lelkésztanítóját a tavasszal vitték ki táborilelkészi minőségben. Egész sereg tanítót nélkülöznek idehaza, mivel katonai szolgálatot teljesítenek. Másutt nem akad pályázó a megüresedett állásra. Drávacsehi idős lelkipásztora emiatt kénytelen tanítani az iskolában, pedig már elmúlt hetven éves, de nem mehet nyugdíjba. Jelentésén, mint ablakon keresztül, bepillanthatunk a falusi vezető életébe: Reggel 8 órától 12-ig és délután

1—4-ig tanítók. Lámpagyújtástól éjfélig dolgozatok javítása, naplózások, előkészület és papi irodai teendők. Vasár- és ünnepnapokon templomi szolgálat, presbiteri gyűlés, vallásos összejövetel, népművelés. Szórakozásképen a falu összes közellátási teendőinek végzése. Háborus szolgálat ez, főleg, ha hozzágondoljuk a világitatlan sáros utcát, a tüzelő és petroleum hiányát... És ez nem egyedülálló példa. Sok helyen hiányzik a munkatárs, nincs megfelelő helyiség, jelentkezik az inség.

Másutt gyakori vita tárgya: Van-e Isten, mit ér a vallás, mire való a templom, van-e haszna az imádságnak? Abban a 250 lelkes ősi gyülekezetben, ahonnan ez a jelentés érkezett, 18 tanköteles, 20 ifjú és leány van összesen, egy alkalommal 32-en élnek úrvacsorával és csak 23 P az évi perselypénz! Szegénygondozás, iratterjesztés nincsen. Bezzeg világi lapokra és hiábavaló időtöltésre telik! Ilyesféle közöny kiált sok jelentőív üresen hagyott soraiból.

Harmadik körtünetként említjük az egyke és sok más nyomorúság forrását: az önzést. Csodálatos, mennyire magukba zárkóznak az emberek épen ma, amikor a szeretetmunkának ezer feladata hívja, sürgeti őket. Az ilyennek jó kifogás, ha légoltalmi intézkedés folytán nem szól a harang és hivatkozhat rá: Nem tudtam, mikor mentek a templomba. A vasárnapi munkaszünet felfüggesztését jóleső örömmel veszi tudomásul, jó ürtűg önző életének folytatására. Épen így készségesen hivatkozik a termény rendeletre, ha kérő szóval keresik fel a gyűjtők, mondván, hogy neki nincs feleslege. Közben mindent felhalmoz magának és örökké retteg, hogy mi lesz vele holnap? Pedig mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, ha lelkében kárt vall?

Hála Istennek e szomorú tünetek mégsem általánosak, jelentőíveink tele vannak biztató fénysugarakkal, vegyük sorba őket.

Az új jelentőív beosztását követve egyházközségeink 1941/42. évi munkájáról a következő általános képet nyertük:

A gyermekgondozás a legműveltebb területe egyházmegyénk lelki-mezejének. Alig akad olyan egyház, ahol a kötelező vallástanításon kívül bibliatanulmányozást ne végeztek volna. Ennek háromféle változata szokásos. 1. A hétköznapi reggeli istentiszteleten a hosszadalmas imádkozás helyett a Bibliából olvasnak és azt a gyermekek lelki világához és értelmi képességéhez mért egyszerűséggel röviden megmagyarázzák. Erre igen alkalmas segédeszköznek bizonyult a Vasárnapiiskolai Szövetség kiadásában megjelent Hajnalcillag gyermeknaptár. 2. Biblia tanulmányozó óra. A múlt évben Jézus parancsolatait tanulták. 3. A vasárnapiiskola.

Egyházmegyénkben minden lelkipásztorra nézve kötelező a 2. szám alatt említett órák megtartása, aminek három kivételével eleget is tettek. Ezen kívül többen vasárnapi iskolát is vezettek. Mert a kettő nem ugyanaz, módszertani különbség van közöttük. Amit a bibliatanulmányozó órán deduktíve akar elérni a komoly vezető, azt a vasárnapiiskola induktív módszerével játszva megoldja. Ebből azonban nem arra a következtetésre akarunk eljutni, hogy egyiket a másik elébe helyezzük, hanem nyomatékosan felhívjuk gyermekeink lelkigondozóinak figyelmét azokra az előnyökre, amelyeket a vasárnapiiskola nyújt és javasoljuk a közgyűlésnek, hogy egyházmegyénk is kapcsolódjék bele a Vasárnapiiskolai Szövetségbe. Ezáltal egységes vezérfonalat, hozzá jó segítséget kapunk a vezető és tanítványai részére szerkesztett irodalmi termékekben.

Örvendetes haladást tapasztalunk a gyermekeknek adakozásra nevelése tekintetében. Bár itt épen nem az összeg nagysága a fontos, hanem a készség, mégis említésre méltó, hogy pl. Belvárd és Csarnóta 15—16 iskolása 25 pengőt, Vajszló 58 iskolása pedig 100 pengőt adakozott.

A szülők általában megértéssel viseltetnek a vasárnapiiskola és gyermekeik vallásos nevelése iránt. Csupán Dióviszló panaszolja, hogy mezei munkásiány miatt elvonják őket az összejövetelektől. Itt azonban már nagyobb fiúkról van szó. A tehetséges gyermekek kiválogatására csaknem mindenütt gondoltak, több helyen eredménnyel. Siklósnagyfalu javasolja, hogy a leányokra is terjesszék ki a figyelmet, ő is tud egy tanítónőnek valót.

Az ifjúsági munka megtorpant. Egyes helyektől eltekintve, ahol a megújulás jelei mutatkoznak, mint pl. Egyházasharasztn, inkább a múlt emlékeiből táplálkoznak a jelentések. A hanyatlás oka bizonyára abban a közismert tényben rejlik, hogy a leventéket a mai háborús időben annyiféleképen veszik igénybe, hogy nem jut idejük a heti összejövetelek látogatására. Közülük sokat behívtak katonának, a többinek is arra van már a gondja.

Ez a körülmény önként adja kezünkbe a velük való foglalkozás kulcsát. Vétessük számon a hadbavonultakat és tartsuk fenn velük az összeköttetést. A fiúkkal küldessünk részükre lelki táplálékot. A leventeképzésből pedig vegyük ki a részünket, ahogy lehet.

A levente intézmény újjárendezésének során az egyházi munkásokat is igekeznek felhasználni ifjúságunk e téren való nevelésére. Ezért felhívást kaptunk, hogy a lelkipásztorok is jelentkezzenek levente vezetői kiképzésre. A Pécssett rendezett hat hetes tanfolyamot egyházmegyénkből négyen, u. m. Boros Ferenc kispeterdi, Derzsi Endre nagytótfalu, Hatvani Lajos becefai és Szőke János kisharsányi lelkipásztorok végezték el. Működésük elé nagy várákozással tekintünk.

Konfirmáció alig volt néhány helyen, mert ebben az évben — a nyolc osztályú népiskola kiépítésével — mindenütt a 14 éveseket konfirmálják. Ezzel megoldódott ez a régóta vajdó probléma.

Egyházmegyénk ifjúsági vezetői a maguk részéről mindent elkövettek a munka fellendítése érdekében. A múlt évi drávapalkonyai konferencia után, amiről már múlt évi jelentésünkben részletesen megemlékeztünk, az idén februárban Pécssett két hetes tanfolyamot rendeztünk ifjaink részére Baranya vármegye népművelési bizottságának támogatásával.

Nagy jelentőségű volt nyári ifjúsági konferenciánk, melyet felszabadult délvidéki testvéreink meghívására Vörösmarton tartottunk 1942 augusztus 28—30. napjain. A 200 főnyi résztvevő felét a mi ifjúságunk alkotta. Az előadók sorában ott láttuk Ágoston Sándor püspököt, Karácsony Sándor debreceni egyetemi tanárt, Dobos Károly budapesti lelkészt, Balla Péter budapesti, dr. Tóth Béla kiskunhalasi tanárokat, dr. Gidai Mihály bácsfeketehegyi orvost, vitéz Nagy Sándor főintézőt és Novák Olga bpesti vallástanárt, aki a leányoknak tartott előadást. A délvidékiek közül Berta Imre csúzai, Csete István pacséri lelkipásztorok és dr. Tóth Kálmán szabadkai hitoktató lelkész, egyházmegyénkből pedig Derzsi Endre, Garbai Imre, Hatvani Lajos, Horváth Antal, Kálmán Farkas, Kovács László, Kovács József és Vikár Zoltán szolgáltak ige hirdetésükkel, illetve előadásokkal. A tábor parancsnoka Szőke János kisharsányi lelkipásztor volt. A vendéglátó két gyülekezet, Csúza és Vörösmart, alaposan kitétt magáért és a szűkös világban szinte pazar bőséggel vendégelte meg fiainkat. Illesse őket hálás köszönet!

Szólunk még arról a nem mindennapi eseményről, aminek híre bejárta az egész országot, hogy a nagycsányi műkedvelők olyan jól betanulták Kodolányi János Földindulás c. színművét, hogy Aszalós Gyula lelkipásztor és Bálint János tanító vezetésével Pécssett és Budapesten is előadták. Bár sikerrel járna az egyke elleni küzdelmük!

A leánymunka is új színnel bővült a mult esztendőben. A leány-levente intézmény ugyan nem tudott nálunk meghonosodni, célkitűzéséből azonban épen a lényegét leánykörreink igyekeztek megvalósítani. Így a mai időknek megfelelően hadbavonult katonáink segélyezése és az itthon maradt családtagok istápolása lebeg szemük előtt. Csányoszló jelenti: Több leánynál tapasztalható a Krisztus után való komoly vágyakozás és felebaráti segítő-készség; főleg harctéren küzdő katonák meleg ruhával ellátása és az itthoni rászorultak segítése tekintetében. Drávafokon már kevésbbé húzódoznak a mezei munkától, mint 2—3 év előtt. Megértik az idők jelét. Beremenden nincs lel-kész, tanítójuk katonáskodik. Magára marad a gyülekezet. És mi történik? Fortély Mária, a leánykör vezetője, alázatos készséggel felajánlja szolgálatát Istennek, mint a gyülekezet angyla, összegyűjti a híveket, istentiszteletet tart, úrvacsorai edényt szerez, nemzeti zászlót, úrasztali terítőt csináltat leánytest-véreivel és gondozza a hadbavonultakat. Siklósnagyfalun pedig valóságos népfőiskolát rendeztek a leányok, mélységes lelki élményekkel. Utána hármat Lelédre küldtek a Leányegyesületek Nemzeti Szövetségének népfőiskolájára. Meggazdagodva, új indításokkal tele érkeztek haza: Orgyán Etelka, Takács Sárika és Solyom Mária.

A Budapesten március 15—27. rendezett vezetőképző tanfolyamon négyen vettek részt: Biró Ilona Kistótfalu, Iván Ilona Pécs, Dani Irma és Kun Mária Sellye. Számítunk reájuk.

A felnőttek között végzett lelkigondozás alapja a bibliakör. Ezt mel-lőznünk nem lehet. Sajnos több jelentő iven üreses maradt a helye.

Családlátogatást sok helyen végeztek a lelkipásztorok, pár helyen a pres-biterek bevonásával, de csak 15-en kapcsolták össze háziistentisztelettel. A vallásos estélyek tartása kemény akadályba ütközött a 30 fokos hideg, a tüzelő-és petróleumhiány miatt.

Munkaévünk egyik legjelentősebb eseménye volt a presbíterek részére május 3-án összehívott pécsi konferencia. Ágoston Sándor délvidéki püspök templomi igehirdetése után Fáy István egyházmegyei gondnokunk nyitotta meg a népes konferenciát. Fodor Sándor csúzai presbíter a szerb megszállás alatti meglátásairól tett bizonyosságot. Nagy Ferenc egyházmegyei tanácsbíró felszólalásában népünkre alkalmazta a tanulságokat. Sebestyén Andor buda-pesti, Nyáry Pál pécsi lelkipásztorok pedig a presbíter hivatásáról szóltak. Végül hat presbíter kitüntetése következett, akik legalább 25 év óta hűséggel foglalkoztak tisztségükben, névszerint ezek: Csöme Sámuel Tésenfa, Kovács Lajos Kisszentmárton, Dr. Kenessey Aladár és Morvay Ferenc Pécs, Szabó Ferenc Peterd és Tóth József Márfa.

Másik nagy jelentőségű esemény volt az asszony- és leánykonferencia Pécsen, 1942 június 21-én. A templomban Lőrincze Géza sellyei, a gyüleke-zeti teremben Nyáry Pál pécsi lelkipásztor prédikált a hatalmas seregnek. Ezután a leányok külön váltak az asszonyoktól, hogy meghallgassák Novák Olga vallástanárnő és Hatvani Lajos becefai lelkipásztor előadásait, míg az asszo-nyoknak Mucsi Jolán diakonissza, Nagy Ákosné lelkésznő és Nyáry Pál lel-kipásztor tartottak előadást. Végül az egyházmegyei nőszövetség tartotta meg évi közgyűlését. Özv. Baky Gyuláné választmányi tag lemondását elfogadta és helyébe Garbai Imrénét választotta meg. Határozatképen kimondta, hogy minden gyülekezeti nőszövetség legalább évi 5 pengőt fizessen be az egyház-megyei nőszövetség pénztárába.

Irattejesztésünk terén első helyen áll egyházmegyei lapunk, amelyet minden család asztalára oda helyeztünk. Mivel a Református Jövővel kötött két éves szerződésünk ez év tavaszán lejárt és egyik fél sem óhajtja azt megújí-

tani, ismét szabad kezet nyertünk lapunk további kiadása és irányítása dolgában. Lapunk misszióját figyelembe véve nem szabad lemondanunk róla, sőt újabb áldozattól sem kell visszariadnunk, hiszen a nyomda és papír árak óriási mértékben felemelkedtek. Az öt év előtti költségvetést legalább a kétszeresére kell felemleni. Ez a mai árak mellett végeredményben nem jelent nagy áldozatot.

A biblia terjesztése terén várható hiányon akar segíteni a Magyar Biblia Társulat Budapesti alakuló közgyűlésén egyházmegyénket a missziói alóadó képviselte. Több lelkipásztor és gyülekezet bejelentette már csatlakozását. Javasoljuk, hogy a jó példát követve lehetőleg minden egyházközség és annak bűzgő tagja lépjen be a Magyar Biblia Társulatba.

A szeretetmunkára vonatkozó kérdőpontban még elég gyakran találunk ilyen válaszokat: nincs szegény, nincs rá alkalom. Annál meghatóbb azoknak jelentése, akik nyitott szemmel és szívvel járnak. Nem nézik a segítségre szoruló vallását, származását (idegenből jött), hanem könyörülnek rajta. A babariaciak négy erdélyi gyermeket fogadtak be, katonáknak gyűjtenek a belvárdiak, beremendiek, nagytótfalusiak, terehegyiek stb. A gyöngyfai vasárnapi iskolások egyévi gyűjtése álljon itt megható példaul. A siklói árvaház részére 8 P, külmiszióra 5 P és 357 bélyeg. Adakoztak 3 pengőt a Vörös Kereszt javára és Bibliát vettek egy szegény pásztornak, Gyűjtöttek egy rokkant katonának 4.60 pengőt. Iskolai mutatóványos előadásokon a szegények helyett a jobb módúak befizettek. A pusztai gyermekeket télen ebédre hívták magukhoz. Mindez kitelett 16 kis szívből. Pécs, Siklós, Mohács, Sellye nőszövetségeinek bűzgósága külön fejezetet érdemel. Márfa lelkipásztora örömmel jelenti, hogy a hadiárvának havonként 53.60 pengőt küldenek, két hadbavonult számára házat építenek, helyettük az aratást elvégezték, hogy nyugodtabb legyen a harctéren küzdők lelke és édesebb az itthoniak álma.

Ha más segélyre szoruló nem volna, a hadbavonultak és családtagjaik lelki és anyagi gondozása elengedhetetlen kötelessége mindenkinek.

Akik eddig nem csináltak maguknak *munkatervet*, vegyék figyelembe közgyűlési határozatunk idevágó pontjait, melyekkel segítségükre vagyunk a célkitűzésben. Ha vallásos estélyek tartására nem alkalmas az idő, személyes lelkigondozással, vagy szűkebbkörű bibliaórával szolgáljuk Krisztus ügyét. Az összejövetelek egyik fő vonzóereje az éneklés, főleg pedig az énektanulás. Drávaszabolcson nem tudtak betelni az új énekekkel és a csikorgó hidegben is kitartottak a vallásos estéken. Sajnos, énekkar szervezésére nem igen adódik alkalom, ahol volt is, lassan elhallgat. Kicsiny gyülekezetekben nincsen hanganyag! Sztárai zsoldáros népe elfelejt énekelni... Ne nyugodjunk bele! Máriagyűd ifjúságának zenés-énekes karácsonyesti műsora a kocsmai táncmulatságtól vont el a közönséget. Becefa és a környező egyházak: Nagypeterd, Rózsafa, Botyka, Nyugotszenterzsébet, összefogtak és közös evangelizációs napokat tartottak a tél folyamán, Békefi Benő lelkész bizonyágtévő szolgáltaival. A lélek csodálatos magvetése volt ez, az Úr maga nevelje a zsenge gabonát! Csányoszáron is mélyre ható gyülekezeti hét volt 1941 novemberében Józán László alcsuti lelkipásztor és Siposs Julianna diakonissza testvér segítségével. A nagycsányiak is átjártak az összejövetelekre. Jótékony hatásáról boldogan számolnak be.

Szektát kevés helyről jelentenek, ott is alacsony számmal. Ugy látszik, kiélték magukat. Nem lett igazuk azoknak, akik attól tartottak, hogy a biblia-tanulmányozás a nazarénusok karjaiba kergeti hiveinket. Sőt éppen ellenkezőleg: visszatartja.

Tipikusan egyikés falusi *gyülekezeteink lélekszáma* rohamosan csökkent. Besencén, Kemsén, Lúzsokon, Peterden és Sámodon 8—8 a tankötelesek száma, Páprádon 3. Az elköltözés miatt pusztuló Babarcon már csak egy! Lélekszáma 39, akik közül 2 leány és egy leány, a többi felnőtt. Pásztora kétségbeesve hallatja szavát, de hiába, nem jön segítség. Ormánysági népünk pedig még most sem akar okulni a szomorú példán. Az 517 lelket számláló Diósvizlón júliusig nincs egyetlen keresztemelés, csak temetés. Ez a nagyfokú terméketlenség az önzésre vezethető vissza. „Félelem az élettől, féltése annak, aki még meg sem született,“ „Ne szenvedjen a gyermek annyit, mint mi“ — mondják. De a boldogtalanok elfelejtik, hogy éppen azért gyötri őket e világ, hogy gondja és a gazdaság csalárdsága, mert nincs gyermekük, nincsenek fiatal, dolgozó kezek s öregeknek istápolói, szép vagyontörökösök. Azért száll rájuk Istennek átká, mert megtagadják Isten örök rendelését: Szaporodjatok és sokasodjatok e földön! Mennyivel vigasztalóbb az a másik jelentés, mint szebb jövődő előjele, amelyből arról értesülünk, hogy a harmadik gyermekét váró édesapa erőlesen lépett fel zúgolódó nagy leányaival szemben és okos, bátor szóval hallgattatta el őket. Általában véve azonban még mindig megörögzött egykésekről hallunk. Sőt egy kis gyülekezetünkben (152 lélek) ma is négy 40—50 év közti agglegény van, kettőt nemrégien temettek el, a fiatal házasságoknak pedig szigorúan egy gyermekük születik, akit úgy elkényeztetnek, hogy az iskolában sem tűr fegyelmet.

E lehangoló képekkel szemben némi vigasztalást nyújt Becefa-Zsibót és Kistótfalu jelentése. Előbbi két ifjúnak betelepítéséről tesz röviden említést, Kistótfalun pedig Baranyavármegye Jóléti Szövetkezete épített házakat és telepít sok gyermekes református családokat Hajdu és Szabolcs megyéből. Az eddig elhozott családok lélekszáma meghaladja a 180-at. A telepítés még folyamatban van. Ha sikerül, erős egyházközséget fogunk nyerni a pusztuló helyett. Itt említjük meg azt az örömdetes tényt, hogy a szintén Kistótfaluhoz csatolt Magyarbóly missziói fiókegyház lélekszáma a 300 fölé emelkedett. Tanköteleseinek száma négyszer annyi, mint a hasonló lélekszámú Nagytótfalunak, vagy Piskónak. Tisztaban vagyunk azzal, hogy a telepítés nem oldja meg ősi magyar népünk pusztulásának fájó kérdését. De most már annyira elgyöngült a vérét vesztett nagy beteg, hogy — ha meg akarjuk menteni egyházainkat — sürgősen ezt a vérátömlesztést kell alkalmaznunk, ahol lehet. A telepések kiválogatásában azonban a leggondosabban járjanak el az illetékesek, különben többet ártanak az ügynek, mint használnak. A drávaszabolcsi kendergyár munkásai között sok olyan tiszántúli református akad, aki legismertebb énekeinket sem tudja, mintha sohasem járt volna iskolába. Mások fennen hirdetik, hogy ők bizony nem fognak annyi terhet hordozni, mint az itteni egyháztagok. Sokan szerencsét próbálni jönnek ide és nem akarnak dolgozni. Pedig a baranyai föld kemény munkát igényel, másként nem terem!

A vegyes házasságok egyre szaporodnak. Már nemcsak a városi, hanem a falusi házasságok sem riadnak vissza attól, hogy más vallású életársat válasszanak maguknak és ezzel gyengítsék őseik anyaszentegyházát. Mert a legeszményibb vegyes házasság sem tudja az így támadt hiányt kipótolni. A falvakból érkezett jelentések szerint legalább a javunkra adott reverzállissal igyekeztek jóvátenni elhatározásukat, de a városok (Pécs, Mohács) e téren súlyos veszteségeiről számolnak be. Mivel pedig a lelkipásztor egymaga nem képes elejét venni a sokszor könnyelműen adott ígéreteknek, kívánatos volna, hogy az egész gyülekezet öntudatosan vegye ki részét ebből a misszióból és akár személyes foglalkozással, akár a lelkipásztor figyelmének felhívásával

akadályozzák meg a készülő vegyes házasságoknál a kárunkra adandó meg-
egyeztést.

Missziói területünk a múlt évben új munkaággal bővült. Bizottságunk egyik lelkes nőtagja, Nagy Ákosné nagytiszteletű asszony, cikket írt a Református Jövő baranyai számában a gyermek képében zörgető Jézusról. Ennek nyomán indult meg *örökbefogadási akciónk*, amelynek gazdája *Szöke János* kisharharsányi lelkipásztor lett. Bár Baranyának szántuk ezt az akciót, pusztuló népünk erősítésére, ennek első visszhangja tőlünk messze, a Felvidéken támadt. Két áldozatos szívű felvidéki család fogadott örökbe két kis leánykát. Baranyai népünk még nem érti meg ezt az áldozatos szolgálatot, pedig Jézus maga szól hozzájuk: „Aki egyet befogad e kicsinyek közül, engem fogad be.” (Márk 9, 37.) Örökbefogadók jelentkezését várjuk.

Egyesületi élet csak népesebb egyházközségeinkben folyik, másutt körökbe csoportosulnak, alapszabályok nélkül, mint az egyházmegye ifjúsági-, leány- vagy nőszövetségének helyi szervezete. Ezeket a kérdőíven nem tüntették fel.

Pécsett a Regnum Christianum Nőegyesület Református Nőszövetséggé alakult át. A Bethánia Egyesület Pécsi fiókja 50 taggal működött. A Keresztén Ifjúsági egyesületnek 30, az Árva Bethlen Kata Leánykörnek 25 tagja volt. Mindegyik áldott munkát végzett a gyülekezetben. Intenzív lelkiépítés mellett áldozatos karitativ szolgálat jellemzi az itteni szolgálatokat. A vasárnapi iskolától elkezdve az ifjúsági munka mind két ágában folytatódik és az élet különféle mezejére kiterjed gondoskodásuk. Bibliakörök, gyülekezeti konferenciák, úrvacsorai előkészítők, vallásos esték, családlátogatás (a diakonissza testvér 1184 látogatást végzett), gyülekezeti irrattejesztés, a külmiszió támogatása, szegénygondozás, aggmenház, karácsonyi vásár, kórház- és börtön-miszió, bányászistentiszelet, sebesült katonák ápolása stb. rátermett munkásokat, rengeteg időt és nagy áldozatot kívántak a gyülekezettől. Segélyezésre 2.333 pengőt fordítottak. Nagy élmény volt a pécsi egyházközség fennállásának 50 éves jubileuma, amelyen dr. Ravasz László püspök úr is részt vett Fáy István egyházmegyei gondnok úrral együtt, az egész ünneplő gyülekezet, az evang. testvéregyház valamint a város, vármegye, a katonaság, az Erzsébet Tudományegyetem és a hivatalok képviselőinek jelenlétében.

Ez a lélekemelő ünnepély, valamint a másnapra egybehívott lelkészegyesületi értekezlet az egész egyházmegyére kiterjesztette áldott hatását.

Mohácson a Református Nők Egyesülete hármast tűzött maga elé: elmélyülni a hitben, összefogásra nevelni az egyháztagekat és felkarolni az elesetteket, szegényeket. Az első célt evangelizáló órák, bibliakörök és ima-órák és gyülekezeti nap rendezése által igyekeztek elérni, a másodikat buzgó hívogatóssal és családlátogatással szolgálták, végül áldozatos beteglátogatást, kórházmisziót és szegénygondozást végeztek, babakelengyét juttattak egy rászorulóknak, gyűjtöttek a honvédeknek, özv. Kálmán Lajosné lelkészözvegy temetéséről gondoskodtak stb. A tagok létszáma 88. Készpénzünk 600 P, amit templomjavításra szántak.

Siklóson a ref. nőegylet vezetését Bartha Kálmánné elnök elköltözése folytán Rúzsás Lajosné nagytiszteletű asszony vette át. Hűséges munkatársai voltak Koncz Antalné, Igert Gyuláné, Somlai Gézané és Simor Erzsébet. Munkásságuk a régi irányban haladt. Leányainkat református szellemben nevelni, szegényeken könyörölni és a gyülekezetnek szolgálni. Evégből vallásos esté-lyeket és karácsonyi ünnepélyt rendeztek. 12 öreget állandóan segélyeznek, 22-nek adtak szeretetcsomagot, 700 P értékű ruhát osztottak ki és 5 szülő-

nőket részesítettek sorkosztban gyermekágya idején. Iskolásokat könyvségélyben részesítettek, kórház látogatást végeztek.

Itt említjük meg, hogy a siklósi egyház dédelgetett gyermeke: az árva-ház, elköltözött és Nagypallon nyert befogadtatást. Helyette az Országos Református Szeretetszövetség Bogdásán vett házat és telket, hogy Baranya ne maradjon árvaház nélkül. Bővebb jelentést erről nem kaplunk.

Harkány speciális feladatát, a fürdőmissziót, a múlt évben is gondosan teljesítette. A vasutasok üdülőjében 18—35 fürdővendég vett részt a lelkipásztor által vezetett bibliaórákon.

Többi egyházainkról az alábbiakban teszünk jelentést:

Adorjás. Megismétli tavalyi észrevételét az egyesületi munkával szemben. Újból hangsúlyozzuk tehát, a bibliai kör szervezete a fontos, ebből magától fejlődik a többi. *Baranyahidvég.* Tanító hiány miatt az egész iskolaévben lelkipásztor tanított. Vasárnapi iskolai munkája a gyermekek lelkiéletében mély nyomot hagyott. *Becefa-Zsibót.* A vasárnapi iskola itt is meghozta áldott gyümölcsét. Fiú és leány ifjúsága a lelkipásztor és tanító munkatársaivá nőnek, elsősorban mint iratterjesztők. A presbiterek 800 pengős megajánlást tettek templom javításra, ha Isten visszasegíti őket a harctérről. *Belvárdgyula.* A körzeti ifjúsági konferencia megmozdította a jobb érzéseket, felrázta a felnőtteket is. Nagy gondot fordítanak a hadbavonultak segélyezésére, jó benyomást gyakorolt a hívekre a Zalamegyéből idekerült mezőgazdasági munkások tömeges templomlátogatása és urvacsorázása. *Besence.* Nincs jelenteni valója. *Csarnota.* A gyermekek a bibliai nevelés folytán buzgó adakozókká váltak (25 P). Támogatják a külmissziót. Öt ifjú vett részt a pécsi népfőiskolán. *Csányoszló.* Szép vasárnapi iskolai munka, intenzív család látogatás, bibliai kör és nőszövetség egészíti ki az ifjúsági és leány munkát. *Diósvizlő.* Lelkiismeretes jelentést küldött, nem hallgatta el a nehézségeket. Erőfeszítése nem hiábavaló. *Drávafok.* Gondos lelki munka folyik külön-külön a gyermekek, ifjak, leányok és felnőttek között, ezenkívül a lelkipásztor család látogatásokat végez és háziistentiszteleteket tart a presbiterek bevonásával. *Drávaiványi.* Nehéz harctér, ahol már csak az új nemzedéken keresztül lehet csatát nyerni. *Drávapalkonya* lelkes ifjúsága a pécsi és a veszprémi népfőiskolára is küldött képviselőt. *Drávapiski* új lelkésztanítója kemény ugart tör az ige éles ekéjével. *Drávaszabolcs.* A hosszú éveken át folytatott becsületes lelkigondozás eredményeképpen növekedést mutat a templomlátogatók, urvacsorázók és születések száma. *Drávaszerdahely.* A fiatalság nem mutat érdeklődést az érte kezdett munka iránt. *Egyházasharaszti.* Lelkipásztor három korcsoportban tart biblia-iskolát a gyermekeknek. Komoly ifjúsági munka folyik. *Garé.* Legjobb urvacsorázók a presbiterek és a leventék. A leányok önként vállalták a templom és udvara gondozását. *Gordisa.* Gondos ifjúsági és női munka, szép perselyadakozás. *Gyöngyfa.* Egyedülálló jelentése, de még inkább a munkája, dicséretre méltó. *Hirics.* A gyermekgondozáson volt a hangsúly. *Ipacsfa.* A nőszövetség varróórákat tartott és jótékonykodott. *Katádfa* üres jelentőive az új lelkipásztor jövetelét és buzgó munkába állását sürgeti. *Kákics.* A vasárnapi iskolát és ifjúsági órákat örömmel látogatják. *Kémes.* A vallásos összejöveteleken kevesebb volt a résztvevők száma, mint a múlt esztendőben. Elült a felekezeti viszály. Adakozás követéseméltó. *Kisharsány.* A fiatalság templom renoválásra gyűjtött. *Kispeterd.* Új lelkésztanítójától az eddigi hiányok megszüntetését várjuk. *Kisszentmárton.* Az iskolások buzgó adakozása legyen példa a felnőttek számára. *Kovácskida.* Jelentőivén feltűnően sok az üresen maradt rovat. *Kőrös.* Az ifjúság közömbösségét panaszolja. A leányok nem egyszer minden ok nélkül elmaradtak az összejövetelről. *Lúzsok.* Csendes, kitartó lelki-

gondozás. *Magyarbóly*. Lelkes, áldozatkész, népesedő gyülekezet. Egyre fokozódó gondozást kíván! *Magyarmecske*. A missziói munkát évek óta gátló ok megszűntével jó reménységgel nézünk a szebb jövő elé. Perselyadakoztása 268 P, vagyis minden lélekre 1 P! *Markóc*. Örvendetes az ifjak és lányok buzgósa. *Marócsa* Pusztuló gyülekezet tanító nélkül. Gondozó lelkipásztor Kákicsról járt át, egészsége és élete kockáztatásával, hogy evangéliumot vigyen nekik. *Matty*. Külön jelentése figyelmet érdemel, bizakodóbb a tavalyinál. *Márfa*. Lelkipásztor a gyülekezetnek tanítója, diakónusa, tanácsadója, mindene. Csak jótékony célra 600 pengőt fordítottak önkéntes adakozásból! *Máriagyűd*. Rendszeres családlátogatás 1—2 presbiter jelenlétében, háziistentisztelettel. Szép gyermekpásztoráció. *Mohács*. Sok a vegyes házasságkötés, 15 és csak öt pár kötött reverzálist a javunkra, kilenc a kárunkra. Nagyobb gondot kell fordítani a készülő házasságokra. Ebben a feladatban az egész gyülekezet vegyen részt. *Nagyharsány*. Alig van jelenlenni valója. *Nagypeterd*. Gondos beszámolója mindenre kiterjed. *Nagytotfalu*. A gyermekektől kezdve az egész gyülekezet kivette részét a lelkimunkából és a buzgó adakozásból. *Nagyváty*. Ugy látszik, a leány és asszony bibliakörön át fog megújulni ez a fásult gyülekezet. *Nyugotszenterzsébet*. Hűséges lelkigondozás a gyermekek és az ifjúság körében. *Old*. A vallástanítástól kezdve minden munka a lelkipásztor kezében van. Látogatott bibliakör és teli templom mutatják az eredményt. *Okorág*. A bogdásai leánykonferencia áldását tapasztalta. *Peterd*. A kevés lélekszám sem akadályozta meg a belmisszió minden ágának gyakorlásában. *Piskó*. Eredményes tehetségkutatót végzett. Lelkes fiú- és leánygárdája van. *Rádfalván* is sikerült egy fiút tehetségvizsgával tovább taníttatni. A pásztori munka rendes mederben folyik. *Rózsafa*. Elkészült az új gyülekezeti terem mellett az ifjúsági szoba, de a lelkesedés megcsappant. *Sámod*. Legrohamosabban pusztuló gyülekezeteink egyike. Lelkészt pásztori teendőinek ellátásában a tanítóihiány következtében reá háramlott munkatöbblet akadályozta. *Sellye*. Körültekintő lelki gondozás minden korcsoportban. Még az idegenbe szakadt leányokra is volt gondjuk és a hozzájuk érkező háztartási alkalmazottakat körükbe fogadták. *Siklós*. A nőegylet az ifjúságnak is adott helyiséget összejöveteleinek megtartására. A két tanító hadbavonulása és más nehézségek ellenére is a szokott kép rajzolódik ki a jelentésekből. *Siklósnagyfalu*. Mondanivalói messze túlnőnek a jelentőv hasábjain. Bibliás gyermekek, komoly gondolkozású fiúk, tiszta életű, imádkozó és dolgozó leányok, egész munkás gárdát alkotnak. *Sósvertike*. Régi nyomtatványon küldte be jelentését, azért hiányos. *Szaporca*. Kevés jelenlenni valója akad. *Szava*. Lelkipásztor minden tekintetben hűséggel igyekezett helyt állni, pedig katonai szolgálatot teljesítő tanítóját is helyettesítenie kellett. *Terehgy*. A nőszövetséget ki kell építeni. *Tésenfa*. A lelkipásztor és neje (tanítónő) keze alól kikerült iskolások felszűrülve is a régi jó lelki hatások alatt maradnak. *Turony*. Bár az építkezés miatt a templomon kívül más helyiség (paplak, iskola) nem állt rendelkezésre, gondozó lelkész minden alkalmat felhasznált az ébresztgetésre. *Vajszló*. Száz pengőt gyűjtöttek az iskolások a Szeretetszövetségnek. A háborús veszedelmek jótékonyan éreztetik hatásukat az örökkévalók keresése tekintetében. Emelkedik a templomlátogató és úrvacsorázó hívek száma. *Bogádmindszent* nem küldött jelentést. A többi egyházzól nincs különös jelenteni valónk.

Ifjúsági megbizottaink jelentése.

Derzsi Endre jelentése az egyházmegye *keleti* részének ifjúsági munkájáról.

Az ifjúsági munkák megnyitóját még a múlt évben tervbeveti, de a körülmények miatt meg nem valósult nyári tábor képezte, amelyet 1941. szept-

tember 5—7 között Drávapalkonyán tartottunk meg. A táborozáson résztvevő ifjak száma átlag 60 volt. Sajnos még nagyon sok gyülekezetből nem vettek részt fiúk a táborozáson. Éppen ez a nagy közömbösség indokolja az ilyen lelket ébresztgető táborozások szükségességét. A résztvevők ellátása részben a magukkal vitt élelemmel történt, részben pedig a drávapalkonyai gyülekezet áldozatkészségéből, akik reggelenként tejről és két alkalommal meleg ételről gondoskodtak.

A tél folyamán január 15—30 között kéthetes népfőiskolai tanfolyam volt Baranya vármegye népművelési bizottságának rendezésében, amelybe a mi ifjúsági munkánk is bekapcsolódott. Egyházmegyénk ifjúságából kb. 28-an vettek részt ezen. Az ifjúsági megbízottak állandóan a fiúkkal voltak s számukra reggelenként biblia kört, esténként pedig áhitatot tartottak. Előadókról, akik a legkiválóbb pécsi és vidéki szakemberek voltak (köztük Szabó Zoltán sárospataki theol. tanár), a vármegye népműv. bizottság gondoskodott, valamint az ellátás költségeit is viselte. A résztvevők napi 1 pengőt fizettek csupán.

Az egyes körzetekben folyó munkáról a körzetgazdai jelentések alapján a következőket jelentem.

Mohácsi körzet. A körzetben az ifjúsági munka lendületes ütemben folyt, amit főleg Mogyorós István körzetgazda agilis tevékenységének lehet köszönni, aki fáradságot és időt nem kimélve, az időjárás és utazási nehézségekkel küzdve látogatott, buzdított.

Az ifjak száma e körzetben 110, fogyott a katonai behívások miatt. Leventeköteles fiúk száma 120. Heti egyszeri, néhol kétszeri összejöveteleiket az iskolában tartják. Vezérfonal mindenütt a KIE utmutató volt. A biblia tanulmányozás általában intenzív. Csatlakozott KIE a körzetben nincs. Saját könyvtár csak Mohácson van kb. 300 kötet. A vándorkönyvtárat mindenütt használták. Az offenzív programot mindenütt végrehajtották több kevesebb eredménnyel. Belvárdgyulán a munkaév kezdetén a szülőkkel és a presbitériummal értekezletet tartottak az ifjúságot érintő kérdésekről. A léha és kocsmái időtöltés helyett a legkomolyabb kérdésekkel foglalkozik az ifjúság. A körzeti ifjúsági konferenciáján 74-en vettek részt. A presbitériumok általában csak erkölcsi támogatásban részesítik az ifj. munkát. Az anyagi támogatás csak a fűtés és világítás biztosításában nyilvánul. A levente csendes napokat mindenütt megtartották. Leánymunka minden gyülekezetben volt, deák munka csak Mohácson. Közös megmozdulások szeretetvendégségek, műkedvelő előadások és közös (leány és fiú) konferenciák rendezésében nyilvánul meg. Az ifjúság szórakozása az egyesületen belül játékok, sakk, olvasás, műkedvelő, kívül sport, tánc. A Református Ifjúság a körzetben 47 példányban jár. Az intenzívebb ifj. munka akadályául általában a helyiség hiányát jelenti.

Az egyházasharaszti körzet gazdája Kovács László örömmel jelenti, hogy az ifjúsági munkában némi előhaladás mutatkozik. Az ifjakat láthatólag jobban érdekli az evangélium. A körzetben az ifjak száma 66. Fogyott a katonai szolgálatra behívások miatt. Csatlakozott egyesület nincs. Leventeköteles ifjak száma 66. Hetenként egyszer, Gordisán kétszer jönnek össze az iskolába. Vezérfonal a Belmissziói Utmutatóban közölt ifj. vezérfonal. Az offenzív programot végrehajtották, természetesen az eredmény különböző. Nyári táboron a körzetből 28-an vettek részt. Körzeti konferenciát a rossz időjárás, majd a feltorlódtat gazdasági munkák miatt nem tartottak. Pénzzel a presbitérium sehol sem támogatja a munkát, a helyiség fűtéséről és világításáról azonban gondoskodik. Csendes napokat mindenütt tartottak. Leánymunka mindenütt folyik. Különösen említésre méltó búzgalommal Siklósnagyfaluban.

Diák munka nincs. A leány és ifjúsági csoportok közösen szerepelnek vallásos estéken, szeretetvendégséken.

A szaporcai körzet gazdája Csánki Gábor március eleje óta katonai szolgálatot teljesít az orosz fronton. Megbízott helyettese Fehér József drávacsepelyi lelkész a következőket jelenti. Az ifjak száma **101**. Összejöveteleiket az iskolában tartják. A Belmissziói Útmutatót használják. A vándor könyvtárát nem mindenütt használták. Presbitérium csak Rádfalván támogatta anyagilag az ifjúsági munkát. Leánymunka mindenütt van. Csendes napokat megtartották. Nyári táboron 23-an vettek részt a körzetből. A Református Ifjúság az egész körzetben csak 3 példányban jár. Nem járatták Kémesen, Dráwapiskin, Cunban, Szaporcán. Alkalmas helyiség hiánya miatt panaszkodnak. Csatlakozott egyesület nincs.

Siklósi körzet. Csatlakozott egyesület csak Nagyharsányban van. Az ifjak száma a körzetben **123**. Leventeköteles **114**. Összejöveteleiket az iskolában tartják Kistótfalun, Máriagyűdön, a lelkészlakon Nagytótfalun, Kisharsányban, gyülekezeti helyiségben Siklóson, KIE házban Nagyharsányban. Vezérfonalul a KIE program szolgál. A kerületi programot lehetőség szerint megvalósították. Általában halad a munka. Saját könyvtáruk van Nagyharsányban, Kisharsányban. A vándor könyvtárat mindenütt használták. Konferenciákon résztvettek 56-an. Presbitérium anyagilag támogatja a munkát Máriagyűdön. Csendes napokat megtartották. Közös megmozdulás főleg műkedvelői előadásokban nyilvánult meg. Ref. Ifjúság a körzetben 75 példányban, Magyar Ifjúság 15 példányban jár. Az ifjúság szórakozása műkedvelő, társasjátékok, sakk, egyesületen kívül tánc, kártya. Akadályul jelentik a helyiség hiányt, a mai rendkívüli időket. Gyűd azért panaszkodik, hogy az ifjúság összetétele nem egységes. A helybeli módos gazdaifjak s a telepés napszámos fiúk összevegyülése még nem történt meg s ez akadályozza a munkát.

A harkányi körzetben Harkányfürdőt és Turonyt kivéve mindenütt szépen folyt az ifjúsági munka. Harkányban a lelképásztor és a gyülekezet közötti ellentétből kifolyólag lehetetlen minden missziói munka, Turony lelkész nélkül volt s emellett a lelkész- és tanítói lakás renoválás alatt áll. Csatlakozott egyesület csak Csarnótán van. Van KIE házuk. Másutt az iskolában jönnek össze. Az ifjak száma, akik a KIE munkában részt vesznek **93**. Leventeköteles fiúk száma **102**. Saját könyvtáruk nincs. A vándorkönyvtárt használják, azonkívül az iskolai könyvtárakat, esetleg Olvasókori könyvtárat (Diósvizlő). Az offenzív pogrammot végrehajtották, váltakozó eredménnyel. Csarnótán az eredmény, hogy nemcsak az ifjak, hanem a fiatal házások is többen állandó látogatói a KIE háznak. Szava jelentése szerint az ifjúság magaviseletében és feladatai elvégzésében komolyabb lett. Nyári táboron résztvettek 24-en, népfőiskolai tanfolyamon 11-en. Presbitérium az összejövetele hely fűtéséről és világításáról gondoskodik. Ezen felül anyagi támogatást is ad Csarnótán és Diósvizlőn. A csendes napokat mindenütt megtartották. Leánymunka mindenütt folyt. Közös megmozdulás ünnepélyek rendezése, vallásos esték tartása, műkedvelő előadások tartása. Református Ifjúság 60 példányban jár. Nem járatták: Harkány, Turony, Szava, Garé, Bisse. Akadályok helyiség hiány. Drávaszabolcson az ifjak katonai szolgálata, háborus izgalmak, a közelben levő nyári mulatóhely. Diósvizlőn a szülők nemtörődömsége a legnagyobb akadály, szülők egy része nem törődik gyermeke lelki dolgaival.

A dráwapalkonyai körzet gazdája Gyenis János évközben lemondott tisztéről. Helyette Gubacsy Gábor drávaszerdahelyi lelképásztor bizatott meg a körzetgazdai teendők ellátásával. Mivel a megbízatást a munkaév végén kapta, a körzet gyülekezeteinek ifjúságát nem tudta meglátogatni. Jelentése a

lelkipásztorok által beküldött beszámolókból áll. Négy gyülekezet küldött beszámolót: Drávaszerdahely, Drávacsehi, Ipacsfa és Kovácshida. A jelentések szerint (Dravapalkonya nem adott jelentést) az ifjak száma 30. Csatlakozott egyesület nincs. Leventeköteles ifjak száma 35. Általában heti egy összejövetelt tartanak az iskolában. Drávacsehiben egész év folyamán mindössze négy összejövetel volt a fűtő és világító anyag hiánya miatt. A foglalkozás vezérfonala a Belmissziói Útmutató volt. A vándor könyvtárat mindenütt használták. Az offenzív programot vagy nem, vagy pedig eredménytelenül hajtották végre. Konferenciákon, táborozáson résztvevő ifjak száma 14. A presbitérium anyagilag csak Ipacsán támogatta az ifj. munkát, egyébként fűtést és világítást adott, kivéve Drávacsehit. Leventék számára csendesnapokat mindenütt tartottak. Az ifjúság közös megmozdulásáról csak Drávaszerdahely adott jelentést. A Ref. Ifjúság a körzetben 36 példányban jár. Az ifjúsági munka akadályai helyiség, fűtő- és világító anyag hiánya, az ifjak közömbössége s nem utolsósorban az alkalmas vezető hiánya.

Jelentés a leány és női munkáról.

A mohácsi körzetben mindenütt folyt leánymunka. Az év folyamán két ízben tartottak körzeti leány és női konferenciát. Részletes jelentés azonban csak két gyülekezetből érkezett.

Kölkeden élénk női munka folyt Bekes Károlyné tanítóné vezetése mellett. Az asszonyok és a leányok külön tartották összejöveteleiket hetenként egyszer. Szeretetvendégséget kétszer, jótékonycélú műsoros előadást hatszor tartottak. 1942 január 10-től április 5-ig kézimunka és szabó-varró tanfolyamot rendeztek. A tanfolyamon készített dolgokat kiállították. Az orosz harc-téren küzdő katonáink számára 55 pár téli kesztyűt kötöttek. Peterden a női munka vezetője a lelkipásztor felesége volt. Hetenként egyszer jöttek össze. Biblia tanulmány, ima, ének, kézimunka adta a programot. Katonáinknak érmelegítőket kötöttek.

A siklói körzet gyülekezeteiben is mindenütt van női munka. Kisharsányban fejlődőben van a leánymunka. A heti összejöveteleken kívül a gyülekezetben kitarlóan végzik a tojásgyűjtési akciót, megtanulva a Krisztus ügyéért való szolgálat szépségét, de ennek a munkának akadályait is. Kézimunka, önképzés, bibliaolvasás van az összejöveteleken. Nagytótfalun a megszokott mederben folyt a leánymunka. Hetenként egyszer gyűltek össze az Ige mellé. Szolgálatot is végeztek a lányok. Közreműködtek a vallásos estéken. A Szeretetszövetségi tagdíjakat beszédtek, a gyülekezeti lapot széthordták, a tojás gyűjtési akciót folytatták. A gyülekezetben gyűjtést indítottak s a begyűlt adományokból katonáinknak egy láda (30 kg.) pogácsát sütöttek, a pénzen cigarettát vettek s a Vöröskereszt útján elküldték. Az őrszentmiklósi árvaháznak száraz tésztát küldtek. Két leány részt vett a tél folyamán az őrszentmiklósi leány népfőiskolai tanfolyamon. A Ref. Ifjúságot a leánykör 10 példányban járatta. Az asszonykör tagjai katonáinknak bibliára 42 P-t gyűjtöttek, ezen kívül Újtestamentumokat és Zsoltáros könyveket.

Harkányi körzet. *Terehegyen* a csekély létszám ellenére is élénk leánymunka folyt. Hetenként szorgalmasan összejöttek. Ezen kívül havonta gyűjtést végeztek a Szeretetszövetség javára. A leánykör és asszonykör a katonáinknak 30 kg. száraztésztát küldött a Vöröskereszt útján.

Csarnótán a leánymunka is a KIE címen folyik. A leányok is befizették a pártoló hozzájárulást a KIE-be és rendszeresen kapják a Ref. Ifjúság c. lapot. Résztvettek a nők összejövetelein. Vallásos estéken, népművelési

előadásokon szavatokkal, énekszámokkal közreműködtek. Hallgatói voltak egy 25 órás nőnevelési tanfolyamnak. A leányok takarítják és tartják rendben a templomot és gondozzák a templomkertet. A kisebbek pedig az újságok kihordói és a gyűjtések szorgalmas munkásai voltak.

Diósvizlőn advent első hetétől kezdve minden héten kétszer jönnek össze a leányok s kézimunkával, felolvasással, bibliamagyarázattal és énekléssel töltik el az időt. **Drávaszabolcs**on a lelkipásztorné a leánymunka vezetője. Bibliai eszmecsere, önképzés, kézimunka, Halleluja ének, műkedvelői előadásra készülés töltötte ki a programmot. A téli félévben minden vasárnap délután a férfi ifjúsággal közösen ének és magyar dal tanulás a lelkipásztor, felesége és a tanító vezetésével. **Szaván** hetenként egyszer jönnek össze. A magyar ref. leány kötelességei címen tartottak sorozatos előadásokat. **Márfán** szép leánymunka folyik. A heti összejövetelen kívül szolgálatot is végeznek a leányok az egyházban. Ők tartják rendben a templomot. Két leány bűzgő gyűjtésének eredménye egy szép nemzeti zászló. Bissében és Garén is megszokott mederben folyik a leánymunka.

Egyházasharaszti körzet. Beremenden hetenként egyszer jöttek össze. Gazdag műsoru szeretetvendégségeket rendeztek, melynek jóvedelméből úrasztali és szószerk terítőt vásároltak. A terítőt a leányok maguk hímezték ki. Ugyancsak a leányok vettek ezüst úrasztali kelyhet és boroskancsót, az iskola számára pedig nemzeti zászlót. Honvédeinknek fehérneműt készítettek és 84 P-t ajánlottak fel a bajtársi szolgálat utján a katonáknak cigarettára.

Siklósnagyfalun a női munka a lelkipásztor másfélévtizedes lelkes munkája nyomán delelőjére emelkedett. Módszerét és eredményességét tekintve országos viszonylatban is az első között foglalhat helyet. Elvégzendő munkájukat tárgykörökre osztották. Minden tárgykörnek leányköri tag volt az előadója, akik szívvel, lélekkel dolgoztak, hogy minél többet és szebbet nyújtsanak az összejöveteleken. Önállóan imádkoznak. Haladnak a lelki nagykorúság felé. A leányköri tagok magaviseletéből krisztusi jószág és szeretet árad a családi körökbe és megszenteli azt.

Oldon szintén megtartják a heti összejöveteleket. Fáradhatatlan és lelkes munkájuk nyomán szép orgonája van a gyülekezetnek. Árát a tagok gyűjtötték össze.

Az egyházasharaszti nőszövetség minden héten bibliaórát tartott. A Filippi levelet tárgyalták hozzászólásokkal. Szeretetvendégséget rendeztek, melynek jóvedelmét az özvegy lelkésznek gyorssegély alapjára küldték.

Mattyon hetenként egyszer volt bibliaóra. Műsoros szeretetvendégséget rendeztek, melynek jóvedelmét templomi harmonium alapra fordították. Az egyesület fejlődőképes.

Gordisán az Újszövetség nőalakjai címen folyt a közös bibliatanulmányozás a heti összejöveteleken.

A szaporcai körzetben a leánymunka minden gyülekezetben a szokott mederben folyt.

A dráwapalkonyai körzetből a leánymunkát illetőleg a jelentés arról számol be, hogy a leánymunka szünetelt. Oka a részvétlenség.

Hatvani Lajos jelentése az egyházmegye nyugati részének ifjúsági munkájáról:

A nagypeterdi körzetgazda alábbiakat jelenti:

Becefa-Zsiboti gyülekezet: Katonai behívásokkal, elköltözással igen lecsökkent az ifjak száma. Viszont nyár eleji telepítéssel sikerült egy ifjút Er-

délyből, másikat Szabolcsból Becefára hozni. Remélhetőleg folytatódik ez az akció s az elmenő ifjak helyére újabbak jönnek! Két éve íz taggal csatlakoztak a KIE-központhoz. A munkaévben jelentős volt a vasárnap délután tartott közös önképzőkör. Állandó jegyzőkönyv mutatja a munka jellegét. Fiúk lányok kéthetente dolgozatokat készítettek, költeményeket adtak elő s minden alkalommal megbírálták. Egy ifjú a leventék között, négy leány a gyülekezeti tagok között szép iratmissziós szolgálatot végzett. Súlyt helyeztek az ismeretlen zsoldárok tanulására, Kodály—Bartók népdalgyűjteményére. Intelligencia vizsgálatot tartottak maguk körében. Emlékezetes az ötnapos téli evangelizáció, amikor Békefi Benő evangelizátor lelkész külön foglalkozott a fiúkkal és a leányokkal.

Botykapeterd. Mindkét nemű ifjúságot összegyűjtik a lelkészlakra. A kecskeméti férj és feleségképző akadémia kiadványát tanulmányozták, továbbá történelmi és egészségügyi tárgyú előadást tartottak a bibliai megbeszélések mellett. Nincs alkalmas helyiség, kicsi a létszám. Konferenciákon egy ifjú sem volt.

Kispeterd (Botyka leányegyháza). „Egy ifjam van, aki szorgalmas templombjáró, ezzel együtt ketten nem vagyunk ifjúsági egyesület. Van két ismétlős fiú, ezekkel találkozom az iskolában. A faluban levő három leányt kézimunkára lakásunkba hívtuk hetenkint, de ez még az egyesületi életnek csak kezdetleges megnyilatkozása” írja jelentésében az ottani lelkésztanító.

Dencsháza hat ifjat jelent. Biblia és az Útmutató alapján dolgoztak. Konferenciákon, táborokon egy ifjú sem vett részt. Leventéknek nem tartottak csendesnapokat. Ref. Ifjúság nem jár egy példányban sem!

Katádfa: 2—3 ifjúról lehet szó. Munka nem volt sem a fiúk, sem a leányok között. Ismert helyzet: válságos esztendő a gyülekezeti életben!

Nagypeterd. 6 ifjú, 1 fogyás. Biblia és az Útmutató alapján dolgoztak. 1 ifjú résztvett a pécsi népfőiskolai tanfolyamon s ez maradó nyomot hagyott lelkén s a jóhatásokat másokkal is közölte odahaza. Évközben egyházi és nemzeti vonatkozású témákkal foglalkoztak. Leánykört lelkészné vezette. Összejövetelek tárgya: egyházas és hazafias szellemű felolvasások. Általában az ifjúság szereti az értékes könyveket olvasni.

Nagyváty. Az ifjúság létszáma apad! Öt tag. 4 taggal csatlakozott a KIE központhoz és tagsági díjat rendszeresen fizeti. Az évi munka gerince: Ige tanulmányozás és Veres Péter „Paraschtsors magyarsors” c. munkája. Konferencián egy ifjú sem vett részt, sem nyári táboron. Presbitérium fűttet a helyiségben. Leánymunkában már több a lendület. 22 tag. Minden hétfőn jöttek össze bibliatanulmányra és énektanulásra. Vöröskeresztnek gyűjtöttek és varrtak. Vallásos estélyeken intenzíven szerepelt az ifjúság. Ref. Ifjúság előfizetése 8. A leányok igen kedves műsorral, távolabbi gyülekezet leánycsoportot meghívva zárták be az évi munkát.

Nyugatszenterzsébet. Ifjúsági kör 8 taggal. 1 fogyás. A Biblia és az Útmutató segédeszközök. Konferencián nem vettek részt az ifjak! A leventéknek Nagyhét hétfőjén és szombatján tartottak csendesnapokat. A leánymunka bibliaköri jellegű szintén s hathatós munkát végez a helybeli tanítónő. Az egyesületen belül szórakozás nincs. Egyes családoknál jönnek össze az ifjak néhányan táncolni, ahol muzsikához értők is vannak. Ref. Ifjúság 12 példányban jár. A jelentés szerint igen hiányzik a munkából az ifjak közül alkalmas vezető személyiség!

Rózsafa: Nehézkesen indult az ifjúsági munka a műkedvelő kikapcsolása miatt. Nagy öröm a cca 1000 P összegben megépült ifjúsági szoba. Ehhez

a napszámot az ifjak adták s a presbitérium kb. 100—150 P-vel járult hozzá. 3 leghasználhatóbb fiú bevonult. Minden bizonnyal jó hatással volt a téli ötnapos evangélizáció. Ifjak száma: 12. 8 csatlakozott tag. Veres Péter egyik művét tanulmányozták. Nyári táboron 4 ifjú volt. Rózsafa volt a körzet vándorkönyvtár központja. Ifjúsági lap 12 példányban jár. Nagy akadály a munkának a kocsma, kártya és közöny!

Sellyei körzet. *Bogdása:* 9 ifjú. A vándorkönyvtár köteteit örömmel olvassgatták. 4 ifjú volt konferencián. Hogy jár-e egyetlen példányban is az ifjúsági lap, jelentésben nincsen feltüntetve. Kevés az ifjú s elkedvetlenednek a munkától. 7 leány van. Lelkészlakon jönnek össze. Az összejöveleteket komolyabban vették, mint az elmúlt években. Konferencián 3 leány volt. A család szelleme igen gyakran lerontja a vett áldott hatásokat.

Drávafok. 14 ifjú. Csatlakozott az országos központhoz. Hitbeli elmélyülés volt a célkitűzése elmúlt esztendő munkájának. 11 ifjú volt konferencián. Ref. Ifjúság 6 példányban járt. 20 leány tag volt. Örömmel használták a könyvtárat. Konferencián nem voltak a leányok. Különösebb akadály nincs a munkának.

Drávaiványi. 10 tag. Egyházmegyei vándorkönyvtárat szívesen olvassák Konferencián 10 ifjú jelent meg. Községi iskolateremben jönnek össze, de sok nehézséget jelent a tüzelőanyaggal való ellátás. Leányok a katonáknak érmelegítőket készítettek. Konferencián nem voltak. Az ifjúsági lap sem jár ennek a csoportnak.

Kákics. 14 ifjú. Lelkeszi lakáson jöttek össze s hitmélyítő jellegű volt munkájuk. Konferencián 14 ifjú volt. Presbitérium értékes könyvek adományozásával támogatta a munkát. Mindössze egyetlen példány jár a Ref. Ifjúságból! Különösebb akadályokat nem említ e jelentés. 12 leány van. Olvassgattak. Fontosabb eredmény ez évben a bibliaköri munka. Konferencián 7 leány jelent meg.

Markóc. 8 ifjú van. Konferenciára hat ifjú ment el. Leány 6 van, lelkészlakon találkoznak hetenkint. A katonáknak dolgozgattak, gyűjtögettek.

Sellye. 36 ifjú. Ifjúsági teremben jöttek össze. Évközben komoly bibliaköri munkát végeztek és jótékonykodást gyakoroltak. Sellyén volt körzeti konferencia s ezen teljes létszámban részt vettek. Presbitérium könyvekkel támogatta a munkát. Szeretetvendégség, menyasszony és vőlegény búcsúztató tartotta az évi munka menetét. 34 leány van Sellyén. Templomra gyűjtöttek, füsttelen napokat rendeztek, honvédeknek varrogattak, templomi ünnepélyt rendeztek. Hatan voltak konferencián s ketten részt vettek Pesten vezetőképző tanfolyamon. Előadásokat rendeztek. Szívesen jártak összejövetelre a munka mindenképen szépen folyt. A bogdásai körzeti leánykonferencián is igen szép számmal jelentek meg, úgyszintén a pécsi egyházmegyei női konferencián.

Sósvertike. 16 ifjú. Nem jelenti, hogy milyen vezérfonal alapján dolgozik s mit végeztek. Konferencián 13 ifjú volt. Semmi akadályt nem jelent a munkát illetőleg. Leányok tizennégyen vannak. Hitbeli elmélyítés és jótékonykodás volt jellemzője munkájuknak. Konferencián egy leány sem volt.

Zaláta 34 ifjú serdülőkkel együtt. Szeretnek olvasni az ifjak. Bibliaköri munka folyt, de a jelentés nem jelzi, hogy mégis milyen vezérfonalat használtak s valamennyire is érvényesült-e az ifjúsági négyes program. Kiemelendő e helyen hazafias dalok, magyar nóták tanulása. Súlyos panasz: a játészó elvonja az ifjúságot a munkától! Sürgős orvoslásra vár ez a baj! Leány 18 van. Úgy dolgozgattak, mint a fiúk. Feltűnő, hogy egyetlen ifjúsági lap sem jár!

Pécs. Fiúmunka. A cél kettős volt. Egyrészt az ifjúság hitéletének elmélyítése, másrészt olyan szórakozások nyújtása, mely káros szenvedélyektől visszatartja az ifjúságot. Minden szerda este bibliaóra volt, melyet egy-egy előadás és megbeszélés kísért, vetített képekkel is szemléltetve az elmondottakat. Pénteki összejövetelen játékorá volt. 15 állandó tag volt. 130 kötetes könyvtárukat használták és a vándorkönyvtár köteteit. Az offenzív programot végrehajtották amennyiben tavasszal Szendrey Gyula azóta eltávozott lelkes ifjúsági tag vezetésével körzeti konferenciát rendeztek a pécsi ifjak s erre meghívták a környékbeli falusi ifjúságot is. Leventék és tanoncok számára külön csendesnapot rendeztek. Az ifjúsági otthon fűtéséről, világításáról és takarításáról az egyházközség gondoskodik a presbitérium határozata folytán. A diákok számára külön bibliaóra volt. A különféle ifjúsági alakulatoknak nem volt közös megmozdulása. Az ifjúsági lap 15 példányban jár. Az ifjúsági munka akadályai: az ifjúsági otthon elhelyezésének rossz megoldása. Az ifjúsági otthon nem felel meg teljesen a mai követelményeknek!

Leánymunka: A leányok heti találkozójukon kézimunkát készítettek s közben építőtárgyú könyveket olvasgattak, majd bibliaóra zárta be az ilyen találkozókat, ahol a leányok is hozzászóltak az Igéhez. Többször rendeztek közös teaesteket s szokásos karácsonyi vásárukat is megrendezték. A jövőben leányotthont szeretnének építeni s már most erre gyűjtögetnek. A bányászgyermek karácsonyának költségeit is a leányok vállalták. Honvédek közt iratokat osztogattak, szeretet csomagokat ajándékoztak. 26 leánykörü tag volt. A leányok nagy része dolgozó, műhelyekbe, gyárakba jár, így nem tudtak rendszeresen eljárni s így cca 12—15 volt az átlagos résztvevők száma.

Magyarmecskai körzet. Csak Gyöngyfa jelentett. Ifjúsági bibliakörnek 9 tagja van. Örömdetes a jelentés: „Az idén az összes ifjak csaknem minden alkalommal kivétel nélkül jelen voltak. Igen megbánták, hogy a tavaly a kierőszakolni akart kocsmai műkedvelői kísérletezésükkel egy évre megállították a tizenöt éve szép eredményeket elért munkát. Maga a tavalyi „szövegetkezés“ feje is megtért. Sok áldott órát töltöttünk együtt. Az újból katonai szolgálatra behívott ifjút könnyező szemekkel s együtt imádkozva búcsúztattuk körünkbeli, midőn bevonult. Vele a kedves levélbeli összeköttetést továbbra is fenntartottuk.“ Vezérfonal: Békefi Benő „Szabályszerű küzdelem“ c. füzeté. Különböző építő könyveket olvastak fel. Minden este a Toldiból egy éneket elolvastak. Persely is volt állandóan. Szívesen, nagy érdeklődéssel olvasták a vándorkönyvtár kötetét. Offenzív programot a legteljesebb eredmény kísérte. 3 ifjú volt táboron. Presbitérium kb. 10 pengővel segítette a munkát. Leánymunka szép eredménnyel folyt. Az ifjak és leányok kb. 70 pengőt adtak össze s ezen szerezték be játékaikat. Azóta nincs „játászó“!

Vajszlói kör nem jelentett. Sámód küldötte be külön. 7 ifjú van. 3 ifjúval emelkedett a létszám. Az összejöveteleken az „Élő Széchenyi“-vel foglalkoztak. Leventekönyvtárból szerezték be olvasnivalóikat. Konferencián és táboron egy ifjú sem volt! Evangéliumi szellemről áthatott munkát jelent a lekipásztor. A KIE-n kívül jellemképző levante tanfolyamot tartottak.

Missziói köreink működéséről örömmel jelenthetjük, hogy a háború okozta utazási és egyéb nehézségek ellenére is működtek a mohácsi kör kivételével. A nehéz ellátási viszonyok következtében csak félnapos találkozóra szorítkoztak, de az együttléti óráit annál eredményesebben igyekeztek kihasználni. Különösen a harkányi lelkészi kör fejtett ki a múlt évben is szép munkásságot a siklósival karöltve. A lelkészi továbbképzésre irányuló tevékenységükről az egyházmegyei közgyűlés külön pontban fog megemlékezni.

A következő évre szóló munkatervünk:

1. Iskolásaink részére bibliatanulmányozás: Jézus élete a négy evangélium alapján. Az elvont, száraz, oktató modor helyett a vasárnapiiskola rég bevált módszerét ajánljuk. A vasárnapi iskolában a Fecske anyagát, a Kis Fecske és az Örömhír című gyermeklapok járatását.

2. A lelkipásztorok Pécs kivételével mindenütt vegyék át a népiskola VII.—VIII. osztályainak vallástanítását és használják fel mindkét évet konfirmációi előkészítésül.

3. Az ifjúsági és a levente munka felkarolása, levente csendesnap és istentisztelet tartása. Körzetgazdák látogatásáról pontos jelentést kérünk.

4. A hadbavonultak és hozzátartozók lelki és szociális gondozása.

5. Leányifjúságunk beszerzése. Vezetőképző tanfolyam rendezése és arra résztvevők kiképzése (Pécs, 1942 okt. 8—10-ig).

6. Családlátogatás háziistentisztelettel, személyes lelki gondozás, bibliakörök, imaórák, énektanítás.

7. Iratterjesztés, egyházmegyei lapunk szellemi és anyagi támogatása.

8. Mindenre kiterjedő szeretetmunka gyakorlása, különös tekintettel a háborús követelményekre.

9. Vegyesházasoknál kárunkra adandó reverzálisok megakadályozása.

10. Testvéri összefogás, a közös felelősségérzet felkeltése és ébrentartása a megpróbáltatások idején.

A missziói pénztár költségvetése az 1942/43. munkaévre.

I. Szükséglet.

II. Fedezet.

1. Egyházmegyei lapra . . .	4000 P
2. Missziói előadó útjai . . .	100 P
3. Missziói előadó tiszteletdíja . . .	122 P
4. Konferenciák költsége . . .	200 P
5. Ifjúsági munkára . . .	150 P
6. Szórványgondozás . . .	250 P
7. Portók, nyomtatványok . . .	100 P

Összesen: 4922 P

1. Egyházmegyei lap előfizetéseiből	4000 P
2. Konferenciák perselypénze	100 P
3. Egyházmegyei pénztárból	322 P
4. Egyházkerületől	500 P
Összesen:	4922 P

Az 1941/42 munkaévről szóló pénztári számadásunkat jóváhagyás végett a számvevőszékhez beterjesztettük.

Bizottságunkat a múlt év végén fájdalmas személyi változás érte. Kipróbált ügybuzgó előadója, *Csukás Endre* drávaszabolcsi lelkipásztor, 13 esztendei hűségese tevékenysége után megrendült egészségi állapotára való hivatkozással visszavonhatalanul lemondott ezen tisztségéről. Működését bizottságunk tudja igazán értékelni, közvetlenül tapasztalva rendkívüli alaposágát és idős korát megszegyenítő fáradhatatlanságát. Szívből fakadó, lelkes munkája nyomán fellendült az ifjúsági és női munka, de szervezőképessége minden egyes munkát felölelt, figyelme mindenre kiterjedt, a legkisebb területet sem engedte parlagon heverni. Midőn fájdalmas szívvel búcsúzzunk tőle, kérjük az Urat, áldja meg további életét és más irányú szolgálatait, hogy hosszú életen át gyönyörködhessek fáradozásának édes gyümölcseiben.

Esperes úr a missziói előadó teendőinek ideiglenes ellátásával Kovácsy József kistótfalui lelkipásztort bízta meg, aki a hivatalos ügyek intézését és a pénztárt 1942 január 21-én vette át.

Esperes és helyettes missziói előadó résztvettek 1942 január 7-én Budapesten az egyházkerületi missziói értekezleten, másnap pedig az egyházkerületi nőszövetség alakuló gyűlésén, továbbá csaknem valamennyi konferencián és körü értekezleten. A belém helyezett kitüntető bizalomnak közbejött betegségem ellenére is igyekeztem Isten segítségével eleget tenni.

Jelentésem tudomásul vételét kérve maradok a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlésnek

alázatos szolgálja

Kovácsy József s. k.

missziói előadó h.

Egyházmegyei közgyűlés a missziói jelentésre vonatkozólag a következő határozatokat hozza:

1. A jelentést, valamint a következő évi munkatervet és költségvetést jóváhagyja.

2. A vasárnapi-iskolai Szövetséggel összeköttetésbe lép, annak kiadványait az egyházak figyelmébe ajánlja. Megbizzza a missziói előadót és Lőrincze Géza sellyei lekipásztort, hogy egyházmegyénkben a vasárnapiiskola ügyét képviseljék.

3. Utasítja a lekipásztorokat, hogy a kötelező bibliaórákat a népiskolában legkevesebb heti egy órában tartsák meg és a VII—VIII. osztályok vallásoktatását — Pécs kivételével — vegyék a kezükbe. A bibliaórák anyagául ajánlja: Jézus élete a négy evangélium alapján. A VII—VIII. osztályok vallástanítása egyuttal konfirmációra való előkészítés is legyen.

4. A harkányi és vajszlói körzetet ketté osztja és az így alakult új körzetben Aszalós Gyula lekipásztornak, a turonyi körzetben v. Kiss János lelkész tanítónak körzetgazdai megbízást ad.

5. Köszönetét nyilvánítja Viktor Erzsébetnek, a Leányegyesület főtitkárának, hogy a budapesti vezetőképző tanfolyamra ingyenes, a lelédi leánynépfőiskolában kedvezményes helyeket biztosított. Köszönetet mond Novák Olga budapesti vallástanárnőnek a pécsi leány- és a vörösmarti fiúkonferencián teljesített értékes szolgálataiért, Mucsi Jolán egyh. ker. nőszövetségi titkárnak lelkes fáradozásáért, Ágoston Sándor püspöknek az ifjúsági konferencia meghívásáért, Vörösmart és Csúza egyházközségnek a bőkezű vendéglátásért.

6. A hadbavonultak és hozzátartozóik lelki- és szociális gondozását az egyházak fokozott figyelmébe ajánlja.

7. A készülő vegyesházasságokat minden egyháztag, főleg a presbiterek kötelesek éber figyelemmel kísérni, hogy a kárunkra kötendő megegyezések számát csökkenthessük.

23. A missziói bizottság beterjeszti a Bm. II. összefoglaló jelentést az egyházmegye missziói életéről.

A közgyűlés az összefoglaló jelentés adatait helyeseknek állapítja meg és az egyházkerületre felterjeszti.

24. Jelentés a szóránymisszióról.

Szóránnyban lakó hűveink három kategóriába sorolhatók: 1. Németajkuak, 2. béresek, cselédek és 3. állandó lakhellyel bíró magyarok.

1. Németajku reformátusaink kivétel nélkül olyan községekben élnek, ahol német evangélikus egyház, vagy legalább is lelki gondozás van. Régi

egyezség alapján az evangélikus egyházba fizetnek adót és attól fogadnak el szolgálatot. Erős nemzeti érzésüknél fogva is odatartozónak érzik magukat és a mai helyzet épen nem alkalmas a régi gyakorlat megbolygatására. Lelki gondozásuk a magyar ref. egyház részéről szinte lehetetlen. Leghelyesebb evangélikus testvéreinkkel való békés együttműködéssel könnyíteni e súlyos feladaton. Évek óta sürgetem németnyelvű és ref. szellemű vallásos iratok beszerzését, de hasztalan.

2. Szórványhiveink másik jelentős része uradalmakban, pusztákon lakik és mint konvenciós kocsis, béres vagy pásztor keresi kenyerét. Lakóhelyét gyakran változtatja, nehéz ellenőrizni, merre jár, hová költözik. Mire egy helyen felfedezik ottlétét, odébb áll és nyoma vész. Legtöbbje vegyes házasság és a környező r. kat. papi uradalmak nyomása alatt lemond gyermekeinek reform. vallásunkban való neveléséről. Gondozásukat ezek a körülmények igen megnehezítik.

3. Állandó lakóhellyel bíró magyar ajkú szórvány hiveink lelki gondozása leghálásabb pásztori szolgálataink közé tartozik. Nyilvántartásuk könnyű, örömmel fogadják a pásztoroló szeretet minden megnyilvánulását, de sietni kell beszervezésükkel, mert kis szigeteiket egyre morzsolgatja a körülöttünk élő más vallású és nemzetiségű tenger árja.

Ebbe a kategóriába tartoznak szórványban működő hivatalnokaink is, mint a jegyzők, orvosok, valamint a postások és a vasutasok. Műveltségüknél és hitbuzgóságuknál fogva legtöbbször hasznos segítőtársaknak bizonyulnak a szórványgondozás nagy körültekintést igénylő, nehéz munkájában.

Huszonhárom egyházközség 142 szórványában mintegy ezer lélek él. A beszolgáltatott jelentőivek ugyan csak 925 lelket tartanak nyilván (a tavalyi 700-al szemben), de a fentiek alapján feltehető, hogy ennél több. Babarc kivételével mindegyik beküldte jelentőivét. Ezekből a legkülönbözőbb kép tárul eléink, aszerint, hogy a felsorolt háromféle szórványlakó melyikéről van szó?

Belvárdgyula. Németajkú hiveivel jóformán semmiféle érintkezést sem tud fenntartani. Néhány magyarnak vallásos iratokat adott látogatásai során. *Bogdása.* Átköltöző pásztorcsaládot gondozott. *Drávafok.* A tiszta r. kat. községben élő asszony férje nem szívesen veszi a ref. lelkipásztor látogatását, inkább áttérésre kényszeríti feleségét. *Drávaiványi.* Rendszeres látogatás irat-terjesztéssel. *Egyházaszharaszi.* Alsószentmártonból két iskolás átjár az anyagyházba. A felnőtteket lelkipásztor kétszer meglátogatta. Egyházi adót is fizetnek. *Garé.* Szökérről és Szilvásról átvonuló cselédeket jelent. Bostán és Regenyén vegyesházasságok morzsolódnak fel. Az ócsárdiak Szavára, az alsóegerszegiek Magyarmecskére járnak. *Gordisa.* Dázsonypusztá olyan közel van (egy km.), hogy belterületnek számít. *Gyöngyfa.* Az iskolával elfoglalt lelkésztanítót a presbiterek támogatják szórványgondozói tevékenységében. A hiveket felkeresik összeírják és számon tartják. Az iskolások vallástani kézikönyvet kapnak, a kijelölt kérdéseket megtanulják és arról számot adnak. A konfirmándusok 8—10 alkalommal anyagyházba járnak. A vallásos iratokat postán kapják. *Hirics.* Pusztán lakó hiveit gondozza. *Katádfa.* Egyházmegyei lapot kaptak, bejárnak katádfára. *Kákics.* Az egyetemes névtárban feltüntetett Endrőc pusztán kívül még három szórványt sorol fel: Felső-Legencse-pusztá, Szilas-pusztá és Levenye-major, összesen 37 lélek. Közelségüknél fogva részben Kákicsra, az iskolások Marócsára járnak. Fogatról az uradalom gondoskodik. *Kistótfalu.* három német községből nem tudja pontosan kimutatni hiveit, mert letagadják református voltukat, annyira a német evangélikusokhoz asszimilálódtak. Kuruc-, Avas- és Szökéd-pusztákon tisztántuli magyar családok telepítése van folyamatban. Számuk megközelíti a kétszázat. Beszervezésük és gondozásuk megkez-

dődött. *Kölked.* Beteg lelkipásztora helyett a mohácsi lelkész két ízben végzett látogatást Sátorhely-pusztán. *Magyarbóly.* Nagyrészt németajkú hivei nem óhajtanak a magyar egyházhoz tartozni. H. lelkész valamennyi szórványát felkereste és gondozta. *Magyarmecseke.* Két látogatáson kívül az anyaegyházba bejártak. *Mohács.* Dunaszekcsőn 25 lélek él. A gondos pásztori munka eredményeként 2 áttérést és egy javunkra adott reverzálist jelent. Az 1—2 lélekkel bíró többi hat szórványt a nagy távolság és közlekedési nehézségek miatt nem látogatta meg. *Nagyváty.* Öt szórványhely látogatásáról és vallásos iratok terjesztéséről tesz jelentést. *Old.* Kásádön 4 református él. Lelkész saját fogatán végzett látogatást két ízben. *Peterd.* Öt szórványban lelkiismeretes munka folyt egész éven át. Szemelyre 14 lélekhez havonta kiszállt a lelkipásztor 1—1 presbiter kíséretében, utba ejtve más helyeket is. 9 istentiszteletet tartott, háromszor osztott urvacsorát és Lothárdon, Kisherenden Egerágon házi áhitatot. Három német községből nem jelentett reformátust. *Pécs* Mecsekalján és Mecseszabolcson rendszeres lelki gondozás folyik. A távolabbi helyekre megküldik az egyházi lapot és örömmüzenetet. Egyházaskozárnak a dombovári egyházhoz csatolását kéri. *Piskó.* Nincs református szórványhive. *Szava.* Lelkész saját fuvarján látogatta hiveit mind az öt helységben. *Túrony.* Szalántára vallásos iratokat küldött. Kökény elcsatolását kéri, — Egyházmegyénk missziói pénztára a múlt évben 230 pengőt fordított a szórványgondozásra, a következő elosztásban: Pécs 60 P, Szava 20 P, Magyarmecseke 20 P, Gyöngyfa 20 P, Peterd 20 P, Belvárdgyula 20 P, Nagyváty 40 P. Iratterjesztésre 30 P.

Egyházmegyei közgyűlés a szórványjelentést tudomásul veszi és a következő határozatokat hozza;

1. A németajkú szórványhívek gondozását nagy körültekintéssel, esetleg az evangélikus egyházzal karöltve kell végezni. Református hitvallásos német iratok beszerzését az egyházkerületi iratterjesztés révén kell megkísérelni.

2. Kákicsot utasítja, hogy szabályos presbiteri határozatban nyilatkozzék Felsőlegence-pusztá, Szilas-pusztá és Legenye-tanya szórványok elfogadására. Készítse el helyzettérképüket és mutassa ki a reformátusok lélekszámát.

3. Utasítja a pécsi egyházat, hogy szabályszerű presbiteri határozatban kérje és indokolja meg Egyházaskozárnak Dombovárhoz csatolását.

4. A költségvetés szerint rendelkezésre álló összegből Kistótfalu és Magyarbóly 20—20 P segélyt kapjon megszorított szórványhíveinek gondozására.

5. Utasítja az anyaegyházakat, hogy költségvetéssel járuljanak hozzá szórvényaik gondozásához (fuvar, iratterjesztés), figyelembe véve az E. T. VII. t. c. 3. §. b. pontját is, a lelkipásztorokat pedig kötelezi a lelkiismeretes pásztorolásra, az egyházmegyei lap és vallásos iratok gondos kiszolgáltatására.

25. A missziói bizottság beterjeszti a tanyamisszióról szóló jelentést.

Egyetlen olyan egyházközségünk van, melynek határában tanyák vannak: Mohács. Itt 48 lélek él, istentiszteleti helyiségük nincs. Lelkipásztor két ízben kereste fel őket. Hitoktatás nem volt. Presbitérium fuvart adott és az iratterjesztésről gondoskodott. A helyzettérkép elkészült.

Közgyűlés a jelestést tudomásul veszi és az egyházkerületre felterjeszti.

26. Missziói bizottság beterjeszti a lelkészi továbbképző előadásokról szóló jelentését.

Az egyházmegye lelkészegyesülete Nyáry Pál tb. esperes elnöklete alatt tevékeny munkásságot fejtett ki a mult esztendőben. Három ízben egyetemlegesen, ezenkívül körönként több ízben gyűlt egybe, hogy továbbképezze magát a hitben és ismeretekben.

1941 október 5—6-án Harkányfürdön rendezett csendesnapokat. A 32 jelen volt lelkipásztor minden reggel és este az Ige mellé telepedett, hogy annak fényében tartson komoly önvizsgálatot és nyerjen erőt a szolgálatra. A bibliatanulmányozás vezetője Bereczky Albert budapesti lelkipásztor volt, de mindenki részt vett az elmélyítő hozzászólásban. Értékes előadásokat hallottunk a következő előadóktól az alábbi címeken:

Konrád György: Hogyan készülünk igehirdetésünkre?

Szabó Balázs: Ifjúsági munkánk a gyülekezetben.

Péter János: A lelkész felelőssége.

ifj. Nyáry Pál: Népfőiskoláink.

1942 március hó 10-én Pécselt időszerű tennivalók (leventeképzés, női munka, szórványgondozás, hadbavonultak és hozzátartozók lelki gondozása, vasárnapi iskola) megbeszélése volt a tárgysorozaton. Hőgye Mihály konventi lelkész a mai francia ref. egyház küzdelmeiről mondta el személyes tapasztalatait, Kovácsy József az egyházkerületi missziói előadók konferenciájáról és az egyházkerületi nőszövetség megalakulásáról számolt be. Allást foglaltak a lelkésztanítóóság intézménye ellen. Kiosztották az ORLE témákat.

Május 20-án dr. Ravasz László püspök úr személyesen jött közénk és dr. Nagy Sándor egyh. ker. tanácsos építő igehirdetése után „Kilátások” címen felejlthetetlen tanácsokat adott az egybegyűlt lelkipásztoroknak.

Lelkészi köreink működése elé a szigorú tél és közlekedési korlátozások gördítettek akadályokat. Ennek ellenére mindegyik működött, a mohácsit kivéve. Itt a nagy távolság és az öt közül az egyik lelkész magas kora és betegsége volt az akadály. A többi öt körzet működéséből kiemelkedik a harkányi és a vele szoros kapcsolatban álló siklósi kör tevékenysége. Hat összejeövetelén számos értékes előadás hangzott el, amiket beható megbeszélés követett. Ilyenek voltak: Gubacsi Gábor: Egyházi számadásainak elkészítése.

Gubacsi Gábor: Egyházhatósági jegyzőkönyvek szemléje.

Kálmán Farkas: Új énekeskönyvünk (ORLE téma).

Rúzsás Lajos: Miért van fájdalom? stb.

Nyáry Pál tb. esperes „Isten fegyverei” címen értékes utravalót írt honvédeknek, Mogyorós István peterdi lelkipásztor riadóelőadást tartott a baranyában folyó telepítésről, Gyenis János drávapalkonyai lelkipásztor cikksorozatát írt a Lelkészegyesületbe, Nagyréti József bogdásai, és Kovácsy József kistótfaluí és Hatvani Lajos besencei lelkipásztorok számos cikke látott napvilágot az egyházi lapokban, Lőrincze Géza sellyei lelkipásztornak prédikációs kötete jelent meg.

Közgyűlés a jelentést tudomásul veszi és az egyházkerületre felterjeszti.

27. A missziói bizottság jelenti, hogy az 1940. évi egyházmegyei közgyűlés 24. számú határozata alapján a Református Jövő című hetilappal kötött két éves szerződése lejárt. Mivel egyik szerződő fél sem óhajtja az egyességet megújítani, szabad kezét nyertünk lapunk további kiadására.

Javasolja az eredeti önálló egyházmegyei havilap kiadását Református Órálló címen. Erre vonatkozó költség előirányzatát a missziói költségvetés keretébe beillesztette.

Egyházmegyei közgyűlés a Református Őrálló című egyházmegyei havilap kiadását elhatározza, szerkesztésével Halász Imre esperes, Nyári Pál tb. esperes és Kovácsy József lelkész urakat megbizva és utasítja őket, hogy a lap engedélyezésére és kiadására vonatkozó intézkedéseket haladéktalanul tegyék meg, hogy a lap Kovácsy József felelős szerkesztésében és kiadásában lehetőleg november elsejére már megjelenhessék.

Az egyházakat kötelezi, hogy 15 napon belül jelentsék Kistótfalura, hogy minden ref. családot számítva (a szórványlakókat is) hány példányban járatták a lapot és példányonként egy évre 50 fillér előfizetési díjat költségvetésséleg biztosítsanak.

28. Lutár Tihamér páprádi lelkésztanító kéri lelkésztanítói díjlevelének szétválasztását, illetve külön lelkészi és külön tanítói díjlevél szerkesztését.

Egyházmegyei közgyűlés elvi akadályt nem lát fennforogni arra nézve, hogy a páprádi egyházközség olyan új díjlevelet szerkesszen, melyben megkülönböztetik, hogy az egyes tételek, milyen szolgálatért adatnak. Az így elkészített lelkésztanítói díjlevelet terjesszék a legközelebbi egyházmegyei tanácsulésé elé, melyet a közgyűlés felhatalmaz a megerősítésre.

29. A lelkipásztorok családi pótlékának megadóztatásáról Gyenis János drávapalkonyai lelkipásztor beadványt terjeszt egyházmegyei közgyűlés elé, melyben rámutat arra a körülményre, hogy lelkipásztorok általában, de különösen a sokgyermekes lelkipásztor családok adózás terén milyen hátrányos helyzetben vannak. Ugyanis a K. H. Ö. 16. §. 1. p. szerint a lelkipásztorok adózás szempontjából nem számítanak közalkalmazottaknak s így a családi pótlékuk is kereseti adóköteles. Ennek a megkülönböztető rendelkezésnek antiszociális volta a felemelt családi pótlék folyósításakor vált szembetűnővé és feltűnően hátrányossá. Ílymódon a segítségre szánt családi pótlék élvezete tetemes adóemelkedést eredményez és nagyobb családoknál a családi pótlékkal felemelkedett fizetés eléri a jövedelmi adóalap határát, tehát jövedelmi adó fizetésére is kötelessé válik. Ezen a méltánytalan helyzeten indítványozó szerint úgy lehetne segíteni, ha a törvényes rendelkezés kimondaná azt, hogy adózás szempontjából a lelkipásztorok is ugyanolyan elbírálásban részesüljenek, mint a közalkalmazottak, vagyis kapjanak felmentést a családi pótlék utáni adófizetési kötelezettség alól.

Egyházmegyei közgyűlés annak tudatában, hogy a református lelkipásztorok elsőrendű hazafias szolgálatukkal mindenkor értékes tagjai voltak a magyar nemzettestnek és a mai próbáltatásos időben is pásztori munkájukkal és sokszor igénybevetett közszolgálati tevékenységükkel nélkülözhetetlen közérdekű hivatást töltenek be, teljes mértékben indokoltnak látja és szükségesnek találja, hogy mindazon méltányos kedvezményben, amit adózás terén közalkalmazottak törvényszerint élveznek, részesüljenek a lelkipásztorok is. A családvédelem nemzetvédelmi fontos érdeke és nemes célkitűzésű alapgondolata is azt kívánja, hogy a családi pótlékban való részesülés ne jelentsen külön megterhelést épen azoknál a családoknál, ahol a gyermeknevelés és taníttatás súlyos gondjai között komoly segítséget van hivatva nyújtani. Ezért indítványozó lelkipásztor közérdekű javaslatát egyházmegyei közgyűlés a magáévá teszi s tiszteletteljes felterjesztéssel kéri Egyházkerületi Közgyűlést, eszközölje ki a Nagyméltóságú Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Úr által, hogy lelkipásztorok adózás terén azonos elbírálásban részesüljenek a köz-

alkalmazottakkal, tehát családi pótlékuk ne számítassék be a jövedelmük kereseti adóalap összegébe.

30. Gyenis János dráwapalkonyai lelkipásztor beadvánnyal fordul egyházmegyei közgyűléshez, melyben javasolja, hogy egyházmegyei közgyűlés az egyházkerületi közgyűlés közbenjárása útján terjesszen kérést a Nagyméltóságú Közellátási Miniszter Úrhoz, miszerint „mindazok az egyházi javadalmazások, akik megfelelnek a 3.600/1942. M. E. sz. rendelet 39. §. 10. pontjában foglaltaknak, vagyis akik fizetésük egy részét párbér címén buzában kapják, véssenek fel azok közé, kik a jövőben kék színű gabonajeggyel látandók el, aminek a birtokában a szükséges mennyiségű kenyérgabonájukat beszerezhessek.”

Továbbá azt is indítványozza nevezett lelkipásztor, hogy egyházkerületi közgyűlés az egyházmegye kérése alapján eszközölje ki a Közellátási Miniszter Úrnál, hogy Úrvacsorai kenyérre is engedélyezzen az 1000 lélekszámon aluli gyülekezetek lelkipásztorainak évi 60 kg., az 1000 lelken felüli egyházközségekben pedig évi 120 kg. buza őrlését, illetve finomlisztre való átváltását.

Egyházmegyei közgyűlés helyesnek ismeri el indítványozó lelkipásztor megállapítását, hogy mai gabonarendelet alapján épen a nagycsaládú és szerény javadalmazású lelkipásztorok kerültek méltánytalanul hátrányos helyzetbe, miért is indokolt a gabonarendeletnek javaslat szerinti módosítása: egyházunk hitélete zavartatlanságának biztosítása érdekében kívánatos általános intézkedéssel gondoskodni az úrvacsorai sakramentum kenyérrel való ellátásáról is, ami legcélszerűbben indítványozó javaslata értelmében oldható meg. Ezért egyházmegyei közgyűlés a beadványban foglalt mindkét indítványt a magáévá teszi s további bölcs és eredményes elintézés céljából tisztelettel felterjeszti Egyházkerületi közgyűlés elé.

31. A kistótfalui egyház presbitériuma beterjeszti egyházmegyei jóváhagyásra a II. sorszámú tanítói állás megszervezéséről szóló szabályszerű határozatát. A kistótfalui református népiskola II. sorszámú tanítói állásának megszervezését a Vármegye Közlöleti Szövetkezete által odatelepített Szabolcsmegyei családok nagyszámú tanköteles gyermekeinek beiskolázása teszi szükségessé. Az állás sürgős megszervezésére 2.644/1942. számú leiratában már Baranya vármegye Kir. Tanfelügyelője is felhívta iskolaszék figyelmét. Az állás javadalmazására presbitérium beterjesztett határozata és a mellékelt díjlevelek szerint egyházközség gondoskodik a mindenkori tanítói kezdőfizetés 10 %-ról és a törvényszerű lakáspénzről; Baranya vármegye Közlöleti Szövetkezete pedig szervezés esetén a tanítói állás fenntartási költségeihez évi 500 pengő segélyt helyezett kilátásba. A fizetés hiányzó részét fizeteskiegészítő államsegély nyújtáná és egészítené ki.

Egyházmegyei közgyűlés örömmel veszi tudomásul a kistótfalui egyház telepésekkel való gyarapodását s telepes egyháztagokat meleg szívvvel köszönti, a megnövekedett kistótfalui egyházközség további fejlődésére Isten gazdag áldását kéri. Köszönetet mond e helyen is Baranya-vármegye Közlöleti Szövetkezetének, hogy a kistótfalui telepes tankötelesek beiskolázását rendszeres segélynyújtásával kész támogatni. A tankötelesek számának megnövekedésével szükségessé vált II. sorszámú tanítói állás szervezését az E. T. I. tc. 76. §. b, (illetve a 112. §. k.) pontja értelmében jóváhagyja; díjleveleket az V. tc. 36. §. szerinti esperesi hitelesítés után presbitéri határozattal együtt végleges megerősítés céljából Egyházkerületi közgyűlésre felterjeszti; a tanítói fizeteskiegészítő államsegély

íránti kérvényt annak idején egyházmegye ajánlásával hivatalos uton a Nagyméltóságú Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Úrhoz továbbítja.

32. Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Az egyházmegye pécsi leánynevelő intézetéről a következőket jelentjük:

Beiratkozott az iskolába 285 rendes és 34 magántanuló. Ezek közül vizsgát tett 265 rendes és 34 magántanuló, összesen 299. 59-cel több, mint az elmúlt tanévben. Református volt közülük 137, evangélikus 25, baptista 3, római katolikus 92, ezek közül 19 magántanuló. Lelkész és tanító gyermeke 25 volt. A tanulmányi eredmény elég jó, általában közepes. A növendékek magaviselete szintén megfelelő, de elég sok hódol közöttük a külső divat túlkapasainak, ami nem is az ő hibájuk, inkább szüleiké, akik ezt megengedik és elősegítik. Általában a mai leánygyermeket nehéz animálni, eléggé hajlamosak az önmaguknak való életre s az önzésre.

Az iskolában volt német, rajz, zongora és ritmikus torna tanfolyam. Igen érdekes, hogy ezeket az órákat főképen a bentlakó növendékek látogatják. Látszik, hogy bennük sok a kulturális érdeklődés. Egyébként is református vallású gyermekeink kitűnnek intelligenciájukkal és más lelki kvalitásokkal, csak kár, hogy kevés bennük általában az ambicio arra, hogy 100 %-ig első legyenek. Szívesen meglepészenek a II. és III. hellyel.

A növendékek egészségi állapota jó volt. Az iskolában igen alapos orvosi ellenőrzés alatt állanak, minden növendék alapos orvosi vizsgálaton megy keresztül, a városi röntgenintézet átvilágítja tüdejüket és ha szükségesnek bizonyul, megfelelő szakorvosi vizsgálat is a rendelkezésükre áll.

Miután intézetünkben található Pécsen a legtisztább magyar típus, az intézet orvosa, ki fajbiológiával foglalkozik, a mi református növendékeinken végezte el ily irányú vizsgálatait, melynek eredményéről az iskola értesítőjében röviden beszámolt.

A növendékek jó szívvel megértették az idők hozzájuk intézett kíváncsiságait és sokat áldoztak katonáinknak és egy kis hadiárvét örökbe fogadtak. Kezüik munkája, a csuklővédők, a nyakbavalók, stb. Sok katonának enyhítette az időjárás okozta szenvedéseit. Reméljük, ha majd a helyzet több és nagyobb áldozatot kíván tőlük, azt is ilyen jó lélekkel fogják megtenni. Mert a mi növendékeinknek még egyelőre nagyon jó dolguk van és fogalmuk sincs arról, min mennek keresztül pl. a finn és holland gyermekek.

A tanári-kar jó egészségben a régi szorgalommal dolgozott. Új tagjai közül április elsején kivált állásából Kurucz Julia. Az igazgató indokolására főt. Püspök úr elbocsátotta az egyházkerület kötelékéből. Helyébe az igazgatótanács ideiglenesen Váncsa Julia tanítónőt bizta meg a tornaórák ellátásával. Betegség miatt tantestületi tagjaink nem hiányoztak. 8 napi szabadságon volt Szabó Lenke tanárnő Sárközy József alezreddessel kötött házassága után.

Az internátus is nagyon megtelt. Az új ház is kicsinynek bizonyult. A bentlakók állandó létszáma a 90 körül mozgott. Ez a szám a téli hónapokban, mikor nehezebb lett a vonattal való közlekedés, megnőtt. Volt még két félbentlakó és az intézetben étkezett 4 férfi egyetemi hallgató is. Így majdnem mindig 100 körül forgott azok létszáma, kiket el kellett látnunk, úgyszintén az intézet alkalmazottjait, tisztviselőit és személyzetét. — Az ellátás — mivel idejében be tudtunk mindent szerezni, zökkenést nem szenvedett és rendelkezésünkre állott minden nyersanyag, ami a tápláló és ízletes ételek elkészítéséhez szükségesek voltak.

Az internátus egészségi állapota jó volt, a gyermekek szépen fejlődtek és a kedélyállapotuk kifogástalan volt. Különös örömeinkre szolgáltak a felsza-

badult alsó Baranyából érkezett kis lányok, kik az elnyomott magyarság örömteljes hazaszeretetének levegőjét hozták magukkal. És ha nem is tudtak jól helyesen írni magyar nyelven, de többet tudtak Zrínyi Ilonáról és Dobó Katicáról, mint azok, akik mindig magyar nyelven beszéltek és tanultak.

Az internátust Borbély Ilona felügyelő tanár vezette. Segítő társai Nagy Kálózi Lili, Körri Teréz volt. Körri Teréz helyét később Inczédi Ilona töltötte be, majd Laczkovich Ida. Házvezetőnő nem volt. Ezt a munkakört lehet a legnehezebben betölteni, mert igen sok odaadást és meggondolást kíván. Az intézet orvosa dr. Barla Szabó Jenő gyermekmenhelyi igazgató volt.

A Vallás és Közoktatástügyi Minisztériumtól intézetünk a ház vásárlására, annak átalakítására és berendezésére 20.000 pengőt kapott. A tornaterem megépítésére pedig a testnevelési ügyosztály 15.000 pengőt engedélyezett, melynek első részlete meg is érkezett. Így az egyházmegyei elnökség elrendelte a tornaterem építését. Elkészült egy 18 méter hosszú és 8 méter széles, 5 méter magas terem, nagy öltözővel, szertárral, zuhanyozó és mosdó helyiségekkel. A teljes építése 32.000 pengőbe került, mi szakértők szerint igen kis összeg egy ilyen nagy terem elkészítéséhez. Hogy az építés közben adódott munkadíjakat fedezhessük az egyházmegye 4.000, Halász Imre esperes úr 2.000, Mándy György elnök 4.000 P kölcsönt folyósított. A tornaterem berendezéseért újból a testnevelési ügyosztályhoz folyamodtunk. Kérvényünk elintézés alatt van. Új, az I. Ferenc József ut 21. szám alatti ház 49.000—pengőnyi vételárából 24.000 pengőt lefizettünk, a hátralévő 25.000 pengőt a Délmagyar Kereskedelmi bank folyósította. Így az intézet váltótartozása ennél a banknál a régi 26.000 pengő tartozással együtt 51.500 pengő. Tanárfizetésekre továbbra is 48 %-os fizetésekiegészítő állami segélyt kapott intézetünk.

Az intézet pénztárforgalma a tornateremépítési és házvételi segélyek beérkezése folytán nagyon megnövekedett. Minden nehézség, drágulás, építkezés stb. dacára jól zártuk az évet, mert az internátus zárszámadása szerint a pénztármaradvány 160 pengő és 2 fillér, az egyéb rovatban pedig 150 pengő 41 fillér, összesen 310 pengő 43 fillér.

Az 1942/43. tanévet már sok nehézség között kezdtük meg. Miután Pécs városának iskoláit lefoglalták kórház céljaira, a tanker. kir. főigazgatóság a városi női ipariskolát intézetünkben helyezte el. Ez az elhelyezés, a nagyobb surlódások elkerülése végett az intézetnek sok lemondásába került, mert hisz mindig vigyáznunk kell, hogy vendégeink nálunk jól érezzék magukat, s a mellett anyagi áldozatba, mert bizonyos átalakítások elkerülhetetlenek voltak. Igaz, hogy ezek a munkálatok mind az intézet későbbi fejlődése érdekében történtek s amúgy is szükségesekké váltak volna előbb utóbb, még is most, mikor minden fillért másra kellene fordítani, szívesen eltekintettünk volna tőlük.

Az internátus és iskola teljesen megtelt. Annyi jelentkező volt az internátusban, hogy már augusztus elejétől kezdve elutasítottunk gyermekeket, így is minden létező helyet betöltve 97 bentlakó növendékünk van. A polgári leányiskolában 301 nyilvános tanuló van ezidőszent. Párhuzamos az első és a negyedik osztály. Összevont létszámmal tanítjuk tanker. kir. főigazgató engedéllyel a II. osztályt. A III. osztály létszáma is 60. Azonkívül nagyon sok magántanuló iratkozott be.

Igen örömdetes tény, hogy annyi túlkorú növendék iparkodik magának megszerezni a polgári iskolai bizonyítványt, de ugyanakkor bizonyos aggodalmat érzünk, hogy mit fog csinálni majd ennyi polgári iskolát végzett nő. Megmarad-e családja körében, végzi-e majd nemzete számára oly nélkülözhetetlen otthoni munkáját, vagy mind a szellemi proletárizmus amúgy is oly nagy seregét fogja növelni?

Ennyi a leánynevelő intézet elmúlt tanévéről s az idei megnyitásról. Istennek mondunk hálát azért, hogy vagyunk és hogy megengedte a növekedést. Azon vagyunk, hogy ez a növekedés reális alappal rendelkezze s ha akármit is hoz a jövő, bennünket készen találjon.

Mojsisovich Margit s. k.

igazgató.

Mándy György s. k.

elnök.

Javaelataink:

Javaeloljuk, hogy az internátusi ellátási díj, tekintettel a drágaságra, havi 60 pengő legyen és az internátusból való kimaradás évközben 3 havi felmondás után történjen,

hogy Borbély Ilona tanár 12 évi szolgálata elismeréseül helyettes tanárnak választassék és véglegesíttessék,

hogy Kellner Róbertné Birner Ibolya német-francia szakos tanár helyettes tanári minőségben véglegesíttessék,

hogy Váncsa Julia okl. tanítónő a folyó tanévben újra mint óraadó tanítson, torna és kézimunka órákat, egyben utasíttassék, hogy a polgári iskolai oklevelet szerezzze meg.

Az egyházmegyei közgyűlés kimondja, hogy

1. a leánynevelő intézet készpénzben fizetendő ellátási díja évi 600 pengő, egyházmegyei lelkész és tanító gyermekeké 400, s ha valaki évközben akar kimaradni az internátusból annak 3 hónappal előbb fel kell mondanía,

2. hogy Borbély Ilona internátusi felügyelőtanárt helyettes tanárrá választja s mint ilyent véglegesíti,

3. hogy Kellner Róbertné Birner Ibolya okl. középiskolai tanárt helyettes tanári minőségben véglegesíti,

4. hogy melléktárgyak tanításával megbizza Váncsa Julia okl. tanítónőt s egyben felhívja, hogy magánuton a polgári iskolai oklevelet szerezzze meg,

5. utasítja a tantestületet, hogy zsidó növendéket a megengedett %-on felül többet fel ne vegyen.

32/a. Ujonnan választott polgári iskolai tanárnők eskütétele:

Borbély Ilona és Kellner Róbertné Birner Ibolya polgári iskolai tanárnők a közgyűlés színe előtt a hivatali esküt letették.

33. Tanügyi jelentés.

A tanügyi bizottság bemutatja a tanügyi bizottság elnökének a református népiskolák 1941/42. iskolai évi állapotáról és működéséről szóló, a 214/1941. évi egyházkerületi határozattal elrendelt egységes kérdőpontok szerint készített jelentését.

A) Statisztikai adatok.

1—3. A gyülekezetek lélekszáma: 27.505. Fogyás: 206. (0.74 %).

4. Az összes ref. tankötelesek befogadására alkalmas iskolát tart fenn: 67 egyházközség. (Gyarapodás: 1. Kispeterd, lelkésztanítót választott.) A ref. tankötelesek részben befogadó iskolát tart fenn: 1 (Drávaszabolcs). Iskolát nem tart fenn 10 egyházközség (Drávaiványi, Gordisa, Kákics, Kémes, Kisharsány, Magyarbóly, Nagyharsány, Nagytótfalu, Pécs, Siklósnagyfalu).

5. Mindennapi iskolák száma: 68 (gyarapodás Kispeterd), továbbképző iskolák száma: 64 (gyarapodás Kispeterd és Babarc).

6. Tantermenként a tanulók létszáma 60-on alul van 59 tanteremben (85·6 %), fogyás 6; 60—80 növendék 10 tanteremben (14·4 %), emelkedés 6. Kemséről az iskolás gyermekek a tanítói állás évközi megüresedése miatt Luzsokra jártak át. A körfelügyelői jelentés Kemse tanköteleseinek statisztikai adatait Luzsoknál mutatja ki.

7. Iskola megszűnés, szervezés, átadás nem történt.

12. Iskolaépületek száma: 68. (gyarapodás Kispeterd).

13. Tantermek száma: 69. (Kemse üres.)

14. Hygiénikus szempontból megfelelő 59 tanterem.

15. Nem megfelelő 10 tanterem: Botykapeterd, Drávacsehi, Drávaszerdahely, Egyházasharaszti, Harkány, Kovácshida, Marócsa, Nagypeterd, Rádfalva, Sósvertike.

17—18. Tanszerekkel teljesen felszerelt tanterem: 3, hiányos 67 (Kemsét is belevéve.) Már itt megjegyezzük, hogy a tantermek teljes felszerelésére irányuló törekvésünk állandó s a múlt évben is jelentős pótlás történt, melyről megfelelő helyén szólunk.

22. Működött 44 férfi tanító (fogyás 2), 14 nőtanító (azonos), 6 lelkész-tanító (fogyás 2), 5 iskolában: Baranyahidvég, Drávacsehi, Hirics, Luzsok, Sámod, a tanítói állás betölthetatlensége miatt a lelkipásztorok tanítottak.

23. Mind a 69 iskolában fiúk és lányok vegyesen tanultak.

24—25. Alkalmazás szerint okleveles rendes tanító 64, (fogyás 4).

27. Kizárólag vallástanító 2 (Magyarbóly, Pécs).

29. Két osztályt tanított: 1 (1·5 %), 3 osztályt 1 (1·5 %), 4 osztályt 2 (3 %), 6 osztályt 36 (52 %), 7 osztályt 29 (42 %).

30. A 6—12 éves ref. tankötelesek száma: 1262 fiú, 1215 leány, összesen: 2477. Szaporodás: 141 (5·7 %).

32. A 6—12 éves ref. tankötelesek közül ref. felekezeti iskolába a felvételi napló szerint beiratkozott: 862 fiú, 807 leány, összesen: 1669. (67·4 %). Emelkedés: 1·35 %.

36. Más felekezeti iskolába járt: 4 fiú, 12 leány, együtt: 16. (0·64 %). Emelkedés: 0·24 %.

37. Állami vagy községi iskolába járt: 321 fiú, 291 leány, együtt: 612. (24·7 %). Fogyás 2·2 %.

38. Közép- és más hasonlófokú iskolába járt: 75 fiú, 105 leány, együtt: 180. (7·26 %). Emelkedés 1·8 %.

39. A négy címen járt összesen: 1262 fiú, 1215 leány, együtt: 2477. (100 %).

44. Református felekezeti iskolába járt más vallású fiú 596. leány 592, együtt 1188. Emelkedés 107.

45. A nem ref. iskolába járó tanulók vallásoktatásáról mindenütt gondoskodtak.

46. Az e célra fordított összeg egyházi forrásból 668 P (212 P-vel több), más forrásból 3446 (1814 P-vel több), összesen 4114 P, (2026 P-vel több).

47. A tanév 1 iskolában 8 hónapig (Marócsán, a tanítói állás megüresedése miatt), 4 iskolában 9 hónapig (Szaván és Siklóson a tanítók katonai szolgálata, Rádfalván és Túronyban a tanítói állás betölthetatlensége miatt), 62 iskolában 10 hónapig tartott.

48. A mulasztott félnapok száma 44.632 (emelkedett 6.780 félnappal). Az igazolatlanul mulasztott félnapok száma 2.631 (emelkedett 1.354 félnappal). Összesen: 47.263.

49. A továbbképzős ref. tankötelesek száma: 412 fiú, 432 leány, együtt: 844. Fogyás 72 (7·8 %). 0·2 %-kal több.

50. A továbbképzős ref. tankötelesek közül ref. továbbképző iskolába járt 205 fiú, 209 leány, együtt 414. (49 %). Fogyás 117.

51. Másjellegű továbbképző iskolába járt 78 fiú, 82 leány, együtt 160. (18·9 %). Fogyás 44.

52. Közép- és más hasonlófokú iskolába járt 129 fiú, 141 leány, együtt: 270. (32·1 %). Emelkedés 90.

53. A három címen járt összesen 412 fiú, 432 leány, együtt 844. (100 %).

58. Konfirmált tanulók száma: 155 fiú, 172 leány, együtt 327. Fogyás 26.

59. A tanév 7 hónapig tartott 15, 8 hónapig 18, 9 hónapig 23, 10 hónapig 8 iskolában.

60. A mulasztott félnapok száma: 3.134 (fogyás 191). Az igazolatlanul mulasztott félnapok száma 517 (emelkedés 114). Összesen 3.651.

61. A nem ref. iskolába járó tanulók vallásoktatásáról mindenütt gondoskodtak.

62. Az e célra fordított összeg egyházi forrásból 90 P, (emelkedés 90 P), más forrásból 120 P (kevesebb 200 P-vel), összesen 210 P.

63—64. Iskolafenntartási alap van 2 helyen (Magyarmecske, Okorág) 496 P.

65—66. Iskolai árva- és segélypénztár sehol sincs. (Fogyás 35·25 P.)

67. Fiú ifjúsági egyesület van 63 (szaporodás 12), leányegyesület 65 (szaporodás 14).

68—69. Ifjúsági könyvtár van 65 (változatlan) iskolában, nincs Botykapeterden, Nagypeterden, Marócsán. Tanítói könyvtár van 65 iskolában (szaporodás 4). Nincs az említett iskolában.

A református népoktatás fenntartására fordítottak a lefolyt évben:

70. egyházi jövedelemből 130.502 P. Emelkedés 26.620 P.

71. államsegélyből 80.396 P. Emelkedés 17.209 P.

72. községi vagy más alapból 19.654 P. Emelkedés 2.403 P.

73. összesen: 230.552 P. Emelkedés 46.232 P. 20·05 %.

Az iskolai beírási díjak elszámolása külön közgyűlési szám alatt kerül sorra.

B) Egységbefoglaló kép

az egyházmegye népiszkolai viszonyairól.

1. **Elhelyezés.** Az iskolaépületek belső elhelyezése mindenütt megfelelő, helye két egyházközségben nem a legszerencsésebb: Drávaszabolcson a kocsmával szemben, Hiricsen pedig a kocsmá mellett. A tanítás zavartalanságának veszélyeztetettségén kívül igen közélről érik a gyermekeket az iskola nevelő hatásával ellentétes hatások. A statisztikai kimutatás szerint (L. 15. rovatot) 10 iskola tanterme nem megfelelő. Ez azonban nemcsak ezt a rövid pár szót jelenti, hanem azt, hogy ezekben a tantermekben néhány száz magyar gyermek fonnyad 8 éven keresztül. Tudomásunk szerint mindegyik iskola-fenntartó kért iskolaépítési államsegélyt. Baranyahidvég hatóságilag lezárt tantermét és tanítói lakását még nem tudta felépíteni s emiatt a tanítás a folyó tanévben is a lelkészlakás egyik szobájában folyt. Drávafokon és Túronyban jelentős államsegéllyel új tanterem és tanítói lakás épült. A kemsei növendékek a tanév II. felében Luzsokra jártak át iskolába, tanítói állása betölthetetlensége miatt. A 7. osztállyal történt bővülés következtében a népesebb iskolákban zsúfoltság állt be s a múlt évi 4-ről 10-re emelkedett a 60-on fölüli létszámú tantermek száma. Pontosabb képet nyújtana az 50-en fölüli létszámú tantermek kimutatása, ha a statisztikai kérdőív erre lehetőséget adna. A 8. osztály megnyílása ezt a helyzetet még fokozza, pedig nem éreztelen a kérdés, hogy a 8 osztályú osztatlan iskolában mi lehet a létszám maximuma?

2. Felszerelés. Egyházmegyei Gondnok Úr Ónagyméltósága 100 pengő adományából Drávapiski és Vajszló iskolái térképek beszerzésével egyenlő részben pótolták felszerelésüket. Felszerelés tekintetében az iskolafenntartók is igyekeztek erejükhez mérten a hiányokat pótolni s összesítve azt jelenthetjük, hogy egyházmegyénk iskoláiban ez évben is sok pótlás történt. Mult évi közgyűlésünk 17 iskolát hiányzó és használhatatlanná vált térképeinek pótlására utasított. 10 iskolaszék a rendelkezésnek eleget tett, Okorág, Drávacsepely, Drávaszerdahely, Drávacsehi, Szava, Túrony, Máriagyúd iskolaszékei részére a rendelkezés megújítását kérjük. A Szolgálati Pragmatika alapján az iskolák 95 %-a még mindig hiányos felszerelésű, bár azok nagyobb részében a legszükségesebb felszerelési eszközök most már megvannak. A helyzetképet a kimutatások pontossága is lényegesen változtatná. Pl.: Adorjás, Cun, Garé és Rózsafa tantermei a statisztikai kimutatásban hiányos felszerelésűek, az iskolalátogatási jegyzőkönyv 15. pontja szerint pedig teljesen felszerelték. Nem tételezhetjük fel, hogy a látogatási jegyzőkönyv tévedne, ahol a hiányokat ki is kell mutatni. Dencsháza és Zaláta tantermeiben csak néhány szemléltető falikép, Becefa, Botykapeterd, Bogdása, Bogádmindszent, Hirics, Kisszentmárton, Piskó, Szaporca, Tésenfa, Drávaszabolcs, Matty, Rádfalva, Kistótfalu tantermeiben pedig csak fizikai felszerelés hiányzik. Ebben a helyzetképben nyer jelentőséget az az erőfeszítés, hogy egyházmegyénk iskolái felszereléseik pótlására 3 év alatt 6000 pengőn fölüli összeget fordítottak.

3. Tanítók. Egyházmegyénkben a lefolyt iskolai évben 64 okleveles tanító működött; 44 férfi, 14 nő és 6 lelkésztanító. Családi állapot szerint: nős 39, nőtlen 14, férjes 5, hajadon 5, özvegy 1. Rendes tanító 56, helyettesítéssel ideiglenesen megbízott 8. Pályázó hiányában egész iskolai évben üres volt 5 tanítói állás (Baranyahidvég, Drávacsehi, Hirics, Luzsok, Sámod), ezekben az iskolákban a rendes lelkipásztorok szükségből oklevél nélkül tanítottak. Fiúk és leányok minden iskolában együtt tanultak. A tanév folyamán hosszabb-rövidebb ideig 14 tanító teljesített katonai szolgálatot. A hadbavonult tanítókat mindenütt (Nagypeterden egész évben, Szaván 7 hónapig) a lelkipásztorok helyettesítették. Drávaszerdahelyen ugyanezen okból novemberig a lelkipásztor neje tanított, tiszteletreméltó buzgósággal. Piskó egész iskolai évben betegszabadságon lévő tanítóját a lelkipásztor helyettesítette. Túrony sem kapott tanítót s az adminisztrátor lelkipásztor, aki saját gyülekezetének lelkésztanítója, hetenként kétszer átment, hogy — a látogatási jegyzőkönyv szerint — „a gyermekek ne maradjanak egészen tanítás és nevelés nélkül.“ Nyilvánvaló, hogy törpe gyülekezeteink oktatásügye már ahhoz a vonalhoz közeledik, ahol választani kell a paragrafusok mindenhatósága, vagy az ügy mindenekfelettvalósága között. Az egyházmegyénket fenyegető tanítóhiánnyal az esperesi jelentés behatóan foglalkozik. Mi a megisméltetés helyett az illetékesek figyelmébe ajánljuk.

Tanítóink hivatástudatának ígéretes bizonyosságai mutatkoznak. A belmiszsiói munkákban tanítóink kivétel nélkül segítőkészek. A helyi közellátás vezetésével, a különféle összeírások, kimutatások, cséplési ellenőrzések végzésével teljesítik állampolgári kötelességeiket. Sok tanítónknak a szünidő nem adott pihenést. Tanítóink vezetésével csaknem minden iskola kivette részét a kaptárrendszerszerű selyemhernyótenyésztésből, melyeknek jövedelmét a legtöbb helyen iskolai célokra fordítják. A fronton küzdő katonák részére a legtöbb iskolában történt különféle gyűjtés. Önképzésre tanítóink nagy többsége gondot fordít, szakkönyvekkel ott is ellátja magát, ahol a tanítói könyvtár gazdagítására — különféle okok miatt — nem telik.

4. A tanév lefolyása. A tanév minden iskolában rendes időben meg-

kezdődött (Piskón szeptember 14-én, Bogdásán és Vajszlón szeptember 15-én, Sámodon szeptember 16-án) és a rendkívüli idők rendkívüli körülményei közepette is 62 iskolában 10 hónapig tartott a tanítás. Marócsán a tanítói állás megüresedése miatt 8, Siklóson (mindkét tanteremben) a tanítók katonai szolgálata miatt 9 hónapig tartott a tanév. Rendkívüli szünet volt tüzianyag hiánya miatt Dencsházán 1 hét, Magyarmecskén 10 nap, Drávapiskiben 12 nap, Vajszlón 6 nap, Vejtiben 1 hét. Zalátán 8 nap, Garéban 3 nap, Egyházasharaszti-ban 8 nap, Kistótfaluban 10 nap, Babarcon 4 nap, Peterden 10 nap. Járványos betegség miatt Dencsházán 1 hét, Drávapiskiben 10 nap. Tanítók betegsége miatt Csányoszróban 5 nap, Mattyon 20 nap. Állami összeírások miatt Cúnban 9, Kisszentmártonban 3, Kóróson 2, Vajszlóban 7, Zalátán 5 nap. Hivatalos elfoglaltság miatt Kisszentmártonban 10 nap. Nagycsányban a „Földindulás” c. színdarab Pécsen, majd Budapesten történt bemutatása miatt 10 nap. A tanítókat többi akadályoztatásuk esetében a lekipásztorok helyettesítették. Az iskolai évet mindenütt istentisztelettel nyitották, istentisztelettel és ünnepélyel zárták.

5. **Tanulmányi ügyek.** A körfelügyelők jelentései egybehangzóan lelkes nevelőmunkáról számolnak be. A külső körülmények zavaró hatásai nem hagytak nyomot az iskolai munkán és a tanév nyugodt menetének meg-megszakadása az eredményt nem befolyásolta. A hivatástudatból folyó lelkes erőfeszítés az ellentétes hatásokat kiegyensúlyozta, a folytonosság megszakadását kipótolta. Ha nem hagyjuk figyelmen kívül a VII. osztály beállításával megnőtt munkakört, akkor az osztatlan iskoláinkban végzett, általánosságban elismerésre méltó munkáról képet alkothatunk.

Főtiszteletű Püspök Úr 2025/1942. számú körlevele értelmében — tekintettel a készülő református tantervre és útmutatásra — az alsó tagozat tanításmeneteit f. évi augusztus hó 15-ig kellett volna tanítóinknak elkészíteniök. Miután a református tanításterv és útmutatás érthető okokból későbbben készült el, a helyi tanításmenetek elkészítésének lehetősége már az iskolai év tartamára esnék. Bizottságunk szeretné a szorgalmi idő nyugodtságát, de e munkálatok alaposságát is minél jobban biztosítani, mert úgy látja, hogy a VIII. osztályú osztatlan iskolá szorgalmi ideje ezzel már nem terhelhető, ezért azt javasolja, hogy az egyházmegyei közgyűlés tegyen felterjesztést az Egyházkerület útján az Egyetemes Konventhez a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Úrnál olyirányú közbenjárás iránt, hogy 8 osztályú osztatlan iskoláink tanítói úgy az alsó, mint a felső tagozat helyi tanításmeneteit szünidőben, tehát 1943. évi augusztus hó 15-ig készíthessék el. Bizottságunk ezt annyival is inkább indokoltnak látja, mert a folyó tanév a 8. osztályra nézve még kísérleti év, amellyik április 15-én befejeződvén, semmi gyakorlati szüksége és jelentősége nincs a tanításmenetek elkészítése május 31.-i időpontjának s a szorgalmi idő súlyos megterhelésének.

A református nyolcosztályos népiskola részére elkészült „Tanításterv és Útmutatást”-t alaposságánál, az anyagelrendezés tudományos és gyakorlati szempontjainak összhangzó érvényesülésénél fogva, örömmel és reménységgel köszöntjük. Nem hallgathatjuk el azonban az egyházamos tanítás 50 perces, osztatlan iskoláinkban tehát 25 perces, a kényszerű szünetekkel pedig még jobban megrövidülő, óratervével kapcsolatos aggodalmainkat, melyet az egyházamos tanítás következtében beálló zsúfoltság csak fokoz. Erre nézve e szakasz c) pontja részletesebb tájékoztatást ad. Mindkettő mutatja, hogy aggodalmaink nehezebbek, mint a múlt évi egyházkerületi népiskolai jelentésnek homályos tantermeinkben a délutáni órák miatti aggodalma. Azokban a nehéz kérdésekben, melyet a nyolcosztályos népiskola egyházmegyénk iskolái, tanítói

és iskolafenntartói részére felvet, a világítás kérdése mégis a legkönnyebb, amire egyébként előre vitt óra mellett kevésbé van szükség d. u. 4 órakor, mint reggel nyolckor. Iskoláink $\frac{2}{3}$ részében villanyvilágítás van.

Egyházmegyénknél évek óta érvényes határozata van arra, hogy az állami iskolafelügyelet látogatási jegyzőkönyveinek 1 példányát a tanügyi bizottság elnökének is meg kell kapnia. Ezek a jegyzőkönyvpéldányok egyre gyérebben érkeznek be s egyházmegyei felügyeletünk mind tájékoztatlanabb az állami felügyelet észleleteivel szemben. Ez a körülmény a nyolcosztályú iskolák indulásánál külön és különös jelentőséget nyer.

Mindenütt a konvent által kiadott tankönyveket használták. A tankönyvek használhatatlanságát (figyelemmel a 8 osztályra) csaknem mindegyik körzet felügyelői panaszolják. Az okorvidéki felügyelők ezt írják: „Véleményünk szerint a gyakorlati élet szempontjából a sikertelenség jegyében született meg a VII. osztály számára készített vallástani kézikönyv is. Bibliai lókus halmaz száraz feltálatásban. Theológiára készülő ifjak részére volna alkalmas előkészítő kurzus gyanánt. Túlhaladja a 13 éves serdülő gyermek értelmét és érdeklődési körét.”

A vallástanítás jó vezérkönyvét tanítóink türelmetlenül várják.

Nincs tudomásunk arról, hogy a f. évben mely iskolák nyitják meg a VII. osztályt, csak azoknak az egyháznak a névsorát ismerjük, melyekben a megnyitás a V. K. M. rendelet értelmében ez évben lehetőknek látszik. (Szám szerint 16.)

6. A tanulók száma és megoszlása.

a) *A létszám alakulása.* A 6—12 éves református tankötelesek száma 4·1 %-al emelkedett, a 13—15 éves tanköteleseké 7·9 %-al fogyott. A ref. tanköteleseknek 62·7 %-a járt református iskolába. A százalékszámot Pécs csökkentti, ahol 610 református gyermek, az egyházmegye összes tanköteleseinek 18·9 %-a nem református iskolába jár.

Középiskolába járt a tanköteleseknek 12·8 %-a.

Évközben kimaradt (nem tudjuk, mi okból), vagy meghalt (számukat nem tudjuk) a növendékek 3·7 %-a.

Felmentett, magántanuló, iskolahiány miatt beiskolázatlanul maradt, iskolakerülő, sem a mindennapi, sem a továbbképző iskolában nem volt.

b) *Felekezeti megoszlás.* A református felekezeti iskolába járó nem református tanulók iskoláink összes létszámának 37·3 %-át teszik ki. Emelkedés 107. (3·2 %).

c) *Osztályokban való eloszlás.* Egyházmegyénk 68 iskolája között osztott iskola nincs, részben osztott 2, osztatlan 66. Az osztályokban való eloszlás a következő (zárjelben a múlt évi): I. o. t. 328 (277), II. o. t. 271 (257), III. o. t. 275 (295), IV. o. t. 297 (286), V. o. t. 243 (243), VI. o. t. 216 (185), VII. osztályt statisztikai rovat hiányában csak két körzet mutatta ki, tehát nem teljes.

A 60-nál népesebb tantermek száma 3-ról 10-re emelkedett. Megjegyezzük, hogy a statisztikai kimutatása körfelügyelőknek ebben a tekintetben nem pontos, mert a 32. és 44. rovatok összesítése szerint még 3 iskolában (Egyházasharaszti, Nyugotszenterzsébet, Tésenfa) több a tanulók létszáma 60-nál. A statisztikai kérdőív 20-as csoportosítása miatt a megoszlás nehezebben áttekinthető. Pl. a 60—80-as csoportban iskoláink többségében a létszám 70-en felül van, a 40—60-as csoportban pedig igen közel a 60-hoz. Miután a statisztikai kérdőív a 7—8. osztály adatgyűjtő rovatai miatt úgyis átdolgozásra szorul, tisztelettel javasoljuk a 6. rovatnak „50-en alul” csoporttal kezdését és tovább tízes csoportosítással történő átdolgozását.

d) *Tanulmányi eredmény.* A körfelügyelők jelentéseit összefoglalva ismertetjük:

1. *Szigetvidék.* A háborús idők dacára is a tanítás minden iskolában különösebb zavar nélkül folyt. A 7—8. osztály nehéz feladat elé állítja a tanítókat is, meg az iskolafenntartókat is. „Tanítóink az osztatlan iskolában alig bírják az idegölő munkát. Mellékfoglalkozásokkal is túlterhelik őket. Itt-ott a tanterem is szűknek bizonyul. Szerintünk az lenne a gyökeres megoldás, ha az iskoláinkat két tanerősekké szerveznék át; ez meg a tanítóhiány miatt alig megoldható.” A tankönyvek használhatatlanságát panaszolják. Tanítók a hazafias munkából derekasán kivették a részüket. Dencsházán, Nyugotszenterzsébeten, Nagyvátyon, Rózsafán a tanulók nagyobb mennyiségű selyemhernyót tenyésztettek, Becsfán negyed hold ricinust vetettek. A nagypeterdi vezető körjegyző, bizottságunk tagja, dicséretesen azon munkálkodik, hogy körjegyzősége iskoláinak szegény tanulóit a községek is segítsék, költségvetésük erejéhez mérten. Becsfán a komoly elmélyüléssel végzett munkának áldásos eredménye látható. Imádkozás és éneklés kedves, természetes. Tanító a jellemnevelésre is nagy gondot fordít. A tanidő kihasználása mintaszerű. A 7. osztály anyagát példásan elvégezte. Az adakozásra is súlyt helyez. A tanulóknak külmisziói perselyük van. Gazdag képgyűjtemény áll a tanulók rendelkezésére. Kispeterden lelkésztanító működik teljes odaadással. A vallástanítás az egész vonalon elmélyülő. Az I. osztályban szépen kapcsolják a hangokat, a tartalmat is megértik. Az olvasás a többi osztályokban felfelé haladva fokozatosan gördülékenyebb. Kézimunka jobban felkarolandó. A földrajznál felszínre hozza a vidék történelmi nevezetességeit, ennek kapcsán hazafias érzelmeket támaszt s ezek elmélyítéséről nyomban gondoskodik. Módot nyújt a gyermekeknek arra, hogy szemléleteikről, megfigyeléseikről beszámolhassanak. Botykapeterd tanítója alkalmat ad a gyermekeknek arra, hogy az elolvasott résszel összefüggő gondolataikat, érzelmeiket elmondhassák, amiket a gyermek környezetével és életével kapcsolatba hoz. A számolásnál a tanulók cselekvően vesznek részt a feladatok megoldásában. Földrajznál tiszta képet nyújt a táj földrajzi helyzetéről, adottságáról, népéről, annak foglalkozásáról, szokásairól, nemzeti jellegzetességéről. Türelemmel meghallgatja a gyermekeket, ha mondanivalójuk van. Nyugotszenterzsébeten a tanítónő hosszú éveken keresztül magas színvonalon tartja iskoláját. Egyházas egyéniség. Jelentés különösen kiemeli az egyházi énektudást. A helyesírás tanítása közben a gyermek beszédszervén kívül más érzékszervét is munkába állítja. Számolásnál főként természetes szemléltető eszközöket használ. Nagyváty iskolája sok változás után ügybuzgó tanerőt kapott. A gyermekek biztosan és szépen énekelnek. Olvasásnál a tanító ügyesen alkalmazkodik a gyermek érzelmi és kedélyvilágához. A szövelemző írás eseteiben alkalmaztatja a szóbontási módot. Földrajznál a vidék terményeit, készítményeit vonatkozásba hozza a szülőfölddel és az országgal. Dencsházán lelkes és jóindulatú tanító kezén minden rendben. Földrajzi nevek gyűjtése által gondoskodik a nyújtott ismeretek megrögzítéséről. Katádfán a gyermekek idejében rászoknak a tiszta, helyes, folyékony és olvasható írásra. A fogalmazásnál felkelti a gyermek önbizalmát, kezdeményező kedvét. Éneklésnél némi begyakorlás szükséges, dolgozatok gondosabban javítandók. Rózsafán a tankönyvszerűségnek nyoma sincs. Jellemnevelésre nagy gondot fordít. A bibliai jártasságban a gyermekek igen ügyesek. Az olvasás megkedveltetésére a tanító a gyermekek közt magánolvasmányokat oszt ki. Történelemtanítás alkalmával a tanító azoknál a mozzanatoknál megáll, ahol a gyermek cselekvését előtérbe állíthatja. Nagypeterden a katonai szolgálatot teljesítő tanítót egész évben a lelkipásztor helyettesítette. Elhelyezés nem jó, mert a tanulók jobbról és hátulról kapják a világosságot. A gerendás mennyezetet kívánatos lenne kicserélni.

Az oktatás egészségtanára gondot fordít. A nyelvtények szemléltetéséhez helyesen választja a példamondatokat. A gyermekeket helyes ítéletalkotásra szoktatja.

2. Okorvidék. Dráva-fok, Markóc, Sellye tanítói katonai szolgálatot teljesítenek. Bogdásán a tanító 1 évi nyugdíjbanlét után vállalta a tanítást. Igyekezett a munkát hűséggel, eredményesen végezni. Gyermekek nagy része élénk érdeklődéssel, értelmes felelettel tett bizonyosságot a tananyagban való jártasságáról. Sósvertikén a tanítónő és a gyermekek közt a kapcsolat közvetlen. Gyermekek önállóan gondolkoznak és feleleteik a tananyag átéléséről tanuszkodnak. Csányoszároban a hűséggel és lélekkel végzett magvetés gazdag aratását szemléltette bizottság. Tanítónő a gyermekekkel szeretetteljes fegyelmező hatással foglalkozik. A gyermekek imádkozási és éneklési készsége fejlett. Páprádon 23 iskolaköteles közül 3 a református. Lelkésztanító a tananyagot igyekezett elvégezni. Valláserkölcsei nevelés eredményes. Besencén lelkésztanító szép munkát végzett. Az iskola értelmi és valláserkölcsei színvonala kimagasló. Egyes tárgyakban (történelem, földrajz, számolás-mérés) a növendékek meglepő jártasságról tanuskodtak. Gyöngyfán a tanterv szellemében elmélyedő munka, módszeres készség és szorgalom jellemzi a lelkésztanító működését. Vallás-tanítás református keresztyén személyiségek kialakítását célozza. A gyermekek bibliai jártassága meglepően fejlett. Magyarbecskén már az I. osztályosok önállóan énekelnek. A teljes szolgálati idővel nyugalomba vonult tanító régi szolgálati helyén készséggel vállalta március óta az átváltás miatt megüresedett iskolában a helyettesítést s azt nagy szeretettel felfokozott türelemmel kitűnően végezte. Bogádmindszenten a tanulók vallástani ismerete jóval több a könyvekből szerezhető értelmi tudásnál. Ritmikus éneklésük biztos, eleven. Rend, fegyelem, ügykezelés példás. Okorágon az utóbbi 1—2 évben alig lehetett mosolygós arcokat látni, most pedig az örömtől csillogó arcu, beszédes gyermekek élénk mozdulatairól a f. évtől működő tanítónő helyes nevelő munkájára lehet következtetni. Marócsán a május óta ideiglenes megbízatással működő tanítónő munkája a szorgalom és jóindulat jégében indul.

3. Ormányvidék. „Bár a tanítóknak sokat kellett fáradni, míg szilárd akarattal urai tudtak maradni a nagy kötelesség nagy anyagának, mégis csaknem minden esetben az öröm és megelégedés hangján szóltak ők, a legilletékesebbek, a magyar kultúra erősödéséről a nyolcosztályú elemiiskolával kapcsolatban. Minimális szükségletnek tartják a felső tagozat hét-nyolc hónapos szorgalmi idejét, mert csak így lehet jó begyakorlással alapos munkát végezni. Megoldhatatlannak látszik azonban a feladat, ha sok a növendék.” Adorjason a tapasztalt eredményen a tanítónő gyakorlati életre nevelése látszik meg, különösen a leánynövendékek kifogástalan kézimunkáin és háztartási ismereteiben. A mérési ismereteknél kevés kívánni valót találtak. Cunban Isten-és hazaszeretetre nevelés jellemzik legfőképpen a tanító munkáját. Bele tudja élni magát a gyermekek lelkivilágába. Ami csekély hiány mutatkozik, az a szigorú tél miatt a tanyai gyermekek sok mulasztásában leli magyarázatát. Drávapiskiben a segédlelkész, mint h. tanító, a kezdet nehézségeivel küzd. Az anyag ismeretében kapkodás, bizonytalanság jellemzi. Mintha idegen lett volna saját tanítványai között. Kísszentmártonban imádságos lelkű, szeretőszívű tanító a legegényibb módszerrel végzi a tanítás munkáját. Nincs kérdés a tananyag határán belül, melyre ne a legpontosabb feleletet kapná a kérdező. Hívó keresztyén életeteket épít fel. A történelemismeret szinte az oknyomozó történetismeret síkján mozog. Kóróson a tanító kifogástalan módszere, rátermettsége a legszebb eredményt érte el. A vallásos és hazafias nevelés végig vonul az összes tantárgyakon és lelke azoknak. Nagycsányban a gyermekek elevensége, talpraesett feleletei a komoly munka bizonyítékai. Szaporca tani-

tója a nagylétszámú iskolában nehézségekkel küzd. Munkáján bizonytalanság látszik. Magyarázataát abban találják, hogy a tanító működésének folytonosságában nagy szakadás volt s az újrakezdés feladata próbára tette. Imák, énekek nagyobb körültekintéssel, történelem több gondnal tanítandó. Tésenfán tanítónő és növendékek közt megnyilvánuló szeretet tölti meg a légkört s biztosítéka annak, hogy az iskolai oktatás és életre nevelés fundamentuma lesz az egyén jövőendő életének. Vajszló kezdő tanítója nagyon szép eredményt ért el. Tanító kérdései biztosak, tanulók feleletei határozottak. Vejtiben a tanulók évközben gyakran változnak s emiatt a tanító munkája súlyosbodik. Tanítónak úgy a módszere, mint a készsége és egyénisége, a jó tanítót bizonyítja. Zalátán a tapasztalatokban gazdag tanító utolsó szolgálati évében tehetségét és erejét megfeszítve szép eredményt mutatott fel. Baranyahidvégen, Hircsiben, Luzsokon, Piskón és Sámodon a gyülekezeti lelkipásztorok tanítottak tanítók hiányában, tiszteletre méltó bűzgósággal és szép eredménnyel.

4. *Bőközi-kör.* A nyolcosztályú iskola tekintetében ennek a körzetnek tanítói nincsenek egy véleményen. A többség alaphangja ebben a kérdésben elégedetlenség és panasz a nehézségek miatt. A körfelügyelőknek pedig az a megfigyelése, hogy a 7. osztály nem mulja fölül a 6. osztály tudását, magatartását. Szóvá teszi a nyolcosztályú iskolával kapcsolatban a lelkésztanítók munkakörének rendkívüli megnehezédését. Drávacsepelyen a tanító szeretetteljes magatartása a gyermekek iránt szembetűnő. Példásan rendben tartott naplók irányítják rá a figyelmet a buzgó, szorgalmas, hivatott pedagógusra. Drávaszerdahelyen feltétlenül szükséges iskolai szekrény beszerzése, a példásan vezetett naplók megőrzésére. Tanító a gondolkodtatásra alkalmat ad. A számolás tanítására nagyobb gondot fordítson, gyakoroltassa a bennfoglalást és az egyszeregyet. Kovácshida tanítója a reáltárgyak iránt érzett nagyobb felelősséget. Nagy kár, hogy a vallásos nevelés nem mutat olyan eredményt, ami a felekezeti iskola tanítójától joggal elvárható. Drávaszabolcs tanítója mindenben mintaszereuen munkálkodik. Ipacsfa tanítója kiforrott módszerrel dolgozik. A vallásoktatásra különösen nagy gondot fordított. Igen szükséges lenne, hogy a nevelő munkát megfelelő tanterem elősegítse. Csarnota lelkész-tanítójának nevelői hatása szembetűnő. Minden tárgynál érezhető a nevelői cél, egyházas érzésű, hazaszerető állampolgárok nevelése. Garé lelkész-tanítója szorgalmasan dolgozik. A külső rendet látogatók nem találták kifogástalannak, de azzal nyugtatják magukat, hogy látogatásuk közvetlenül a tavaszi nagy-takarítás előtt történt. Rádfalván ideiglenes helyettesi minőségben nyugdíjas tanító igyekezett arra, hogy az iskolában minél szebb eredményt érjen el. Drávapalkonyán az elért eredmény nagy szorgalomról tanuskodik. A munka annyira lekötötte a tanító figyelmét, hogy a meszeletlen falakban és a kályha tisztátalanságában nem vette észre a tisztaságra való nevelése nagy hátrányait. Az iskolaszék nagyobb felelősséget érezhetne eziránt. Terehegy tanítója igyekszik a vallásos érzést növendékeiben elmélyíteni. Bizottság az iskolában jókedvű, mosolygó, értelmes gyermekereget talált. Harkányban egyházas nevelés, nagy szorgalom, hozzáértés ömlik el azon a munkán, melyről a bibliát jól ismerő, mosolygó arcú, tiszta ruházatú gyermekek szép eredménnyel számoltak be. Márfa iskolája a szokott magas színvonalat mutatja. Diósvizlón értékesen használta fel tanító a református nevelés érdekében azt az erőt, mely a más vallású növendékeknek iskolájából történt kivonulásával felszabadult. Drávacsehiben, Szaván és Turonyban gyülekezeti lelkipásztorok tanítottak, tanító hiányában, ügyszeretettel, szorgalommal és szép eredménnyel.

5. *Siklósvidek.* Egyházasharasztiban a vizsgálat eredményén meglát-szott, hogy tanítója osztott iskolától jött. Osztatlan iskolájában nem tudott

eredményesen működni. Az eredmény igen gyenge. A növendékek tárgyi tudása nem biztos. Az írásbeli dolgozatok külalakja rendetlen. A tisztaságra és javításra nagyobb gondot fordítson. A mattyi iskola tanítójának egy évi szorgalmas munkája iskoláját a legjobbak közé emelte. Máriagyúd tanítónője igen szép munkát végzett. A testgyakorlás is elsődrendű. Kistótfalu tanítója a töle megszokott alapos munkát végezte. Beremend, Old, Siklós (mindkettő) és Bisse tanítói katonai szolgálatot teljesítettek.

6. *Mohácsvidék.* Peterden a lelkésztanító vallásos és hazafias szellemben nevelt tanítványainak tárgyi tudása szép. A gyermekek nem holt betűket tanulnak, hanem történeteket élnek át. Belvárdgyulán tanítónő lelkiismeretes munkát igyekszik kifejezni, tanítványai fegyelmezettek, de félénkek, szűkszavúak. Mindez elsősorban a tanítónő bátortalan magatartásából fakad. Igyekezzék iskolájában bátrabban, több önállósággal, családiasabb légkört teremteni. Babarcon lelkésztanító kiforrott jó módszerével a gyakorlati életre nevel. Mohácson az alsó tagozat katonai szolgálatot teljesítő tanítóját kollégája helyettesítette, mert a felső tagozat ekkor már levizsgázott. A gyermekek minden ténykedéséből megnyilvánuló gyakorlati segítő szeretet arra mutat, hogy a tanító nevelő munkájában igen jól használta az oktatás eszközét. Kölked tanítója a látogatók megfigyelése szerint lelkiismeretes és a múlt évekkel szemben sokkal eredményesebb munkát végzett. Tanító neje a nőnevelés keretében tevékenykedik dícséretes szorgalommal.

Beszámolónk végén szeretettel és imádsággal emlékezünk azokra a tanítóinkra, akiknek életük magasztos feladatában a tudománnyal küzdést egy időre a fegyverrel küzdés váltotta fel.

Minősítették 59, katonai szolgálatuk miatt nem minősítették 10 tanító működését. *Kitűnő:* Babarc, Becefa, Besence, Bogádmindszent, Cun, Csarnota, Csányoszló, Dióviszló, Drávaszabolcs, Gyöngyfa, Ipacsfa, Kisszentmárton, Kistótfalu, Kórós, Kölked, Magyarmecske, Matty, Márfa, Máriagyúd, Mohács, Nagycsány, Nyugotszenterzsébet, Okorág, Peterd, Rózsafa, Sósvertike, Tésenfa, Vajszló. Összesen: 28 (47.5 %). *Jeles:* Adorjás, Belvárdgyula, Botykapeterd, Dencsháza, Drávacsehi, Drávacsepely, Garé, Harkány, Katádfa, Kispeterd, Nagypeterd, Nagyváty, Rádfalva, Szava, Vejti, Zaláta. Összesen: 16 (27.1 %). *Jó:* Baranyahídvég, Bogdása, Drávapalkonya, Drávaszerdahely, Egyházasharaszti, Hirics, Kovácshida, Luzsok, Páprád, Piskó, Szaporca, Terehegy. Összesen: 12 (20.4 %). *Elégséges:* Dráwapiski, Marócsa, Sámód. Összesen: 3 (5 %).

e) *Mulasztások.* A mindennapi iskolában az igazoltan mulasztott félnapok száma 44.632 (6.780 félnappal több a múlt évinél), az igazolatlanul mulasztott félnapok száma 2.631 (emelkedett 1.354 félnappal). Összes mulasztás 47.263 (emelkedett 8.134 félnappal). Igen sok. Okait csak a szigetvidéki körfelügyelők keresték: lábbeli hiány, rendkívüli tél, járványos betegség. Feltételezzük ugyanezeket az okokat a többi körzetben is. Azonban igen érdekelne bennünket, hogy az igazolatlan mulasztásokat mi okozza? Erre sehol nincs felelet. A továbbképző iskolák igazolt mulasztásai 191-el apadtak, az igazolatlan mulasztások ellenben 114 félnappal emelkedtek. Itt a mulasztott félnapok száma összesen 3.651. Egy tanulóra eső igazolt mulasztás 15.7 (emelkedés 1.8), igazolatlan mulasztás 0.9 (emelkedés 0.4) félnap.

f) *Magaviselet, fegyelmezés.* A növendékek magaviselete és fegyelme minden iskolában kedvező. A jelentések erre vonatkozóan egyébről említést nem tesznek.

7. *Ifjúsági egyesületek.* A fiú ifjúsági egyesületek száma 63-ra (12-vel), a leányegyesületek száma 65-re (14-gyel) emelkedett. A statisztika itt kimu-

tatta a más jellegű iskolákkal bíró egyházközségek egyesületeit is, tehát ez a szám 81-ből értendő. Arról azonban még mindig nem tudunk, hogy ezeknek az egyesületeknek valóban a tanköteles növendékek-e a tagjai?

8. Iskolai ünnepélyek. Az iskolai ünnepélytartások láza csökkent. Legkevesebb 3—4 iskolai ünnepélyt mindenütt tartottak (Adorjás 11, Garé 9), október 31-ét azonban Garé elfelejtette megünnepelni, ugyanígy Becefa, Botykapeterd, Nagypeterd, Nagyváty, Bogdása, Sósvertike, Marócsa, Nagycsány, Piskó és Tésenfa iskolái is.

9. Szülői értekezletek és szülői látogatások. A körfelügyelői jelentések szerint legalább a két kötelező szülői értekezletet minden iskolában megtartották, a tanítók a szülőket látogatták, az iskolás gyermekeket otthonaikban felkeresték. A megbeszélések tárgyköréről, az értekezletek lefolyásáról a jelentések bővebb adatokkal nem szolgálnak. Reméljük, hogy ez a szüksézsavúság e tekintetben is rendet jelent.

10. Egészségi állapot. Iskoláink 10 tanterme egészségi okból nem megfelelő. Mindegyik iskola kért építési államsegélyt. Járványos betegség miatt két iskolában (Dencsháza és Dráwapiski) volt 17 nap rendkívüli szünet. Betegség miatt 2 tanító (Csányoszró és Matty) 25 napot mulasztott. A tanterem tisztasága tekintetében nagyobb kifogást Dráwapalkonyán említ a jelentés. Az egészséges ivóvíz megoldása baranyai falvainkban halaszthatatlan. Az árnyékszékek nagy mértékben kifogásolhatók. A tantermek zsúfoltságával már foglalkoztunk. Jó lenne tudni az évközből meghalt tanulók számát, ha a statisztikai kimutatás külön rovata ezt lehetővé tenné.

11. Tanulók ellátása. Vonatkozással a 206/1941. évi egyházkerületi közgyűlési határozatra, szeretnénk a jövőben a jelentésekből adatokat kapni arra nézve, hogy a tanulók maguk közt gyakorolták-e a jótékonykodást és hogyan? A szegény tanulókról történt-e gondoskodás és hogyan? Annyit tudunk, hogy karácsonyfaünnepélyt sok iskolában tartottak s ezt több helyen a szegény gyermekek megajándékozására felhasználták. Tejakció, szegény gyermekek ingyen ebéddel ellátása sok községben folyt, de ebben volt-e része iskolának és növendékeknek? A tanulók Belvárdgyulán, Rózsafán, Szaván és Vajszlón voltak tankönyvekkel és írószerekkel hiányosan ellátva. Emlékezetbe idézzük e helyen a nagypeterdi körjegyző úr ismertetett kezdeményezését s a kitérő példát követésre ajánljuk.

12. Könyvtárak állapotáról külön közgyűlési szám alatt kimutatást kell adnunk. Ifjúsági és tanítói könyvtár Botykapeterden, Marócsán és Nagypeterden nincs. Kölcshónkönyvtárral Bogádmindszent és Páprád nem rendelkezik.

13. Az iskolák anyagi körülményei. Az iskolafenntartók a református népoktatás fenntartására egyházi jövedelemből 130.502 pengőt fordítottak. Egy református lélekre 4·7 P esik. (Emelkedés 0·91 P). Egy református növendék iskoláztatására 74·3 P esik, ebből 42·4 pengőt az egyház, 25·2 pengőt az állam és 6·7 pengőt a község visel. Az összes fenntartási költségek 56·6%-át az egyház, 34·8%-át az állam, 8·6%-át a község hordozza. Tanítóink helyi javadalmának kiszolgáltatása tekintetében panasz nem merült fel.

14. A felügyelet kérdése. Az egyházi iskolafelügyeletnek a 234/1941. sz. konventi határozattal életbe léptetett „Felügyeleti Szabályzat” (1941. évi konventi jegyzőkönyv 5. sz. melléklet) értelmében történő átszervezését egyházmegyei közgyűlés oldja meg.

Fentiekben előterjesztett jelentésünk elfogadását mély tisztelettel kérve, maradok a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlésnek alázatos szolgálja

Garbai Imre s. k.

a tanügyi bizottság elnöke.

Egyházmegyei közgyűlés

1. a jelentést tudomásul veszi és az egyházkerület elé terjeszti;

2. egyházmegyei Gondnok Úrnak az iskolai felszerelések pótlására nyújtott adományáért köszönetet mond;

3. felhívja Drávacsehi, Drávacsépe, Drávaszerdahely, Máriagyűd, Okorág, Szava és Turony iskolaszékei, hogy hiányzó vagy használhatatlanná vált térképeiket halaszthatatlanul pótolják s erről Esperes Úrnak november 15-ig jelentést tegyenek;

4. a 60 tanulónál népesebb 8 osztályú osztatlan iskolákban a váltakozó tanítást rendeli el;

5. miután a „Református Tanításterv és Utmutatás“ késői megjelenése miatt a tanításmenetek elkészítése már a szorgalmi időre esnék, ami a nyolcosztályos osztatlan iskola tanítóját súlyosan terhelné, de azért is, mert a folyó iskolai év a 8. osztályra nézve még kísérleti év, egyházmegyei közgyűlés az Egyházkerület útján felterjesztést tesz az Egyetemes Konventhez oly irányú közbenjárás iránt, hogy a nyolcosztályos osztatlan iskolák tanítói helyi tanításmeneteiket 1943. évi augusztus hó 15-ig készíthessék el; egyben felterjesztést tesz a Konventhez egységes tanmenet, órarend és tankönyvjegyzék nyomtatványívek oly időben történő kinyomtatása érdekében, hogy a fenti ügyiratokat tanítóink már azokon készíthessék el;

6. az egyházmegyei iskolafelügyeletet a 234/1941. számú konventi határozattal életbe léptetett Felügyeleti Szabályzat alapján a következőképpen szervezi át: az eddigi 6 iskolakört a mohácsi és siklósvideki körzet egyesítésével 5 iskolakörre vonja össze; egyházmegyei népiskolai felügyelőknek megválasztja a szigetvidéki körben Szigetváry Sándor becefa tanítót, az okorvidéki körben Zeke Gyula gyöngyfai lelkész tanítót, az ormányvidéki körben Szabó József kisszentmártoni tanítót, a bőközi körben Szabó Gyula márfai lelkész tanítót, a siklósvideki körben Mogyorós István peterdi lelkész tanítót; a Felügyeleti Szabályzat 55. §-a alapján egyházmegyei közgyűlés a szabályzatban az esperesre ruházott kötelességek teljesítését Esperes Úr óhajának megfelelően átruházza az egyházmegyei tanügyi bizottság elnökére; a tanügyi bizottság népiskolai előadójául közgyűlés Zeke Gyula egyházmegyei népiskolai felügyelőt választja meg;

7. újra elrendeli, hogy az állami tanfelügyelet látogatási jegyzőkönyveinek 1 példányát az iskolaszékek a tanügyi bizottság elnökének a látogatás megtörténte után haladéktalanul küldjék meg;

8. felmerült panaszokból kifolyóan figyelmezteti az érdekelt iskolafenntartókat az Egyetemes Konvent 144/1939. sz. határozatára, mely szerint „az iskolafenntartók által alkalmazottaik részére az országos törvényben meghatározott tűzharcos hadipótdíj megadása erkölcsi kötelesség“;

9. nyomatékosan felhívja az iskolaszékek figyelmét az iskoláztatási kötelezettség 9. évfolyamának szabályszerű megszervezésére és a szorgalmi idő pontos megtartására;

10. az esperesi jelentésre vonatkozóval a kebelbeli iskolák V—VI. osztályának szorgalmi idejét 10 hónapban, a VII—VIII. osztály legkisebb szorgalmi idejét pedig 7 hónapban állapítja meg,

mert csak így remélheti a nyolc osztályú iskolától a nevelői munka fokozását;

11. miután a körfelügyelői értekezletekről szóló jelentést a tanügyi bizottság jelentése kell, hogy magában foglalja, kéri az egyházkerületet, hogy tekintsen el a külön jelentésadás kötelezettségétől;

12. felterjesztést tesz az Egyházkerület útján az Egyetemes Konventhez a statisztikai kérdőíveknek a nyolcosztályú népiskolával kapcsolatos szükségszerű átdolgozása tárgyában; egyben a kérdőív 6. rovatának 50-től kezdődő és tovább tízes csoportok szerint tagozott átdolgozását, valamint a 74. rovatnak a beírt, felmentett, díjfizetésre kötelezett tanulók számát tartalmazó rovatokkal történő kiegészítését kéri; ez utóbbi esetben megszűnhetnének a beírási díjak külön szám alatt történő táblázatos kimutatása, ami a közgyűlési jegyzőkönyveket sok iskolával bíró egyházmegyékben amilyen költségesen, olyan fölöslegesen duzzasztja;

13. nyomatékosan felhívja az iskolafenntartókat az iskolai tűzifa idejében történő beszerzésére, amire a mai rendkívüli körülmények közt is megvan a lehetőség, mert a tűzifahiány címén adott reudkívüli szüneteket a jövőben felülvizsgáltatja;

14. Botykapeterden és Nagypeterden ifjúsági és tanítói, Bogádmindszenten és Páprádon kölcsönkönyvtár létesítését, az iskolai beírási díjak rendeltetésszerű felhasználásával elrendeli.

15. a f. iskolai évre a B. évfolyam anyagát rendeli el kötelező feldolgozásra;

16. hosszú évek óta kitűnő nevelői és egyháztársadalmi munkásságukra tekintettel Káta József sellyei, Szigetváry Sándor becefai, Szabó József kisszentmártoni, Soós Gusztáv kistótfalui, Vecsey Sándor diósvizslói, Topscher Vilmos mohácsi, Szalay János kórósi tanítókat igazgatói címmel való kitüntetésre az egyházkerületre felterjeszti.

34. A tanügyi bizottság jelenti, hogy az iskolai beírási díjak elszámolását felülvizsgálta és az összefoglaló kimutatást befejleszté:

Sorszám	I s k o l a	Beiratkozott	Felmentett	Kötelezett	Befolyt		Beküldett		4 %		Segély								Ifj.		Tanítói		Szak	
					P	P	f	f	P	f	P	f	P	f	P	f	P	f	P	f	P	f		
k ö n y v t á r r a																								
1	Becfe	80	—	80	80	40													4	—	9	66		
2	Kispeterd	24	—	24	24	12																		
3	Botykapeterd	36	2	34	34	17																		
4	Nyugolszenterzseb	57	5	52	52	25																		
5	Nagyvály	43	5	38	38	19																		
6	Dencsháza	57	1	56	56	25																		
7	Katádfa	71	—	71	71	25		44																
8	Rózsafa	51	5	46	46	19																		
9	Nagy-peterd	54	—	54	54	27																		
10	Sellye	52	—	52	52	26																		
11	Bogdása	18	—	18	18	9																		
12	Markóc	14	4	10	10	5																		
13	Drávafok	54	—	54	54	25		82																
14	Sósvetike	19	3	16	16	8																		
15	Csányoszló	44	4	40	40	19		20		1	60													
16	Páprád	19	—	19	19	9																		
17	Besence	8	—	8	8	4																		
18	Gyöngyfa	24	—	24	24	12																		
19	Magyarmecske	43	2	41	41	20		50																
20	Bogádmindszent	38	6	32	32	16																		
21	Okorág	35	—	35	35	17		50																
22	Marócsa	18	—	18	18	9																		
23	Adorjás	32	4	28	21	10		08		—	84													
24	Baranyahidvég	40	4	36	34	16		32		1	36													

Sorszám	Iskola	Beíratkozott	Felmert	Kötelezett	Befolyt	Beküldett		4 %		Segély		Ifj.		Tanítói		Szak
						P	f	P	f	P	f	P	f	P	f	
25	Cun	44	6	38	38	18	24	1	52	18	24					
26	Drávapiski	24	1	23	23	11	04	—	92	11	04					
27	Hirics	36	6	30	30	14	40	1	20	4	80					9 60
28	Kisszentmárton	31	1	30	30	14	40	1	20	14	40					
29	Kőrös	58	11	47	40	19	20	1	60	9	60					9 60
30	Luzsok	34	2	32	30	14	40	1	20	14	40					
31	Nagycsány	28	6	22	19	9	12	—	76	9	12					
32	Piskó	20	—	20	20	19	60	—	80	9	60					9 60
33	Sámod	24	1	23	23	11	04	—	92	1	44			8	—	
34	Szaporca	67	1	66	66	31	68	2	64	23	68			9	20	
35	Tésenfa	60	10	50	40	19	20	1	60	6	—	4	—			
36	Vajszló	66	—	66	66	31	68	2	64	31	68					8 64
37	Veji	36	17	19	18	8	64	—	72	4	80					9 60
38	Zaláta	43	10	33	30	14	40	—	20	15	—	2	76			
39	Drávacsepely	39	2	37	37	17	76									8 96
40	Drávaszerdahely	23	3	20	20	11	04			15	82					9 66
41	Kovácskida	52	3	49	49	23	52			10	12					9 66
42	Drávaszabolcs	43	—	43	43	21	50									9 66
43	Ipacsfa	24	2	22	22	11	—							5	94	9 66
44	Szava	44	14	30	30	14	40							11	44	9 66
45	Csarnota	22	—	22	22	10	56							3	50	9 66
46	Garé	7	—	7	7	3	50							2	—	9 66
47	Drávacséhi	42	—	42	42	21	—			9	34					9 66
48	Rádfalva	61	6	55	55	25	44			18	—	1	90			9 66
49	Diósvizsló	82	—	82	82	41	—			20	06			8	—	9 66

Sorszám	I s k o l a	Beiratkozott	Felmentett	Kötelezett	Befolyt		Beküldett		4 %		Segély								Ifj.	Tanítói	Szak	
					P	P	f	f	P	f	P	f	P	f	P	f	P	f				
könyvtár																						
50	Drávapalkonya	22	—	22	22	11	—	—	—	—	—	46							9	66		
51	Harkány	31	3	28	28	14	—	—	4	34		34							9	66		
52	Terehegy	20	—	20	20	10	—	—	—	34		34							9	66		
53	Turony	21	—	21	21	9	18	—	3	80		80								66		
54	Márfa	28	14	14	10	5	—	—	5	—		—										
55	Beremend	35	—	35	35	17	50	—	—	—		—										
56	Old	37	7	30	30	15	50	—	5	—		—							9	66		
57	Egyházasharaszti	49	2	47	47	23	50	—	—	—		—										
58	Siklós	94	16	78	78	39	—	—	3	12		88							20	—		
59	Matty	42	4	38	38	19	—	—	1	52		—							17	—		
60	Máriagyűd	25	2	23	18	9	—	—	9	—		—							5	—		
61	Kistótfalu	36	6	30	30	15	—	—	1	—		—							4	34		
62	Bisse	46	2	44	44	22	—	—	8	—		50							3	30		
63	Babarc	1	—	1	1	—	50	—	—	64		58							2	48		
64	Belvárdgyula	16	—	16	16	8	—	—	—	—		50							3	30		
65	Kölked	39	10	29	29	14	50	—	—	14		50							4	60		
66	Mohács	71	—	71	71	35	50	—	2	84		46								9		
67	Peterd	8	—	8	8	4	—	—	—	32		54							1	14		
Összesen		2562	213	2349	2305	1116	30				571	36	19	21	223	04	285			36		

Egyházmegyei közgyűlés a jelentést tudomásul veszi, az elszámolást az összefoglaló kimutatással együtt az egyházkerületre felterjeszti.

Megállapítja, hogy a beírási díjakból Becéfán 2634 P, Kispeterden 12—P, Magyarmeckén 1090 P, Bogádmindszenten 1040 P Marócsán 9—P maradványt nem használt fel az iskolaszék, miért is azokat felhívja a maradványoknak a f. iskolai évben történő rendeltetésszerű felhasználására.

35. Olvasta közgyűlés a „Magyar Országos Református Iskolai Közpénztár”-ról szóló, közgyűlésünkhöz véleményezés végett letett, törvénytervezetet, melynek rendeltetése népiskolákat fenntartó olyan egyházközségek anyagi segélyezése, amelyek népiskoláik fenntartását, szükségszerű fejlesztését az összes egyéb anyagi erőforrásaik igénybevétele mellett sem képesek (1. §.). A tervezet sorrendbe sorozza azokat a feladatokat, melyek az iskolai közpénztár létesítése által megoldásra kerülnek. E feladatok elsősorban a meglévő népiskoláink további fenntartását célozzák, de a nyolcosztályos népiskolai törvény életbeléptetésével szükségessé vált új tantermek építéséhez, berendezéséhez való segítségnyújtást is lehetővé teszik. (2. §.) A segélyezés mértékének megállapítását esetről-esetre a szükséghez és a közpénztár teljesítőképességéhez mérten az egyetemes konvent hatáskörébe utalja. (3. §.) A segélykérés alapfeltételét az egyházközség összes folyó kiadásaiából legalább 50 %-nak népiskolai célokra fordításában jelöli meg. (4. §.) A közpénztár fenntartásához az iskolafenntartó egyházközségek hiveik összes állami egyenes adójának 1 %-ával, iskolát fenn nem tartó egyházközségek pedig ez adók 5 %-ával tartoznak hozzájárulni (5. §.), mely alól egy egyházközség sem menthető fel, még a közpénztárból állandóan segélyezett egyházközség sem (6. §.) A törvénytervezet végül a közpénztár kezelő intéző bizottságról rendelkezik, mely az egyházkerületi közgyűlés által 3 évenként a lelkészek és világiak közül választott 2—2 rendes és 2—2 póttagból áll, elnökét, alelnökét és előadóját maga választja, eljárását az egyetemes konvent, mint a közpénztár felsőbb hatósága által kiadandó utasítás szabályozza. (7. §.) A tervezet indokolást is tartalmaz.

Egyházmegyei közgyűlés a törvénytervezetet örömmel köszönti, mert iskolafenntartó törpe gyülekezeteinek súlyos erőfeszítésein keresztül annak nagy horderejű szükségességét tapasztalatból ismeri s abban példaadó jelentőségű lépést lát az „Egymás terhére hordozzatok és úgy töltsetek be a Krisztus törvényét”. (Gal. 6:2.) evangéliumi parancs teljesítése felé.

36. Tárgyalta közgyűlés a f. évi június hó 15-én tartott esperesi értekezlet határozatát a nagykovácsi ref. tanítóképzőintézetnél 12 ingyenes tanulóotthoni ellátás biztosítása s ez ingyenes helyek anyagi fedezetének az egyházmegyék közt történt elosztása tárgyában, mely szerint egyházmegyénkre 1 tanuló 500 P-s évi ellátási díjának egynegyed része, tehát 125 P esik.

Egyházmegyei közgyűlés az esperesi értekezlet határozatát tudomásul veszi s a reá eső 125 P évi ellátási díjat készséggel felajánlja.

37. Olvasta közgyűlés a magyarországi református egyház Budapesten, 1939 március hó 1. napján megnyílt zsinatának 196. számú jegyzőkönyvi kivonatát a református kántorok felemelt családi- és korpótléka tárgyában, melyet Főtiszteletű Püspök Úr 663/1942. szám alatt közgyűlésre véleményezés végett letett.

Minthogy egyházmegyénkben önálló kántori állás egy sincs, gyülekezeteinkben kivétel nélkül kántortanítók működnek, akik felemelt családi pótlékban részesülnek, egyházmegyei közgyűlésünk részére e kérdés tárgytalan.

38. Tanügyi elnök jelenti, hogy az iskolai könyvtárak gyarapodásáról szóló jelentéseket csak alig néhány iskolától kapta meg, összesítő kimutatást ezért nem terjeszthet a közgyűlés elé. Az iskolalátogatási jegyzőkönyvek adataiból mindössze az állapítható meg, hogy a könyvtárak állapota 4527 kötet, tehát 82 kötetrel kevesebb a múlt évinél.

Egyházmegyei közgyűlés a jelentést tudomásul veszi és az egyházkerületre felterjeszti; elrendeli, hogy az iskolák segély-, ifjúsági- és tanítói könyvtáraik gyarapodásáról és tanévvégi állapotáról pontos kimutatást terjesszenek körzetük egyházmegyei iskolafelügyelőjéhez.

39. Tanügyi elnök, mint a nem református elemi népiskolák vallásoktatási szakosztályának előadója, előterjeszti jelentését a nevezett iskolákban folyó 1941/42. tanévi vallásoktatásról.

A jelentés alapjául a vallásoktatók „személyi törzskönyvi lapja” szolgált. Magyarbóly törzskönyvi lapot az idén sem küldött.

A nem református elemi iskolákba járt református tankötelesek vallásoktatását 9 állami, 8 községi, 2 társulati, 1 iparostanonc és 1 kereskedőtanonciskola 22 tantermében 1 lelkész, 1 segédlelkész és 10 tanító vallásoktató végezte.

A törzskönyvi lapokból megállapítható, hogy a vallásoktatók 63 heti összes óraszámában eredményes nevelő munkát végeztek, a gyülekezeti belmissziói munkákban segédkeztek s nagyobb részben a kántori szolgálatot is végzik.

Vallásoktatásban részesült tanulók száma: 388 fiú és 309 leány, összesen 697.

Az állami óratervben előírt vallástani órát mindenütt megtartották.

A konventi vallás- és énektanítási tantervet ismerik és követik.

Jóváhagyott tanításmenete Kákicsnak nincs.

Mindenütt a Konvent által előírt tankönyveket használták.

Az énektanítást mindenütt a vallásoktatók végezték.

A kijelölt anyagot mindenütt elvégezték.

A vallásoktatási óra mindenütt imádsággal kezdődik és végződik.

Egyházunkra sérelmes felekezeti jellegű imákat sehol sem használtak.

A vallástani órákon Bibliát rendszeresen csak Csányoszró állami iskolájában nem olvasnak, a vallásoktató azzal a megokolásával, hogy nincs rá idő.

A növendékek a gyülekezeti istentiszteletre rendszeren járnak, hétköznapi reggelenként részükre gyermekistentiszteletek legtöbb helyen vannak, vasárnapi iskola is csaknem mindenütt van. Csendesnapot csak Pécssett tartottak, husvét előtt, a fa- és fémipari szakiskolások részére.

A gyülekezeti ünnepeken, ünnepélyeken a tanulók mindenütt résztvesznek.

A jótékonyságot a tanulók több helyen gyakorolták: Csányoszróban a honvédek részére gyűjtöttek, Siklósnagyfaluban és Nagytótfaluban perselybe adakoztak, Nagyharsányban a jobbmódúak közül néhányan használt hittani és énekeskönyvvvel látták el szegénysorsú tanulótársaikat, Pécssett külmisszióra 60 P-t, perselybe kb. 80 P-t adakoztak.

Cserkészcsapatnak Pécssett vannak tagjai.

Gyermeklap 5 iskolába járt, mindenüvé az Örömhír, Siklósnagyfaluba 10, Kisharsányba 18, Csányoszróba (példányszámot nem jelenti), Pécsre 46 példányban.

A reformáció ünnepét istentisztelettel mindenütt, 2 helyen templomi ünnepélyrel is megünnepelték.

A tanulók között működő bibliakör van Siklósnagyfaluban, Református Gyermekkör Kisharsányban.

A konfirmandusok előkészítését a lelkipásztorok végzik, az elrendelt káté szerint.

Pécssett 1 magántanuló kitűnő eredménnyel vizsgázott, ref. ember készítette elő.

Az ifjúsági könyvtárban ref. szellemű könyvek Kisharsányban nincsenek. Kákicson külön ref. ifjúsági egyesületi könyvtár van.

Internátus Pécsett van a fém- és faipari szakiskolával kapcsolatban, 3 ref. tanuló lakik bent, kik a gyülekezeti ifjúsági munka révén részesülnek vallásos nevelésben.

Vizsgai jutalomkönyveket Siklósnagyfaluban ajándékozott a lelkipásztor.

Képes Biblia Drávaiványiban, Kákicson, Nagyarsányban és Pécsett van a hitoktató birtokában, szemléltető képgyűjtemény Kákicson és Kémesen, Siklósnagyfaluban volt kölcsön-film.

Összefoglaló jelentést csak Pécs küldött.

Egyházmegyei közgyűlés a jelentést elfogadja és felterjeszti, a csatolt személyi törzslappokkal együtt. A vallásoktatók munkájára Isten áldását kéri. Vallásos szemléltető képgyűjtemény beszerzésére a vallásoktatók figyelmét felhívja, Kisharsányt ezen felül ifjúsági könyvtárának református szellemű könyvekkel gyarapítására is.

Egyházmegyei közgyűlés a bemutatott „Adatgyűjtőív”-et, melynek adatai azon kívül, hogy a vallásoktatásra az egyház évi 2.701·12 P-t, az állam 3.036 P-t, a község 180 P-t, a bányatársaság 100 P-t, összesen 6.017·12 P-t fordít, a jelentésben már bennfoglaltatnak, tudomásul veszi és az egyházkerületi vallásoktatási szakelőadóhoz felterjeszti.

40. Az iskolai hiányok pótlása tárgyában tanügyi bizottság jelenti, hogy az iskolafenntartók a múlt iskolai évben is nagy erőfeszítést tettek iskolai felszerelések pótlására; különösen térképekben és kísérleti szemléltető eszközökben történt jelentős pótlás; a hiányok pótlásáról iskolánkénti részletes jelentéseket a körfelügyelők jelentések nem tartalmazznak.

Egyházmegyei közgyűlés a jelentést tudomásul veszi és felterjeszti; a jövőben az egyházmegyei iskolafelügyelőktől az iskolai felszerelési hiányok pótlásáról iskolánkénti részletes kimutatást kíván; Dravapiski és Vajszló a felszerelési segélyek felhasználásáról tanügyi elnöknek 15 napon belül tegyen jelentést.

41. Tanügyi bizottság jelenti, hogy körfelügyelők értekezletet f. évi október hó 7-én tartott, melyen a Felügyeleti Szabályzatban az egyházmegyei iskolafelügyelőkre előírt teendőkről tanácskozott s megvizsgálta a nyolcosztályos népiskola bevezetésével egyházmegyéinkben beállott helyzetet.

Egyházmegyei közgyűlés a jelentést tudomásul veszi és az egyházkerületre felterjeszti.

42. Nagytekinetű Egyházmegyei Közgyűlés!

Az egyházmegye számvevőszéke a hatáskörébe tartozó pénztárak állapotáról és az eléje utalt számvizsgálati ügyekről a következő tiszteletteljes jelentést terjeszti elő.

I. Jelentés az egyházmegyei közpénztárról és a kezelése alatt levő alapok 1941. évi állapotáról.

A közpénztár összes bevétele volt az 1941. évben	—	—	—	55.113·21 P
„ „ kiadása „ „ „	—	—	—	41.814·15 „
Maradvány				13.299·06 P

Felosztva alapok szerint:								Bevétel	Kiadás
1. Közpénztár	—	—	—	—	—	—	—	49.553·16 P	36.631·14 P
2. Tartalék alap	—	—	—	—	—	—	—	72·75 „	72·75 „
3. K. Mándy Sámuel alapítványa	—	—	—	—	—	—	—	5.327·28 „	4.150·24 „
4. Biró Mihály	„	—	—	—	—	—	—	112·02 „	112·02 „
5. Benkő-Nagy	„	—	—	—	—	—	—	48·00 „	48·00 „
Összesen:								55.113·21 P	41.814·15 P

Követelések — — — 812·72 P

Ki nem fizetett járulékok 6.204·69 P

A) A közpénztár vagyona: 342.800·90 Korona Hadikölcsön kötvény letétben a „Pécsi Takarékpénztár“ szentlőrinci fiókjában.

B) Tartalékalap: 1. Áthozat 1940-ről: 1030·79 P

2. 1941. évi kamat: 72·75 „

3. Tőkebevétel: 60·79 „

Átvitel az 1942. évre: 1.030·79 P, ebből 970·00 P kötvényben, a többi valamint a 60·79 P postatakarékpénztárban van elhelyezve.

K. Mándy Sámuel alapítványa: 1. Kötvényeken 6.130 P. 2. Postatakarékban 1.870 P; Biró Mihály alapítványa: 1. Kötvényeken 840 P. 2. Postatakarékban 1.550 P. 3. Takaréokban 10·30 P; Benkő-Nagy alapítvány: 1. Kötvényen 640 P. 2. Takaréokban 38 P; Páprádi lelkészi alap Bevétel: 3.329·57 P. Kiadás: 2.623 P. Maradvány: 706·57 P. Ebből tőke: 655 P. Kamat: 51·17 P. 49.000 Korona Hadikölcsönkötvény letétben a „Pécsi Takarékpénztár“ szentlőrinci fiókjában.

II. Jelentés a külön kezelésben levő alapokról.

1.

1. Egyházmegyei lelkészi gyámpénztár összes bevétele	—	—	2.460·93 P
„ „ „ „ kiadása	—	—	2.358·04 „
Maradvány:			102·89 P

Vagyonállapot az év végén:

A) Hadikölcsönkötvényeken: 94.000 Korona

B. Pengő értékben: 1. Kötvényeken — — — — 3.720·00 P

2. Varga Nagy István a.: — — — — 113·65 „

3. Készpénzben — — — — 102·89 „

Összesen: 3.936·54 P

2.

2. Egyházmegyei Sógor Endre alapítvány össz. bevétele: — 185·76 P

„ „ „ „ „ kiadása: — 110·00 „

Készpénz maradvány: 75·76 P

Vagyonállapot az évvégén:

A) Hadikölcsönkötvényen: 5.000 Korona.

B. Pengő értékben: 1. Kötvényeken — — — — 1.370·00 P

2. Készpénz — — — — 75·76 „

Összesen: 1.445·76 P

Be nem folyt megajánlások: 170·00 pengő.

III. Jelentés számvizsgálati ügyekről.

1. Esperes Úr évi elszámolását az általa kezelt összegekről, illetve az esperesi hivatalon keresztül ment pénzekről, megvizsgáltuk és rendben találtuk, jóváhagyását ajánljuk.

2. A közpénztári és a különféle alapok 1941. évi számadásait megvizsgáltuk, rendben találtuk és így Sipos Lajos közpénztárosnak, Ádor Sándor lelkészi és Pongó Géza tanítói gyámpénztárnokoknak a szokásos óvás fenntartása mellett a felmentés megadását javasoljuk.

3. Az egyházmegyei belmissziói bizottság és az egyházmegyei alap 1941/42. évi egyesített elszámolását megvizsgáltuk és

1.937·21 P bevétellel és
1.870·26 „ kiadással, tehát

66·95 P maradvánnyal jóváhagyásra ajánljuk.

4. Megvizsgáltuk az egyházmegyei tanügyi bizottsági elnök rendelkezéseire bocsátott 600 P évi ellátmány 1941. évről szóló elszámolását és

602·49 P bevétellel és
616·52 „ kiadással, tehát

14·63 P 1942. évi ellátmányból fedezendő túlkiadással jóváhagyásra ajánljuk.

5. Megvizsgáltuk az egyházmegyei lelkészegyesület tagdíjelszámolását az 1941/42. évről és

136·00 P bevétellel és
134·35 „ kiadással, tehát

1·65 P maradvánnyal jóváhagyásra ajánljuk.

6. Az egyházmegyei egyházak 1942. és az iskolák 1943. évre szóló költségelőirányzatait jóváhagyásra ajánljuk.

Ugyancsak jóváhagyásra ajánljuk: Belvárd-Gyula, Csarnota, Diósvizsló, Drávaszerdahely, Harkány, Ipacsfa, Nagytótfalu, Nagypeterd, Peterd, Kova és Turony egyházak 1942. évi adókimutatásait.

7. Egyházak és iskolák 1941. évi számadásait megvizsgáltuk jóváhagyásra ajánljuk, a cuni egyház és iskola számadásainak kivételével, mivel azokat a mai napig nem lehetett elkészíteni, előbb a lelkésznek, később a gondnoknak katonai szolgálatra való behívása miatt. Számvevőszék a cuni számadásokat nyilvántartja, mihelyt lehetséges lesz beszorgalmazza és megvizsgálásáról a jövő évi közgyűlésen tesz jelentést.

Jóváhagyásra ajánljuk: Becefa-Zsibót, Besence, Bisse, Botyka, Kispeterd, Gordisa, Harkány, Marócsa, Kémes, Dráwapiski, Kistótfalu, Matty, Márfa, Nagytótfalu, Szava és Terehegy egyházak újonnan összeállított vagyonleltárait.

Jóváhagyásra ajánljuk: Belvárd-Gyula, Bisse, Csarnota, Drávaszabolcs, Garé, Peterd és Szava egyházak magtári számadásait.

8. A pécsi leánynevelő intézet, polgári leányiskola és internátus 1941/42. évi számadásait, vagyonleltárát és 1942/43. évi költségelőirányzatát megvizsgáltuk és jóváhagyásra ajánljuk.

9. Jelentjük, hogy a missziói bazár 1941. évi zárszámadásait betervezte, egyenlegében 1.000 P nyereséggel. Boltbérrel ezúttal nincs hátralékban. A bazár számadásait jóváhagyásra ajánljuk.

10. Jelentjük, hogy az egyházkerületi közgyűlés 1933. évi 46. c. számu, illetve a konvent 1940. évi határozatának megfelelően ez évben is összegyűj-

töttük az egyházak, iskolák és a leánynevelő intézet anyagi helyzetét feltüntető adatokat a beküldött számadásokból és a külön e célra bekért adatokból.

Ezek szerint a 83. anya, leány, társegyházak és a leánynevelő intézetnek összesen 190.236,92 P tartozása van (20.235,10 P-vel kevesebb az 1940. évinél). Ezek a tartozások részint hosszúlejáratú kölcsönök, hátralékos behívatalnoki fizetések, jórészt tanítói nyugdíjintézeti járulék hátralékok (36.942,42 P az 1940. évinél 1.856,60 P-vel több). Ez a hátralék 1.000 pengőn felül van még: Belvárd-Gyula, Bogdása, Markóc, Dencsháza, Drávapalkonya, Egyházasharaszti, Máriagyúd, Hirics, Vejtí, Dráwapiski, Csányoszró, Nagycsány, Kováshida, Matty, Páprád, Rózsafa, Sósvertike és Turony egyházaknál. A hátralékok törlesztéséről az egyházmegyei közgyűlés 1936. évi 20/10 sz. határozatának megfelelően minden egyházban gondoskodás történik.

A leánynevelő intézet és az egyházak költségelőirányzataiban a f. évre előirányzott szükséglet 660.213,91 P, aminek saját forrásaiból adósegélyből, valamint a lelkészi és tanítói fizetési kiegészítési államsegélyekből 665.318,82 P áll rendelkezésre fedezetül.

11. Kérjük a jelen közgyűlésre és a következő évre a kiküldetési és napidíjakat fuvar költségen kívül 10 pengőben megállapítani.

12. Tisztelettel betérjesztjük az egyházmegye 1943. évre szóló költségelőirányzatát, kérve annak elfogadását azzal, hogy Babarc, Kölked és Mohács egyházaknak az Alsó-Baranya-bácsi egyházmegyébe való visszacsatolása és a Magyar Biblia Társulat egyszer és mindenkor 200 pengővel való segélyezése miatt 530,48 pengővel emelkedik a szükséglet s ennek fedezetül az egyházmegyei kormányzati járulék lelkenként 2 fillérrel való felemelését és a közgyűlési jegyzőkönyv függelékében leendő kinyomatásának elrendelését.

Kovács László s. k.

sz. sz. előadó.

Kulifay Elek s. k.

sz. sz. elnök.

Egyházmegyei közgyűlés a számszéknek a közpénztárról és a kezelése alatt lévő alapokról, valamint a számvizsgálati ügyekről előterjesztett jelentését jóváhagyóan tudomásul veszi, javaslatait elfogadja és a felmentéseket a megnevezett pénztárnokoknak a szokott óvás fenntartása mellett megadja.

Utasítja a számszék, hogy a cuni egyház és iskola számadásait tartsa nyilván és kellő időben szorgalmazza be, elvárva jelentését a jövő évi egyházmegyei közgyűlésre.

Jelen közgyűlési és kiküldetési napidíjakat a következő évre fuvaron kívül 10 pengőben állapítja meg.

Az egyházmegye 1943. évre szóló költségelőirányzatát elfogadja és a jegyzőkönyv függelékében való közreadását elrendeli.

43. Középiskolai vallástanításról jelentés.

A középiskolai vallástanítás szakfelügyeletét az 1941/42. tanévben Rúzsás Lajos megbízott szakfelügyelő látta el, de csak pécsett, mert Mohácsra a váratlanul beszüntetett vasuti forgalom miatt nem jutott el. Ugyan ezen okból Nyáry Pál tb. esperes sem látogatta meg a siklósi polgári fiú- és leányiskolák növendékeit.

I. jelentés a pécsi vallástanításról:

Az 1941/42. tanévben egyházmegyénk pécsi polgári leányiskolájának 126 ref. vallású növendéke volt. A konvent által előírt vallástani könyveket használták. Zsoltárja, bibliája minden tanulóknak volt. A pontos feleletek alapos munkáról tettek bizonyosságot. Bibliai jártasságuk arra vall, hogy órán

kivül is volt alkalmuk tanulmányozni a Szentírást. Dizseri Sándor vallástanító lelkész minősítése kitűnő.

Ugyancsak ő tanította a középiskolás fiúkat. Őt iskolából 112 fiú gyülekezik össze a délutáni órákban. Sok közülük az olyan vidéki, aki naponként hazautazik a déli vonattal, különben az éjszakai órákban érne haza. E miatt a heti két óra helyett csak egy vallásórán vesz részt, így a létszám sohasem teljes. Előírt tankönyve, bibliája, énekeskönyve mindegyiknek van. A sok zavaró körülmény ellenére is szép készséget mutattak, ami a rájuk fordított sok munka gyümölcse. Eredmény jeles.

A más jellegű középiskolában (gimn., kereskedelmi, tanítóképző) járó leányok vallástanításáról nem érkezett be jelentés.

II. Jelentés a mohácsi vallástanításról:

A város három középiskolájában 41 ref. növendék járt, 9-el több az elmúlt évinél. A vallásoktatást Vikár Zoltán lelkipásztor végezte.

III. Jelentés a siklósi vallástanításról.

Jelentését beküldte, ellenőrzés nem volt. 43 fiú és 25 leány tanítvány az előírt anyagot elvégezte.

Egyházmegyei közgyűlés a pécsi középisk. vallástanításról szóló jelentést azzal hagyja jóvá, hogy azt a szakfelügyelő a leánytanulók vallástanításáról szóló jelentésével egészítse ki. Ugyancsak be kell terjeszteni a mohácsi és siklósi jelentéseket.

Egyben utasítja a szakfelügyelőket, hogy a jövőben igyekezzenek a rájuk bízott iskolákat meglátogatni, de ha gátló körülmények miatt ez nem sikerülne, az illetékes lelkipásztorok útján szerezzék be és terjesszék fel a tanulók számára, a tankönyvekre, a végzett anyagra vonatkozó jelentésüket.

44. Tárgyalta közgyűlés a páprádi lelkésztanítónak a páprádi ref. egyház presbitériuma nevében, tanítói nyugdíjáruléka 1934. évi január hó 1-től leendő törlésének kieszközlése tárgyában közgyűléshez felterjesztett beadványát.

Egyházmegyei közgyűlés a beadványt az Egyházkerület útján az Egyetemes Konvent elé terjeszti a V. K. M. úrnál történő oly irányú közbenjárás iránt, hogy a páprádi református egyháztól 1934. évi január hó 1-e óta követelt tanítói nyugdíjárulék törléssé, mert fenti időponttal a páprádi ref. egyház a tanítói állást megszüntette és lelkésztanítói állást szervezett, amely állásra mindenkor csak lelkészi jellegű egyén választható, aki pedig nem „A nem állami tanítók országos nyugdíjintézetének“, hanem az „Országos református lelkészi nyugdíjintézetének kötelezett tagja, tehát ellátásáról iskolafenntartója e nyugdíjintézet útján gondoskodik s e címen évi 200 pengőt túlhaladó lelkészi nyugdíjintézeti fenntartói járulékot fizet.

45. A Felsőbaranyai Ref. Tanítóegyesület közgyűlése kéri az egyházmegyét, hogy a tanítóegyesületi tagdíjak fizetésének kötelezettsége a tagokról az iskolafenntartó egyházközségekre háríttassék át.

Egyházmegyei közgyűlés szomorúan állapítja meg, hogy a közösségi érzés, a szolidaritás már a tanítói karban is gyengülőben van. Áldozatok nélkül nincsen közösségi élet, nincsen egyesületi élet sem. Az áldozat lelkét rombolná tovább az egyházmegyei közgyűlés, ha hozzájárulna ahhoz, hogy a tagoktól megkívánható legkisebb áldozatot, a tagdíjat is levegye vállalkról. De a függetlenségüket is elvesztenék ezzel.

Ezért nem teljesíti a Tanítóegyesület kérését.

46. Egyházkerületi közgyűlési képviselőkül egy évi időtartamra

Egyházmegyei közgyűlés megválasztja rendes képviselőnek: Garbai Imre lelkészi és dr. Ángyán János világi tagokat; pótképviselőnek pedig Kulifay Elek lelkészi és dr. Keck László világi tagokat.

47. Az egyházmegyei ösztöndíjakat odaitélő bizottság beterjeszti az 1942. évi október hó 7-én tartott üléséről felvett jegyzőkönyvet és előadja, hogy ez idén 22 tanuló pályázott az ösztöndíjakra, kiknek jutalmazására a következő összegek állottak rendelkezésre:

1. A. K. Mándy Sámuel alapítvány kamatai	—	—	—	—	—	596·39	P
2. Biró Mihály alap kamatai	—	—	—	—	—	151·47	"
3. Benkő—Nagy alap kamatai	—	—	—	—	—	41·60	"
4. Egyházmegyei ösztöndíj	—	—	—	—	—	30·00	"
5. Sógor Endre alap kamatai	—	—	—	—	—	60·00	"
6. A Filadelfiai kölcsön kamatai	—	—	—	—	—	25·00	"
7. K. Mándy Sándor dr. adománya	—	—	—	—	—	100·00	"
8. Szűcs Ernő dr. adománya	—	—	—	—	—	200·00	"
9. Kikerekítés	—	—	—	—	—	5·54	"

Összesen: 1210·00 P

A bizottság tekintettel arra, hogy az alapítványok egyrésze csak bizonyos feltételek mellett osztható ki, a rendelkezésre állott összeg figyelembe vételével és a pályázók szüleinek anyagi és családi körülményeire és a tanulmányi eredményekre figyelemmel a következő elosztási javaslatot terjeszti elő:

1. Nagy Ákos	—	—	—	—	—	50·—	P
2. Nagy Klára	—	—	—	—	—	50·—	"
3. Nagy Rózsa	—	—	—	—	—	50·—	"
4. Csánki Dezső	—	—	—	—	—	80·—	"
5. ifj. Dizseri Sándor	—	—	—	—	—	80·—	"
6. Dizseri Klára	—	—	—	—	—	80·—	"
7. Garbai Magda	—	—	—	—	—	50·—	"
8. Horváth Margit	—	—	—	—	—	80·—	"
9. Józán Éva	—	—	—	—	—	50·—	"
10. Zeke Gizella	—	—	—	—	—	80·—	"
11. Nagy Piroska	—	—	—	—	—	50·—	"
12. Gyenis Éva	—	—	—	—	—	50·—	"
13. Horváth Sarolta	—	—	—	—	—	50·—	"
14. Szigethy Klára	—	—	—	—	—	50·—	"
15. Nagy Ilona	—	—	—	—	—	50·—	"
16. Berényi Klára	—	—	—	—	—	50·—	"
17. Horváth Jolánnak	—	—	—	—	—	80·—	"
18. Peti Lőrincnek	—	—	—	—	—	80·—	"
19. Ádor Károly	—	—	—	—	—	50·—	"
20. Szívós Zsuzsa	—	—	—	—	—	50·—	"

Összesen: 1210·— P

Egyházmegyei közgyűlés a javaslatot elfogadja és dr. Mándy Sándor és dr. Szűcs Ernő egyházmegyei tanácsbíró uraknak adományukért hálás köszönetét fejezi ki.

48. Olvastatott a segélykérvényi bizottság jegyzőkönyve, felvéve Pécssett 1942. évi október hó 7-én, a Felsőbaranyai református egyházmegye segélykérvényi bizottságának üléséről. Jelen vannak alólirottak.

A) Egyházak Kérvényei

a) az egyházkerülethez :

1. *Máriagyűd* egyházközség adósságtörlesztésre, a szárazság következtében várható ki nem elégítő adózásra tekintettel kér 500 P segélyt, mivel egyébként képtelen lesz törlesztési kötelezettségének eleget tenni. Az önhibáján kívül nagyon szorongatott helyzetbe került gyülekezetet ajánljuk a kért 500 P-re.

2. *Túrony* egyházközség új iskolája tanszerbeszerzésére, kér segélyt. A lelkésztanítói lakás és új tanterem építésével magát 8000 pengővel megterhelt nagyon kis létszámú gyülekezetet ajánljuk 500 P-re

b) a közalaphoz :

Egyszersmindenkori közalap segélyt 2 gyülekezet kér. Mint egyformán segélyre szorulókat és méltókat, egyforma rangsorral ajánljuk a kért segélyre mind a két gyülekezetet és pedig :

1. *Drávafokot*, templomrenoválás, lelkészlakás, gyülekezetiház és iskolaeépítésből származott adósságai törlesztésére a kért 1000 P-re.

2. *Terehegyet*, toronyépítés, templomrenoválás és lelkészlakás tatarozásból származott adósságai törlesztésére a kért 1000 P-re.

B) Lelkészek kérvényei.

1. *Kálmán Farkas* Máriagyűdi lelkész, fiának házonkívül taníttatására és leánya kiházásítása miatt, mint teljesen vagyontalan, kis fizetésű lelkészt ajánljuk a kért 400 P-re.

2. *Kovács József* kistótfalusi lelkész hosszas betegségének költséges gyógykezelésére 300 P segélyt kér, az aszálykártól és sertésvészstől sujtott, 3 gyermekét házon kívül taníttató kifizetésű lelkészt ajánljuk a kért 300 P-re.

C) Özvegyek és árvák kérvényei :

özv. Böhmöneyi Istvánné. özv. Csányi Jánosné, özv. Horváth Antalné, özv. Kurucz Sándorné, özv. Poór Mihályné, özv. Szigethy Józsefné és özv. Szívós Károlyné lelkészözvegy ; Bajó Vilma, Beregszász Aranka, Biczó Mária, Dömény Kornélia, Főző Jolán, Horváth Vilma, Máté Amália, és Rácz Emilia lelkészárva ; Horváth Paulina, Makai Ida, Makai Irén, Varga Ilona tanítóárva és özv. Tatay Tivadarné havi 21 P kegydíjből tengődő tanítóözvegy folyamodnak segélyért, kiknek kérését bizalommal ajánljuk a Főtisztelendő Egyházkerületi közgyűlés megértő szeretetébe.

A segélykérvénybizottság előterjesztett javaslataihoz Eegyház-megyei Közgyűlésünk hozzájárul és azokat felterjeszti az egyházkerületi Közgyűléshez.

Morvay Ferenc
elnök.

Kulifay Elek
biz. tag

Rúzsás Lajos
biz. tag.

49. Olvastatott a felsőbaranyai református egyházmegye közalapbizottságának üléséről Pécssett, 1942. év február 24-én felvett jegyzőkönyve.

Jelen voltak Halász Imre esperes elnöklete alatt Kulifay Elek, Nagy Ákos, Morvay Ferenc bizottsági tagok, Sipos Lajos bizottsági jegyző.

Bizottság a közalapkezelő 1941. évi számadását a naplóval és okmányokkal összehasonlítva megállapítja, hogy az 1941. évi összes bevétel : 2470.36 P. volt, mely összeg, mint kiadás teljes egészében beküldetett az Országos Földhitelintézetbe az országos ref. közalap számlája javára, mit az Országos Földhitelintézet által kiadott elismervények igazolnak.

Megállapítja a bizottság, hogy a befizetett összegből 2411.20 pengő köz-

alapi járulék, 0'91 pengő késedelmi kamat, 54'93 pengő közalapi perselypénz és 3'32 pengő Gusztáv Adolf egyesület javára küldött perselypénz.

Megállapítja végül a bizottság, hogy a felsőbaranyai ref. egyházmegye az 1941. évre esedékes közalapi járulékát hiánytalanul befizette s még 8'64 pengő túlfizetés mutatkozik.

Tudomásul szolgál.

50. Olvastatott a felsőbaranyai református egyházmegye lelkészi nyugdíjbizottságának Pécsen, 1942 február hó 24-én tartott üléséről felvett jegyzőkönyve.

Jelen voltak: Halász Imre esperes, Kulifay Elek, Nagy Ákos, Morvay Ferenc nyugdíjbizottsági tagok.

Bizottság a pénzkezelő számadásait tételről-tételre átvizsgálta, a számadások okmányait a pénztári napló tételeivel összehasonlította és a számadásokat rendben levőnek találta.

Megállapítást nyert, hogy 65.096'86 P 1941. évi tartozásból befolyt 43.580'01 pengő járulék és 87'51 pengő virágvasárnapi perselypénz. Hátralékban maradt 21.521'61 pengő. Túlfizetés 4'76 pengő.

Tudomásul szolgál.

51. Az Országos Református Lelkeszi Nyugdíjintézetéről szóló E. T. IX. tc. várható, hivatalosan bejelentett revíziójával kapcsolatban a heves-nagykunsági egyházmegye lelkészegyesülete körlevelében fordul a magyarországi református egyház egyházmegyéihez s őket a következő javaslatokhoz való csatlakozásra hívja föl:

Az első fejezet 1. §-ában mondassék ki, hogy az Országos Református Lelkeszi Nyugdíjintézet tulajdonosa és fenntartója a magyarországi Református Egyház s így annak vagyonkezeléséért és a törvényben megállapított nyugdíjak folyósításáért teljes garanciát vállal. Ennél fogva töröltessék teljes egészében a 2. §. második bekezdése, vagyis a nyugdíjösszeg leszállításának a lehetősége. A 33%-os belépési járulék felét viseljék az egyházak s ugyancsak ők fizessék a tanítói nyugdíjjárulékhoz hasonló módon az évi járulék 10/13-ad részét. Töröltessék a XI. tc. 14. §., vagyis a 40 éves szolgálaton túli nyugdíjjárulék fizetésének a kötelezettsége. A lelkészövegyek a férjüket megillető nyugdíjösszeg 50%-át teljes egészében kapják meg. A nyugdíjintézeti végrehajtó bizottságnak lelkészjellegű tagjai olyanok legyenek, akik maguk is tagjai a nyugdíjintézetnek. A nyugdíjintézeti évi tagdíj a lelkészi javadalom nagyságához képest progresszív kulcs alapján legyen megállapítva, végül Nyugdíjintézetet a folyósítani szokott államsegély egy részével is támogatni kell, a helyett hogy ő fizessen kezelési és más költségeket. Javaslat több pontnál figyelemreméltónak tartja az Evangélikus Lelkeszi Nyugdíjintézet szervezeti szabályzatának rendelkezéseit.

Egyházmegyei közgyűlésnek már több ízben is volt alkalma az Országos Református Lelkeszi Nyugdíjintézet törvényéről, annak revíziójáról, továbbá a heves-nagykunsági egyházmegye Lelkészegyesületének jelen körlevelében szóváltott egynémely rendelkezéséről tiszteletteljes véleményes javaslatát kifejezésre juttatni. (44/1941, 29/1938, 33/1935, stb. sz. közgy. hat.) Ezen határozati felterjesztések gondolatával általánosságban megegyező fenti javaslatokat szintén a megszívlelésre alkalmasaknak találja a revízió végrehajtásánál, mert megvalósításuk esetén jobban kidomborodna Lelkeszi Nyugdíjintézetünk jogszerű biztonsága, szociális tartalma és evangéliumi jellege. Ennek érdekében egyházmegyei közgyűlés jelen határozatával ismét bátorodik tisztelettel rámutatni, hogy nyug-

díjintézeti törvényünk revízióját úgy szükséges megoldani, miszerint a kisegyházakra és a törpegyülekezetek kongruás lelkészi javadalmát élvező lelkipásztoraira a jelenleginél nagyobb megterhelést semmiképpen se jelentsen. Ugyanis egyházmegye a helyzet közvetlen ismeretében tudja, hogy kisegyházak és a benne szolgáló lelkipásztorok egyaránt elérkeztek a közteher hordozás végső határához. Egyetemes egyházunk közérdekű feladata, hogy ezeknek a felhalmozódott egyházi közterheknek egy részét közegyházunk törvényes intézkedéssel levegye a leggyöngébbek válláról. Erre kedvező alkalmul kínálkozik az Országos Református Lelkesi Nyugdíjintézetéről szóló IX. és XI. tc. revíziója anélkül, hogy akár a nyugdíjas lelkipásztorok jogos igénye, akár a lelkészövegyek és árvák járuléka-nak törvényes mértéke csorbulást szenvedne.

52. Dr Dencz Ákosné szül. Alföldy Irén budapesti lakos a Kőrös köz-ségben lelkészi szolgálatot teljesített már elhalt édesatyjának és édesanyjának emlékét megörökíteni kívánta és e célból a kőrösi ref. egyházközség részére a már tényleg szolgáltatott 5000 pengő készpénzből alapítványt létesített és ezen alapítvány létesítéséről az okiratot kiállította és a kőrösi egyházközséghez eljuttatta.

Az alapítólevél szerint az alapító rendelkezése az, hogy az alapítvány „Alföldy—Gózon alapítvány” címén kezelendő és tartandó fenn és a kedvezményezett kőrösi ref. egyházközség által ifjúsági belmissziói célokra, tehát a kőrösi ref. egyházközség ifjúságának vallásos és jó erkölcsi érzésének kifejlesztése és megerősítése, ismereteinek emelése, általános műveltségi színvonalának növelése céljára használandó fel.

Ezen alapító levelet az egyházközség presbitériuma 1942. június 28-án megtartott közgyűlésén tárgyalta és a felterjesztett jegyzőkönyv másolat szerint az alapítványt az alapító levélben foglalt feltételek elfogadása mellett hálás köszönettel elfogadta.

Az egyházmegyei közgyűlés Dr. Dencz Ákosné szül. Alföldy Irén nagylelkű és kegyeletes alapítványának elfogadása tárgyában a kőrösi ref. egyházközség presbitériuma által hozott határozatot tudomásul veszi, azt jóváhagyja és a kérelemhez csatolt 4 eredeti példányban kiállított alapítólevelet a jóváhagyási záradékkal ellátni rendeli.

Az alapítólevelek jóváhagyás céljából a Dunamelléki Egyház-kerülethez felterjesztendő.

53. Nyugotszenterzsébeti egyházközség kölcsön felvétele.

A közgyűlés, a nyugotszenterzsébeti egyházközség presbitériumának és közgyűlésének, szabályszerűen összehívott és megtartott ülésében hozott azon határozatát, mely szerint, a lelkészlak ujra-építése, az iskola és tanítóilak javításának céljára, a költségek részbeni fedezésére 5000 P kölcsönt vesz fel, elvben jóváhagyja, mégis azon utasítással, hogy a kölcsönszerződést köteles az egyházmegye elnökségnél bemutatni, — feljogosítván az egyházmegyei elnökséget, hogy a kölcsönszerződést a jóváhagyási záradékkal lássa el.

54. A kisharsányi ref. egyház adókulcsának felemelése.

Olvastatott a kisharsányi ref. egyház presbitériumának 1942. évi február hó 8-án és az egyházközségnek 1942. évi február hó 22-én tartott közgyűléséből hozott határozatait, mely szerint az általános drágulás következtében előállott több kiadást, az eddigi 10 %-os adókulcs melletti adóztatással az

egyházközség fedezni nem tudja, miért is szükségessé vált az adókulcsnak, 1942. évtől kezdődőleg 25 %-ra való felemelése, mert csak így képes, ezen felemelt adókulcs mellett, az 1942. évi költségvetés keretében előirányzott szükségleteket fedezni s kéri az egyházközség ezen határozatának jóváhagyását.

Egyházmegyei közgyűlés a kisharsányi egyházközségnek az E. T. I. t. c. 70. §-a értelmében, névszerinti szavazással, egyhangulag hozott presbiteri és egyházközségi közgyűlési határozatát jóváhagyja és 1942. évtől kezdődőleg az adókulcsnak 25 %-ra való felemelését engedélyezi.

55. A páprádi ref. egyház betérjeszti egyházmegyei jóváhagyás céljából a presbitérium által 1942. évi szeptember 5-én hozott határozatát, mely szerint a rendkívüli drágaságra való tekintettel és az egyházi ingatlanok után megállapított illetékegyenérték nagymértvű újabb emelkedése, az eddig érvényben lévő állami egyenes adók után kivetendő 10%-os adókulcsot, 1942. évtől kezdődően, 30 %-ra emeli fel a drágaság megszűntéig, kéri ennek az egyházmegyei közgyűlés által leendő jóváhagyását. Egyben ezen határozatban kéri az egyházmegyei közgyűlést, hogy az eddigi adócsökkentési segélyét, évi 50 %-kal kegyeskedjen felemelni.

Egyházmegyei közgyűlés a páprádi ref. presbitérium kérelmét, hiányos felszerelése miatt nem tárgyalhatja, azt visszaküldi és utasítja a presbitériumot, hogy az E. T. I. t. c. 70—71. §-iban foglaltaknak megfelelően, újabb presbiteri és egyházközségi közgyűlésen, névszerinti szavazás megejtésével hozza meg újabb határozatait, az így szabályosan hozott és felszerelt határozatait, haladéktalanul terjessze fel az egyházmegyei tanácshoz.

Egyházmegyei közgyűlés felhatalmazza az egyházmegyei tanácsot, hogy a hiányok pótlása után, a páprádi ref. egyház kérelmét az adókulcs felemelése tárgyában bírálja el és felette érdemben határozzon.

A presbitériumnak az adócsökkentési segély felemelése iránti kérelmét az egyházmegyei közgyűlés nem tárgyalhatja szintén a kérelem hiányos felszerelése miatt és azon okból, hogy két össze nem függő tárgy, egy határozattal illetve kérelemmel nem terjeszthető fel. A segély felemelése iránti kérelemmel kapcsolatban utal az egyházmegyei közgyűlés az E. T. VII. t. c. 27. és 28. §-iban foglaltakra, kérelmével annak értelmében járjon el.

56. A rádfalvai ref. egyház betérjeszti egyházmegyei jóváhagyás céljából, az egyházközség közgyűlése által 1942. évi március hó 8-án tartott közgyűlésében hozott határozatát, mely szerint, a közgyűlés jóváhagyta a presbitériumnak 1942. évi február 21-én hozott azon elhatározását, hogy tekintettel a nagy drágaságra és az iskolafenntartási költségek nagymértvű felszaporodására az eddigi 10 %-os egyházi adót 1942. évtől 20 %-ra emeli fel, kéri ennek jóváhagyását.

Egyházmegyei közgyűlés a rádfalvai ref. egyházközségnek egyhangulag, névszerinti szavazás mellett hozott határozatát jóváhagyta és 1942. évtől kezdődően az egyháziadó alapját képező együttes kezelésbe vont adók után 20 %-os adó kivetését engedélyezi.

57. Olvastatott a terehegyi ref. egyházközségnek 1942. évi június hó 21-én tartott közgyűlésében hozott határozata, mely szerint, a drágulás állandó fokozódása miatt az eddigi adókulcs mellett, az egyházközség nem képes

fedezni az évi szükségletét, miért is 1942. évtől, mind addig, míg arra szükség lesz, az eddigi egyházi adó után 25 %-os pótdadó kivetését mondta ki s kéri ezen határozatának egyházmegyei jóváhagyását.

Egyházmegyei közgyűlés a terehegyi ref. egyházközség kérelmét, hiányos felszerelés miatt nem tárgyalhatja, azt visszaküldi és utasítja a presbitériumot, hogy az E. T. I. t. c. 70—71., 80. §-ban foglaltak szemelőtt tartásával, újabb presbiteri és egyházközségi közgyűlésen, névszerinti szavazás megejtésével határozzon az újabb pótdadó kivetése tárgyában és a két rendbéli jegyzőkönyvet, háladéktalanul terjessze fel az egyházmegyei tanácshoz.

Az egyházmegyei közgyűlés felhatalmazza az egyházmegyei tanácsot, hogy a hiányok pótlása után, a terehegyi ref. egyház kérelme felett érdemben határozzon.

58. A kórosi ref. lelkészi javadalom haszonbérleti szerződése.

Erdélyi Imre, mint a kórosi egyházközség lelkésze, mint bérbeadó, be-terjeszti a 22 1/2 holdat kitevő lelkészi javadalmi ingatlanra vonatkozó haszonbérleti szerződést, mely szerint ezen ingatlant Debreczeni Viktor kórosi lakosnak 1942. évi október 1-től—1948. évi szeptember 30-ig terjedő hat évre, haszonbérbe adta, a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés jóváhagyásától feltételezeten.

Egyházmegyei közgyűlés, a szabályszerűen kiállított haszonbérleti szerződést, mivel az a követelményeknek megfelel és a földek jókarban tartásáról is gondoskodik, jóváhagyja.

59. Olvastatott a garéi presbitérium 1942. június 2-iki határozata Alsóegerszeg szórványnak Magyarmecskéhez, illetve a vele társult Bogádmindszenthez való csatolása tárgyában és a bogádmindszenti presbitérium szeptember 13-iki határozata Alsóegerszeg elfogadásáról.

Egyházmegyei közgyűlés a szabályosan hozott átadó és elfogadó határozatokat jóváhagyja és Alsóegerszeget (ma Hegyszentmárton), mint szórványt, Bogádmindszenthez, illetve Magyarmecske anyaegyházhoz csatolja, annyival inkább, mivel valójában mindig oda tartozott.

60. A tárgysorozat kimerülván esperes úr hálaadó imádsága után elnökség a gyűlést bezárja.

Ez a jegyzőkönyv pontról pontra hitelesített Pécsett, 1942. október 8-án.

Halász Imre s. k. esperes, Fáy István s. k. gondnok, Nagy Ákos s. k. lelkészi főjegyző, dr. Szűcs Ernő s. k. világi főjegyző, Horváth Antal s. k. jegyző, Kovácsy József s. k. jegyző, dr. Saortay Árpád s. k. jegyző, Albert Áron s. k. jegyző, Csukás Endre s. k. és dr. Kenessey Aladár hitelesítő bizottsági tagok.

Egyházmegyei tanács jegyzőkönyvei.

I.

J E G Y Z Ő K Ö N Y V

készült Pécsen 1942. év március hó 10-én a felsőbaranyai református egyházmegye egyházmegyei tanácsának gyűlésében.

Jelen vannak: Halász Imre esperes, Morvay Ferenc gondnokhelyettes mint elnökség, Káta József, Kulifay Elek, Nagy Ákos, Sipos Lajos és dr. Szűcs Ernő tanácsstagok.

1. Esperes buzgó imádság után a gyűlést megnyitja.

2. A magyarbólyi református missziói fiókegyházközség presbitériuma és egyházközségi közgyűlése névszerinti szavazással és egyhangúlag hozott határozattal kimondja, hogy önálló anyaegyházközséggé kíván szervezkedni. Anyásittatásukat indokolja az a körülmény, hogy éppen ezen cél elérésére a Földművelésügyi Miniszter a Telepítési Alapból 47 kat. hold és 1200 négyszögöl területű földet, lelkészlakásnak épületet, ugyyszintén átalakítás után templomnak is alkalmas épületet az átalakítás költségeire 5000 pengőt juttatott, mellyel egy anyaegyházközség fönntartási terheinek szilárd alapját teremtetete meg. Beterjeszti a birtokos hivek vagyón-kataszterét, az egyházközség költségvetés tervezetét s vele kapcsolatban az adókulcsra vonatkozó határozatot. Beterjeszti a presbitérium és egyházközségi közgyűlés által névszerinti szavazással egyhangulag elfogadott lelkészi díjlevelet négy eredeti példányban.

Egyházmegyei tanács a magyarbólyi református missziói fiókegyházközségnek anyaegyházközséggé való szervezéséhez hozzájárul és az egyházközségi közgyűlésnek erre vonatkozó határozatát megerősíti s „Magyarbólyi Református Egyházközség“ néven anyaegyházközségnek minősíti.

A négy példányban becsatolt lelkészi díjlevelet megerősíti. Kimondja azonban, hogy a lelkészi állás mind addig nem tölthető be, mig a kultuszminisztérium részéről biztosítékot a kongrua folyósítás felől nem nyer.

Felhívja az egyházközséget, hogy az adókulcsot újból és szabatos formában állapítsa meg, a presbitérium pedig a költségvetést a konventi ürlapokon az egyházmegyei számvevőszék útján terjeszse jóváhagyás végett az egyházmegyei közgyűlés elé.

3. A magyarbólyi presbitérium pártolás végett beterjeszti a M. Kir. Valás- és Közoktatásügyi Miniszter urnak címzett kérelmét, melyben az újonnan szervezett lelképásztori állás javadalmához fizetést kiegészítő államsegélyt — kongruát — kér.

Egyházmegyei tanács annak tudatában, hogy a németajkú állampolgárok közé beékelt fajmagyar telepes községnek fontos nemzeti missziót kell betöltenie, a maga részéről is a legmelegebb

pártolással terjeszti fel a nagyméltóságú Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter Urhoz.

4. Egyházkerületi közgyűlés 30/1941. jkvi sz. határozatában felhívja az egyházmegyét, hogy adja elő részletes megfigyeléseit és javaslatait arra nézve, hogy a nyolcosztályos elemi iskola felállítása nem hozza-e csakugyan olyan helyzetbe a lelkésztanítókat, hogy kettős tisztüknek tényleg nem képesek eleget tenni.

Nyilvánítson az egyházmegye véleményét arra nézve is, hogy a törpe gyülekezetek társítása esetén hogyan lesz megoldva a tanítói munka.

Egyházmegyei tanács az egyházmegyei tanügyi bizottsági elnöknek e tárgyban tett előterjesztését csatolva a saját hivatalos és nem hivatalos tapasztalatait a következőkben adja elő:

Egyházmegyénkben 8 tanítólelkészesség van. A papirosforma mindegyikben kielégítő. Fegyelmi eljárás köteleességmulasztásért egyik ellen sem indult (de több izben készült.) Tény azonban az, hogy a 8 tanítólelkész közül háromnak előrehaladott idegbaja van. Négyen több izben kértek hivatalosan is betegszabadságot s ez időre szakképzett helyettesről gondoskodtak s ezt a helyettes rendszert fönntartották nem hivatalosan, sőt határozott tilalom ellenére is, amíg csak lehetett. Így tudtak eredményt mutatni az iskolában és megállani a lelkipásztorságban, bár az egyházmegyei missziói bizottsági előadónak legtöbb gondot és levelezést a kérdőívekkel kapcsolatban a tanítólelkészek okoztak. Tény az, hogy az egyházmegye a kisebb mulasztásoknál a helyzet ismerete alapján mindig kénytelen enyhítő körülménynek venni azt, ha az illető tanítólelkész. Figyelembe veendő körülménynek tartjuk azt is, hogy nem mindegyik törpe létszámú az iskola, hanem már 3 olyan iskolánk van, ahol a róm. kat. tanulók rohamos szaporodásával a létszám megközelíti, sőt elhagyja a 30-at.

A 8 osztály bevezetésével a kötelező óraszám papiroson nem változott, de a valóságban igen is súlyos többletet jelent tanításban is, fegyelmezésben is. Az a körülmény pedig, hogy épen a téli félévben van együtt és egyszerre mind a 8 osztály, lelkiismeretes tanítói munka mellett az egy vasárnapot kivéve még fél órája sem jut lelkipásztori munkája teljesítésére. Amikor pedig neki volna kevesebb tanítói munkája és több ideje, a nyári félévben, — a gyülekezet nem ér rá őt hallgatni.

Egyházmegyei tanács tudatában van annak, hogy sem a nevelői, sem a lelkipásztori munka eredménye nem mérhető le kérdés-feleletekkel, statisztikával. Lát két végén meggyújtott gyertyaként gyorsan eléggő lelkeket s hálát ad értük Istennek, kik az Ő dicsőségét nagyobbítják, de tekintettel van az átlagos kharizmákkal rendelkezőkre is és arra a nagy kísértésre, amely a két egész embert kívánó tisztség betöltésénél az egy gyarló embert fenyegeti, miért is kéri a tanítólelkészségek megszüntetését.

A törpe gyülekezetek társítása esetén a következő megoldást javasoljuk:

1. Babarc 45 lelkével és 2 iskolásával fiókegyház lesz s a gyermekek vallásoktatásáról a beszolgáló lelkész gondoskodik.

2. 3. Besence és Páprád közösen tartana fenn egy állami-szegélyes felekezeti iskolát.

4. 5. 6. Csarnota, Gyöngyfa, Márfa 30-at megközelítő, sőt

tulmenő tanuló-létszámánál fogva önálló, rendes ref. fanítói állás szervezhető, ha ez Csarnótánál a létszám alacsonyabb volta miatt el nem érhető, Túronyba utalandók, ahova ujonnan kiépített műuton mehetnek. A távolság 1.5 km.

7. 8. Garé és Peterd 6—7 tanulója a helybeli róm. kat. iskolába utalandó, vallásoktatásukról a beszorgáló lelkipásztor gondoskodik.

A többi törpe gyülekezet államsegélyes iskolájánál a helyzet változatlanul marad. A lelkipásztor gyermekgondozó munkája kap nagyobb súlyt és elmélyülést.

5. A harkányi presbitérium 1941. év nov. 2-án tartott gyűlésének II. sz. határozatával Szakál Gyula, Nagy Lajos és Kiss Sándor presbiterré megválasztott, továbbá Keserű János segédgondnokká megválasztott egyháztagokat, mivel tisztüket elfogadni és a hivatali esküt letenni vonakodtak, az egyházmegyének erre vonatkozó szabályrendelete alapján 50—50 P illetve 25 P felmentési díjban marasztalta el.

Nevezettek a presbitéri határozat ellen fellebbezéssel éltek. Vonakodásukat azzal indokolják, hogy ugyis kitér hamarosan mindenki, ők is, tehát az addig terjedő időre nem érdemes tisztséget vállalni.

Egyházmegyei tanács a minden komoly alapot nélkülöző fellebbezést elutasítja s Szakál Gyulát, Nagy Lajost, Kiss Sándort 50—50 pengő, — Keserű Jánost pedig 25 P felmentési díjnak a harkányi egyház pénztárába 15 napon belül való megfizetésére kötelezi.

6. Tárgyaltatott az Egyházmegyének a pécsi 5115. sz. betétben felvett I. Ferenc József ut 21. sz. lakház, udvar, gazdasági épület és kert megvásárlásával kapcsolatban az ingatlanra a Délmagyarországi Kereskedelmi Bank R. T. pécsi pénztézet javára összesen 25.000 P tőke és jár. erejéig bekebelezett és fennálló váltótartozás átvállalása és a mindenkori váltók aláírásának ügye.

Az egyházmegyei tanács az ingatlanok vétele és a 25000 P tartozásnak a szerződés szerinti átvállalása tárgyában hozott egyházmegyei közgyűlési határozatra hivatkozással, határozatként ki mondja, hogy az eladóknak az egyházmegye által megvásárolt és a pécsi 5115. sz. tkvi betétben foglalt ingatlanokra a Délmagyarországi Kereskedelmi Bank R. T. javára 16466/1926. és 9126/1927. tkv. számú végzésekkel összesen 25000 P tőke és jár. erejéig bekebelezett és fennálló tartozását a közgyűlés által jóváhagyott szerződés szerint az Egyházmegye átvállalván, ehhez képest a személyes adósváltozást elismerő és annak telekkönyvi feljegyzését engedélyező okiratot jóváhagyja és ezen okiratnak egyben a 25000 P összegű váltó, valamint a mindenkori meghosszabítási váltóknak aláírásával az egyházmegye mindenkori gondnokát és esperesét, jelenleg Dr. Fáy István államtitkár úr egyházmegyei gondnokot, ennek akadályoztatása esetén helyettesét Morvay Ferenc úr helyettes gondnokot és Halász Imre egyházmegyei esperes urat ezennel megbiz-za és felhatalmazza.

II.

J E G Y Z Ő K Ö N Y V

Készült Szentlőrincen 1942. évi április hó 27 napján a Felsőbaranyai Ref. Egyházmegye tanácsának üléséről.

Jelen vannak: Halász Imre esperes, Morvay Ferenc gondnokhelyettes, Sipos Lajos, Dr. Szűcs Ernő és Nagy Ákos tanácstagok.

1. Batta Árpád katádfai állásából elmozdított lelkipásztor nyugdíjaztatása iránti kérelme.

Esperes előterjeszti a hozzá folyó év és hó 23-án beérkezett, a lelkészi nyugdíj intézet intéző bizottságának címzett kérvényét Batta Árpádnak, — melyben idegkimerültségére hivatkozással kéri nyugdíjaztatását. — Esperes előadja, hogy IX. tc. 10. §-a rendelkezésének megfelelően Sipos Lajos és Morvay Ferenc egyházmegyei tanácstag urakat megbízta azzal, hogy Batta Árpádnak a szentlőrinci tishti járásorvos által való megvizsgáltatásánál legyenek jelen. Nevezett tanácstag urak megbízatásuknak mai napon eleget is tettek, és előadják, hogy Batta Árpád ellenőrző orvosszakértő alkalmazását nem kívánta.

Egyházmegyei tanács a beérkezett és e jegyzőkönyvhöz csatolt tishti orvosi bizonyítvány szakvéleményét figyelembe véve, de a saját meggyőződése alapján is ajánlja Batta Árpádnak nyugalomba helyezését, mert Batta Árpádnak eddigi viselkedéséből is azt tapasztalta, hogy lelkipásztori szolgálatát ellátni képtelen.

2. Kájel L. István szaporcai lelkipásztor nyugdíjaztatása iránti kérelme.

Esperes előterjeszti a hozzá folyó év és hó 14-én beérkezett, a lelkészi nyugdíj intézet intéző bizottságához címzett kérvényét Kájel L. Istvánnak, melyben idegkimerültségére hivatkozással kéri nyugdíjaztatását. Esperes előadja, hogy a IX. t. c. 10. §-ának megfelelően Sipos Lajos és Morvay Ferenc egyházmegyei tanácstag urakat megbízta azzal, hogy Kájel L. Istvánnak a szentlőrinci tishti járásorvos által való megvizsgáltatásánál legyenek jelen. Nevezett tanácstag urak megbízatásuknak mai napon eleget is tettek és előadják, hogy Kájel L. István ellenőrző orvosszakértő alkalmazását a vizsgálatnál nem kívánta.

Egyházmegyei tanács a beérkezett és e jegyzőkönyvhöz csatolt tishti orvosi bizonyítvány szakvéleményét figyelembe véve, de a saját meggyőződése alapján is, ajánlja Kájel L. Istvánnak nyugalomba helyezését, mert Kájel L. Istvánnak eddigi viselkedéséből is azt tapasztalta, hogy lelkipásztori szolgálatát ellátni képtelen.

3. Tárgyaltatt a Felsőbaranyai Ref. Egyházmegyének a Magyar Országos Közalaptól 20.000 P kölcsön felvételére vonatkozó ügye.

A Felsőbaranyai Református Egyházmegye Tanácsa a 20.000 P kölcsönösszegnek a Magyar Országos Közalaptól a tárgyalási jegyzőkönyvhöz csatolt adóslevélben foglalt feltételek és kötelezettségek terhével teljesítendő felvételét elhatározza, a kölcsönösszeget kiállított adóslevelet jóváhagyja megbízván és felhatalmazván az egyházmegye esperesét és gondnokát, hogy az egyházmegye

törvényes képviseletében az adóslevelet aláírásukkal ellássák.

Ezen határozat hozzájárulás, illetve jóváhagyás céljából az Egyházkerületi Elnökséghez felterjesztendő.

Jóváhagyandó volt a kölcsönfelvétel és az arra vonatkozó adóslevél, mert a kölcsönre a polgári leányiskola elhelyezésének céljára szerzett ingatlan vételárának fedezésére szükség van és mert a kölcsön feltételei az egyházmegye vagyoni érdekei szempontjából kedvezőek.

Az egyházmegye tanács egyidejűleg megbízza az elnökséget azzal, hogy a hitelező által kívánt jelzálogjog bekebelezése iránt az adóslevél szerint jelzálogul lekötött ingatlanokra megfelelő intézkedést tegyen.

4. Tárgyaltatott a piskói református egyházközség kérelme az Országos Földbirtokrendező Bíróság által a piskói református egyházközség, mint iskolafenntartó részére a vagyonszállásági földkekből juttatott 5 kat. hold területű ingatlan elfogadása tárgyában a piskói református egyházközség presbitériumának és közgyűlésének határozatának jóváhagyása iránt.

Az egyházmegyei tanács annak megállapítása után, hogy az iratokhoz csatolt Országos Földbirtokrendező Bírósági 6.969/1941. és illetőleg 9845/1941. O. F. B. számú ítéletek szerint a piskói református egyháznak, mint iskolafenntartónak a pécsi Székeskáptalan Zehi és Darócihalmá-i földbirtokából 5 kat. holdat juttatott tulajdonul és hogy ezen juttatott ingatlan birtokba adása és vétele még meg nem történt és a szolgáltatandó elenértéket sem állapított meg,

a piskói egyházközség presbitériumának 1941. december 28. napján tartott gyűlésében és az egyházközség 1942. január 1-én tartott és szabályszerűen összehívott és a törvényes keretek között folytatott közgyűlésében hozott határozatait, amely szerint a juttatott 5 kat. hold területű ingatlant a piskói ref. egyházközség tulajdonul elfogadta, jóváhagyta és a jóváhagyási záradékkal ellátni rendelte.

Az egyházmegyei tanács utasítja az egyházközséget, hogy a birtokba adásról, ugyancsak a szolgáltatandó ellenérték mennyiségéről az egyházmegye esperesének jelentést tegyen és a teljesítendő kötelezettségekről rendes költségvetés keretében gondoskodjék.

5. A drávaszabolcsi ref. egyház presbitériuma ez évi február hó 15-én tartott ülése V. számú, névszerinti szavazással hozott egyhangú határozatával kimondotta, hogy a torony bádogozásának kijavítása és befestése, a templom külső javítása és bemeszelése, a lelkészlakás nagyszobája mennyezetének kijavítása és kifestése, az iskolakerítés helyreállítása, a tanítói lakás mindhárom szobájának és előszobájának kifestése és padlózatának kijavítása, végül a lelkészlakás melléképületeinek helyreállítása céljából, utoljára 1927-ben megállapított egyháziadót 50 %-kal felemeli, vagyis minden adózó lélekre 2 P helyett évi 3 P személyi adót és a földadó minden pengőjére 20 fillér helyett 30 fillért vet ki már a folyó 1942. évre szóló érvénnyel. A presbitériumnak ezt a határozatát a március hó 8-án szabályszerű meghirdetés után megtartott egyházközségi közgyűlés is névszerinti szavazással, egyhangú határozattal elfogadta. Az egyhangú határozatok ellen törvényes határidőn belül fellebbezés nem adatott be.

A felsőbaranyai református egyházmegye tanácsa a szabályszerű presbitéri és egyházközségi, nem fellebbezett, névszerinti szavazással egyhangú határozattal elfogadott és 1927 óta érvényes egyházközségi adó 50 %-os felemelését jóváhagyja és megerősíti.

III.

J E G Y Z Ő K Ö N Y V

készült Pécssett, 1942. év július hó 15-én a felsőbaranyai református egyházmegye tanácsának gyűlésében.

Jelen vannak: Halász Imre esperes és Fáy István gondnok elnökség, Kulifay Elek, Morvay Ferenc, Nagy Ákos, Sipos Lajos, dr. Szűcs Ernő tanács-tagok.

1. Esperes bibliaolvasása és imája után elnökség a határozatképességet megállapítja és a gyűlést megnyitja.

2. Bogdásai presbitérium beterjeszti 1942 június 23-án tartott presbitéri gyűlésének 2. sz. egyhangú határozatával és 1942. év, június 27-én tartott egyházközségi közgyűlésének 2. sz. s egyhangú határozatával megállapított és elfogadott új kántortanítói díjlevelét.

Egyházmegyei tanács a bogdásai kántortanítói díjlevelet a maga részéről megerősíti s végleges jóváhagyás végett az Egyházkerületre felterjeszti.

Időszaki bíróság ítéletei:

1. A felsőbaranyai református egyházmegye időszaki bírósága, mint fegyelmi bíróság a Kulifay Elek harkányi református lelkipásztor által önmaga ellen kért fegyelmi ügyben az egyházmegye elnöksége által 47. bir./1941. sz. a. végzésével elrendelt fegyelmi eljárás során előzetes vizsgálat után a Pécssett, 1942 március 10-én megtartott tárgyalás után a következőképpen

i t é l t:

A fegyelmi bíróság vétketlennek mondja ki Kulifay Elek harkányi református lelkipásztort a Balogh József és Ledő József volt harkányi református presbiterek és 17 társuk által bejelentett kitéréseket megindító események előidézésében és vétség, valamint vádindítvány hiányában is őt a fegyelmi vétség gyanúja alól felmenti és ellene az eljárást megszünteti.

A felmerült 10 P eljárási költség vétség hiányában az egyházmegye pénztárát terheli.

2. A felsőbaranyai református egyházmegye bíróságának időszaki tanácsa, mint közigazgatási bíróság a K. Bagoly József volt katádfai ref. kántortanítónak Batta Árpád katádfai lelkipásztor, iskolaszéki elnök elleni keresete tárgyában Pécssett, 1942 március hó 10-én megtartott tárgyalás után következőleg

i t é l t:

Egyházmegyei közigazgatási bíróság helyt ad K. Bagoly Józsefnek Batta Árpád ellen támasztott, eredetileg 436'60 P-t kitevő, majd a tárgyalás folyamán 252 P-re leszállított követelésének, ami abból állott elő, hogy Batta Árpád, mint iskolaszéki elnök a hozzáérkezett tanítói államsegélyből a fent kimutatott összeget, részint a tanító kereseti adójának biztosítékául, részint a saját részére, mint az egyházmegye esperese által a szabadságolt tanító ideiglenes helyettesítésével megbízott, lefoglalta. A 436'60 P és a 252 P közötti különbözetet Batta Árpád K. Bagoly Józsefnek időközben kifizette. A bíróság Batta Árpád lelkipásztor kántortanítói helyettesi díjazásául K. Bagoly József 252 P követeléséből 75 P-t megállapít, így kötelezi Batta Árpádot, hogy K. Bagoly József kántortanító részére 177 P-t fizessen meg; egyúttal kötelezi a felmerült 35'73 P bírói eljárási költségnek az esperesi hivatalba 15 nap alatti befizetésére.

3. A felsőbaranyai református egyházmegye bíróságának, időszaki tanácsa, mint közigazgatási bíróság Mohácsy Béla volt harkányi református, jelenleg szabadkai állami tanítónak a harkányi református egyház presbiteriumának az 1941. évi borjárandósága árának megállapítása elleni panasza tárgyában Pécssett, 1942 július hó 15-én megtartott tárgyalás után a következőleg

i t é l t :

A panaszt elutasítja és az 1941. évi borjárandóság árának literenként 50 fillérben történt megállapítását jóváhagyja s a járandóságnak ezen évben történt kifizetését tudomásul veszi s a még kért 287 P 72 fillér keresetével elutasítja s egyben az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 8 nap alatt az egyházmegye közpénztárába befizetendő 17 P 60 f költség megfizetésére Mohácsy Bélát kötelezi.

4. A felsőbaranyai református egyházmegye bíróságának időszaki tanácsa, mint közigazgatási bíróság dr. Bartos Sándor volt Pécsi református egyháztagnak a pécsi református egyház adófelszólamlási bizottsága által hozott határozata elleni fellebbezése tárgyában, Pécsen 1942 július hó 15-én megtartott ülésében, a következő

V é g z é s t

hozta :

Az egyházmegyei közig. bíróság felhívja a pécsi egyházközség lelkesi hivatalát, hogy a fellebbezés elbírálhatása céljából csatolja az ügy irataihoz az adófelszólamlási bizottságnak e tárgyban hozott határozatát, valamint dr. Bartos Sándor tényleges vagyonáról készített kimutatást és az így felszerelt iratokat terjessze be ismét az egyházmegye közigazgatási bíróságához.

5. A felsőbaranyai református egyházmegye bíróságának időszaki tanácsa, mint közigazgatási bíróság Ébermayer Ferenc pécsi lakosnak a pécsi református egyház adófelszólamlási bizottsága által a feleségére, mint a pécsi református egyház tagjára kivetett egyházi adó elleni fellebbezése tárgyában Pécsen, 1942 július 15-én megtartott tárgyalás után a következő

I t é l e t e t

hozta :

Egyházmegyei bíróság a fellebbezést elutasítja és a pécsi református egyház adófelszólamlási bizottságának e tárgyban hozott határozatát jogerőre emeli.

Rendes bíróság.

J E G Y Z Ő K Ö N Y V

készült Pécssett, 1942 október 8-án a Felsőbaranyai Ref. Egyházmegye bíróságának teljes ülésében.

Jelen vannak: Halász Imre esperes és Fáy István gondnok elnöklete alatt Csukás Endre, Garbai Imre, Hideg János, Kenessey Aladár dr, Melegh Dezső, Morvay Ferenc, Nagy Ákos, Nagy Ferenc, Rúzsás Lajos, Sipos Lajos, dr. Szücs Ernő és B. Tóth Antal tanácsbírák.

Ügyész: dr. Varga Károly.

1. Esperes üdvözlőlvén a megjelenteket felhívja a bíróságot az időszaki bírói tanács megalakítására.

Bíróság az időszaki tanácsot a következőképpen alakítja meg:

Elnökség: az egyházmegyei elnökség.

Rendes tagok: Nagy Ákos, Sipos Lajos, dr. Szücs Ernő.

Póttagok: dr. Kenessey Aladár, Morvay Ferenc és Rúzsás Lajos.

2. A rendes bíróság elé kitűzött ügyek tárgyalására két bírói tanácsot alakít.

I. bírói tanács:

Elnökség: Halász Imre esperes és Fáy István gondnok.

Bírák: Csukás Endre, Garbai Imre, Melegh Dezső és dr. Szücs Ernő.

Jegyző: Nagy Ákos.

Tárgyalandó ügyek: Lakatos L. István fegyelmi ügye és dr. Bartos Sándor adófellebbezése.

II. bírói tanács:

Elnökség: Sipos Lajos és dr. Kenessey Aladár.

Bírák: Hideg János, Morvay Ferenc, Nagy Ferenc, Rúzsás Lajos.

Jegyző: Horváth Antal.

Tárgyalandó ügyek: Török Lajos ny. tanító keresete, Kelemen J. adófellebbezése.

I T É L E T E K:

1. A Felsőbaranyai Református Egyházmegye fegyelmi bírósága Lakatos L. István volt kemsei református segédlelkész ellen az Egyetemes Konvent elnökségének 7717/1942. számú intézményével elrendelt fegyelmi ügyben Pécssett, 1942. évi október hó 8-án megtartott tárgyalás után a következőképpen

i t é l t :

A fegyelmi bíróság vétkesnek mondja ki Lakatos L. Istvánt a VI. t. c. 46. §-ának A/3. pontjába ütköző vétségben, melyet azáltal követett el, hogy református anyaszentegyházunkat elhagyva, más felekezetbe tért át és ezért őt a VI. t. c. 47. §-ának A/d pontjában foglalt büntetésül „az egyházi hivatalviselési jogtól való végleges megfosztással” sújtja. Egyben a II. t. c. 7. §. 4. bekezdése alapján Lakatos L. István református lelkési oklevelét érvénytelennek nyilvánítja.

I n d o k l á s :

A vajszlói református lekipásztor által az egyházmegye elnöksége elé terjesztett, a vajszlói róm. kat. plébános által kiállított bizonyítvány minden kétséget kizáróan igazolja, hogy Lakatos L. István a református egyházból 1942. évi május hó 4-én a róm. kat. vallásra tért át, így vele szemben az egyházi törvénykönyvünkben előírt rendelkezést kellett alkalmazni.

Költség nem merült fel, azért arról intézkedni nem kellett.

2. A felsőbaranyai református egyházmegye közigazgatási bírósága 1942. okt. 8-án Pécsen tartott ülésében tárgyalta dr. Bartos Sándor volt pécsi ref. egyháztagnak, a pécsi ref. egyház adófelszólamlási bizottság által hozott határozat elleni fellebbezést.

I t é l e t :

Egyházmegye közigazgatási bírósága a fellebbezésnek indokainál fogva helyt ad és dr. Bartos Sándor pécsi egyházi adóját — félévre 10 pengőben állapítja meg.

3. A felsőbaranyai református egyházmegye közigazgatási bírósága Pécsen, 1942. évi október 8-án tartott rendes ülésében Török Lajos volt baranyahidvégi tanítónak a baranyahidvégi református egyház ellen indított keresetében a következő

V é g z é s t

hozta.

Összes iratokat az Esperes úrnak visszaadja azzal, hogy hívja fel a keresetet benyújtó Török Lajos nyugalmazott tanítót keresetének összegszerű kitüntetésére, mert az egyház védekező irata szerint, az egyház fizetési kötelezettségének mindenben eleget tett, s egyébként is az E. T. VI. t. c. 149. §-a utolsó bekezdése szerint keresete nagy részt már el is évült.

4. A felsőbaranyai református egyházmegye közigazgatási bírósága 1942. évi október hó 8-án tartott ülésében tárgyalta Kelemen József mohácsi református egyháztagnak a reá kivetett egyházi adó elleni fellebbezését.

I t é l e t :

Az egyházmegye közigazgatási bírósága a fellebbezést elutasítja

m e r t

a kivetés a jóváhagyott adókulcs alapján történt.

Ezt a jegyzőkönyvet a hitelesített kéziratokkal megegyezőleg, ebben a 100 oldalra terjedő füzetben, a felsőbaranyai református egyházmegye megbízásából 175 példányban kiadtam.

Nagyváty, 1942 november 1.

Nagy Ákos s. k.
lelkészi főjegyző.

Tárgymutató.

1. A közgyűlés megnyitása. — Horváth	— — — — —	3
2. Képviselők igazolása, megalakulás. — Horváth	— — — — —	6
3. Közgyűlésről elmaradtak igazolása. — Kovácsy	— — — — —	8
4. Jegyzőkönyv vezetéséről intézkedés. — Horváth	— — — — —	8
5. Jegyzőkönyv hitelesítők választása. — Horváth	— — — — —	8
6. Szavazatszedő küldöttség választása. — Horváth	— — — — —	8
7. Szavazatbontó bizottság jegyzőkönyve. — Saortay	— — — — —	8
8. Megválasztott új tisztviselők eskütetele. — Nagy	— — — — —	9
9. Csukás Endre missz. előadó lemondása. — Nagy	— — — — —	9
10. dr. Szűcs Ernő lemondása. — Nagy	— — — — —	9
11. Megüresedett tisztségekre szavazás elrendelése. Nagy	— — — — —	9
12. Esperesi jelentés. — Nagy	— — — — —	10
13. Tárgysorozat megállapítása. Nagy	— — — — —	31
14. Lelkészválasztások. — Kovácsy	— — — — —	31
15. Tanító választások. — Kovácsy	— — — — —	32
16. Új tanítók eskütetele. — Kovácsy	— — — — —	32
17. Egyházmegyei tanács választása. — Horváth	— — — — —	32
18. Lelkészjelölő bizottság választása. — Horváth	— — — — —	32
19. Magyar Biblia Társulat tagsága. — Nagy	— — — — —	33
20. Orsz. Szeretetszövetség kérelme. — Horváth	— — — — —	33
21. Mohács, Kölked presb. deklaráció. — Nagy	— — — — —	34
21/a. Babarc kérelme. — Nagy	— — — — —	34
22. Missziói bizottság jelentése. — Kovácsy	— — — — —	34
23. Missziói munkákról összefoglaló jelentés. — Kovácsy	— — — — —	51
24. Szórványmisszióról jelentés. — Kovácsy	— — — — —	51
25. Tanyamisszióról jelentés. — Kovácsy	— — — — —	53
26. Lelkeszi továbbképző előadásokról jelentés. Kovácsy	— — — — —	53
27. Egyházmegyei lap ügye. — Kovácsy	— — — — —	54
28. Páprádi díjlevélben a lelk. és tan. járandóságok szétválasztása. — Nagy	— — — — —	55
29. Lelk. családi pótlék megadóztatása ellen. — Horváth.	— — — — —	55
30. Buzajárandóságban részesülők gabona-lapja. — Horváth	— — — — —	56
31. Kistótfalui II. sz. tanítói állás szervezése. — Horváth	— — — — —	56
32. Polgári iskola ig. tanácsának jelentése. — Dizsery	— — — — —	57
32/a. Ujonnan választott polg. isk. tanárnők eskütetele. — — — — —	— — — — —	59
33. Tanügyi bizottság jelentése. — Garbai	— — — — —	59
34. Beírási díjak elszámolása és könyvtárakról jelentés. — Garbai	— — — — —	72
35. Orsz. Ref. Iskolai Közpéntár. — Garbai	— — — — —	75
36. Nagykőrösi képző ingyenes internátusi helyeihez hozzájárulás. — Garbai	— — — — —	75
37. Ref. kántorok családi pótléka. — Garbai	— — — — —	75
38. Iskolai könyvtárak gyarapodásáról, jelentés, — Garbai	— — — — —	75
39. Nem ref. iskolába járó ref. tankötelesek hitoktatása. — Garbai	— — — — —	76
40. Jelentés az iskolai hiányokról. — Garbai	— — — — —	77

41. Körfelügyelői értekezletről jelentés. — Garbai	—	—	—	—	—	77
42. Számvevőszék jelentése. — Kovács László	—	—	—	—	—	77
43. Középisk. vallásoktatásról jelentés. — Kovácsy	—	—	—	—	—	80
44. Páprád tan. nyugd. jár alól ment — Garbai	—	—	—	—	—	81
45. Tanítóegyesületi tagdíjak befizetése. — Nagy	—	—	—	—	—	81
46. Egyházkerületi képviselők választása. — Horváth	—	—	—	—	—	82
47. Ösztöndíjak odaítélése. — Kenessey	—	—	—	—	—	82
48. Segély kérvényi bizottság jegyzőkönyve. — Kulifay	—	—	—	—	—	82
49. Közalap bizottság jegyzőkönyve. — Saortay	—	—	—	—	—	83
50. Nyugdíj bizottság jegyzőkönyve. — Saortay	—	—	—	—	—	84
51. Orsz. Ref. Lelk. nyugdíjtörvény revíziója. — Horváth	—	—	—	—	—	84
52. Kőrösi alapítvány. — dr. Szücs	—	—	—	—	—	85
53. Ny.szenterzsébet kölcsönfelvétele. — dr. Szücs	—	—	—	—	—	85
54. Kisharsányi új adókulcs. — Albert	—	—	—	—	—	85
55. Páprádi „ „ — Albert	—	—	—	—	—	86
56. Rádfalvai „ „ — Albert	—	—	—	—	—	86
57. Terehegyi „ „ — Albert	—	—	—	—	—	86
58. Kőrösi lelk. föld haszonbérszerz. — Albert	—	—	—	—	—	87
59. Alsóegerszeg szór. átcsatolása. — Kovácsy	—	—	—	—	—	87
60. Közgűlés bezárása.	—	—	—	—	—	87

BÍRÓSÁGI ÜGYEK:

Fegyelmi:

1. Lakatos L. István lelkészi oklevelének érvénytelenítése. — Garbai	—	96
--	---	----

Közigazgatásiak:

2. Dr. Bartos S. adófellebbezése. — Melegh	—	—	—	—	—	97
3. Török L. nyug. tanító keresete. — Morvay	—	—	—	—	—	97
4. Kelemen J. adófellebbezése. — Melegh	—	—	—	—	—	97

140482

